

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

Факультет лінгвістики
Кафедра теорії, практики та перекладу французької мови

«На правах рукопису»
УДК 811.133.1:070

«До захисту допущено»
В.о. завідувача кафедри
Н.В. Майер
«___» _____ 2024 р.

МАГІСТЕРСЬКА ДИСЕРТАЦІЯ

на здобуття ступеня магістра
зі спеціальності 035 «Філологія»
на тему: «Засоби вербалізації концепту *Війна* у французькому та
українському медіадискурсах: порівняльний аспект»

Виконала: студентка 2 курсу, групи ЛФ-31мп
Оніщук Софія Володимирівна _____

Науковий керівник:
к. психол. н., доцент КТППФМ Цимбал І.В. _____

Рецензент:
д. філол. наук, доктор, професор
КТППАМ Калита А.А. _____

Засвідчую, що у цій магістерській
дисертації немає запозичень з
праць інших авторів без
відповідних посилань
Студентка _____

**Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Факультет лінгвістики
Кафедра теорії, практики та перекладу французької мови**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Спеціальність (спеціалізація) – 035 Філологія (035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
_____ Ініціали,
_____ прізвище
«__» _____ 20__ р.

**ЗАВДАННЯ
на магістерську дисертацію студенту**

Оніщук Софії Володимирівні

1. Тема дисертації «Засоби вербалізації концепту *Війна* у французькому та українському медіадискурсах: порівняльний аспект», науковий керівник дисертації: Цимбал Інна Валеріївна, доцент каф. теорії, практики та перекладу французької мови, к. психол. н., затверджені наказом по університету від 12 жовтня 2023 р., № 100.

2. Термін подання студентом дисертації:

3. Об'єкт дослідження: концепт *Війна* у французькому та українському медіадискурсах.

4. Предмет дослідження: засоби вербалізації концепту *Війна* у французькому та українському медіадискурсах у порівняльному аспекті.

5. Перелік завдань, які потрібно розробити:

1. Уточнити поняття медіа-дискурсу у лінгвістичній розвідці;
2. Вивчити поняттєві ознаки концепту;
3. Побудувати фреймово-слотову модель концепту *Війна* у французькому та українському медіа-дискурсах;
4. Дослідити і порівняти засоби номінації концепту *Війна* у французькому та українському медіа-дискурсах;

6. Орієнтовний перелік ілюстративного матеріалу: 34 джерела, серед яких видання «La Croix», «L'OBS», «Le Figaro», «Le Monde», «Le Parisien», «Le Point», «Libération», «Les Echos», «l'Humanité», «Marianne», «Paris Match»,

«Українська правда», «Економічна правда», «Життя», «Український тиждень», «Букви», «Уніан», «Вголос», «Віледж», «Суспільне», «Телеграф», «Укрінформ», «Радіо Свобода», «Главком», «ТСН», «ВВС», «hromadske».

7. Орієнтовний перелік публікацій: теза та стаття у фаховому науковому журналі.

8. Дата видачі завдання: _

Календарний план

№ з/п	Назва етапів виконання магістерської дисертації	Строк виконання етапів магістерської дисертації	Примітка
1	<i>Обґрунтування теоретичних передумов дослідження</i>	<i>до 10.10.2024</i>	<i>вик.</i>
2	<i>Формування програми й методики дослідження</i>	<i>до 26.10.2024</i>	<i>вик.</i>
3	<i>Аналіз досліджуваного матеріалу та виклад і оформлення результатів дослідження</i>	<i>до 16.11.2024</i>	<i>вик.</i>

Студентка

С. В. Оніщук

Науковий керівник дисертації

І. В. Цимбал

РЕФЕРАТ

Онiщук С.В. Засоби вербалiзацiї концепту *Вiйна* у французькому та українському медiадискурсах: порiвняльний аспект. Квалiфiкацiйна робота на правах рукопису.

Дисертацiя на здобуття ступеня магiстра зi спецiальностi 035 «Фiлологiя». КПШ iм. Iгоря Сiкорського, Киiв, 2024.

У квалiфiкацiйній роботi розглянуто мовнi засоби вербалiзацiї концепту *Вiйна* у французькому та українському медiадискурсах, побудовано фреймово-слотовi моделi концептiв *Guerre* та *Вiйна*, з'ясовано особливостi актуалiзацiї досліджуваного концепту в обох мовах.

Наукова новизна квалiфiкацiйної роботи полягає у комплексному пiдходi до аналізу засобiв вербалiзацiї концепту *Вiйна* у французькому та українському медiадискурсах. Уперше здiйснено порiвняльне дослідження мовних засобiв, якi вiдображають концепт *Guerre* у французькiй мовi та *Вiйна* в українськiй мовi. Важливим аспектом новизни є створення фреймово-слотових моделей концептiв *Guerre* та *Вiйна*, що дозволило систематизувати iнформацiю про структуру, основнi семантичнi складники та специфiку iхньої актуалiзацiї у медiадискурсах двох мов. Побудованi моделi є першою спробою подати концепт *Вiйна* у формi когнiтивних структур для аналізованих мов.

Практичне значення здобутих результатiв полягає у тому, що дисертацiя може бути використана в подальших дослідженнях у галузi когнiтивної лiнгвiстики, концептологiї та медiалiнгвiстики. Розробленi фреймово-слотовi моделi можуть бути застосованi для аналізу мовленнєвих стратегiй у медiадискурсi, особливо в контекстi впливу мови на формування суспiльної думки. Матерiали дослідження можуть знайти практичне застосування у навчальному процесi пiд час викладання французької та української мов, а також курсiв з медiалiнгвiстики та когнiтивної лiнгвiстики.

Апробацiя результатiв дослідження. Основнi методологiчнi та теоретичнi результати i концептуальнi положення дослідження обговорювалися на IV Мiжнароднiй науково практичнiй конференцiї II Мiжнароднiй науково-практичнiй конференцiї «Сучаснi досягнення та перспективи науки та освiти» /

4 жовтня 2024, м.Житомир (6 годин = 0,2 кредиту ЄКТС). Підтверджено сертифікатом та тезами.

Публікації. Основні положення і результати дисертаційного дослідження висвітлено в 2 публікаціях, з яких: 1 стаття спільна із науковим керівником у науковому фаховому виданні України, що належить до категорії «Б» та індексується в міжнародній базі даних Index Copernicus International, 1 у збірнику матеріалів міжнародної науково-практичної конференції.

Ключові слова: *концепт, війна, медіадискурс, порівняльний аспект, фреймово-слотова модель.*

APERÇU

Onichtchuk S.V. Thème de la thèse : Moyens de verbalisation du concept de *Guerre* dans les discours médiatiques français et ukrainien : un aspect comparatif. Travail de qualification sous forme de manuscrit.

Mémoire de maîtrise dans la spécialité 035 «Philologie». L'université nationale technique d'Ukraine «Institut polytechnique Igor Sikorsky de Kyïv», Kyïv, 2024.

Dans le travail de qualification, on examine les moyens linguistiques de verbalisation du concept *Guerre* dans les discours médiatiques français et ukrainien, on identifie les particularités de l'actualisation du concept étudié dans les deux langues et on construit les modèles de cadre des concepts *Guerre* et *Війна*.

La nouveauté scientifique du travail de qualification réside dans une approche intégrée de l'analyse des moyens de verbalisation du concept *Guerre* dans les discours médiatiques français et ukrainiens. Pour la première fois, une étude comparative des moyens linguistiques qui reflètent le concept de *Guerre* en français et de *Війна* en ukrainien a été réalisée. Un aspect important de la nouveauté est la création de modèles de cadres des concepts *Guerre* et *Війна*, qui ont permis de systématiser les informations sur la structure, les principaux composants sémantiques et les spécificités de leur actualisation dans les discours médiatiques des deux langues. Les modèles construits constituent la première tentative de présenter le concept *Guerre* sous la forme de structures cognitives pour les langues analysées.

L'importance pratique des résultats obtenus réside dans le fait que la thèse peut être utilisée dans des recherches ultérieures dans le domaine de la linguistique cognitive, de la conceptologie et de la linguistique des médias. Les modèles de cadre développés peuvent être utilisés pour analyser les stratégies de discours dans les médias, en particulier dans le contexte de l'influence de la langue sur la formation de l'opinion publique. Les matériaux de l'étude peuvent être utilisés dans le processus éducatif lors de l'enseignement du français et de l'ukrainien, ainsi que dans les cours de linguistique des médias et de linguistique cognitive.

Vérification des résultats de la recherche. Les principaux résultats méthodologiques et théoriques et les dispositions conceptuelles de l'étude ont été discutés lors de la IVe Conférence scientifique et pratique internationale IIe Conférence scientifique et pratique internationale « Réalisations modernes et perspectives de la science et de l'éducation » / 4 octobre 2024, Zhytomyr (6 heures = 0,2 crédit ECTS). Confirmé par un certificat et des résumés.

Publications. Les principales dispositions et les résultats de la recherche de la thèse sont couverts par 2 publications, y compris : 1 article conjointement avec le superviseur dans une publication scientifique professionnelle d'Ukraine, qui appartient à la catégorie « B » et est indexée dans la base de données internationale Index Copernicus International, 1 dans la collection de matériaux de la conférence scientifique et pratique internationale.

Mots-clés : *concept, guerre, discours médiatique, aspect comparatif, modèle de cadre.*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	9
РОЗДІЛ 1 Когнітивно-дискурсивна парадигма сучасних лінгвістичних досліджень.....	13
1.1 Теоретичні засади дослідження медіадискурсу.....	13
1.2 Медіадискурс як об'єкт вивчення когнітивної науки.....	18
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1.....	23
РОЗДІЛ 2 Концепт як об'єкт вивчення когнітивної лінгвістики.....	25
2.1 Когнітивно-семантичні аспекти концепту.....	25
2.2 Методи дослідження концепту.....	35
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2.....	47
РОЗДІЛ 3 Вербалізація концепту <i>Війна</i> у французьких та українських ЗМІ.....	49
3.1 Засоби номінації концепту <i>Guerre</i> у французьких ЗМІ	49
3.1.1 Лексикографічний аналіз концепту <i>Guerre</i>	49
3.1.2 Визначення основних фреймів концепту <i>Guerre</i>	52
3.2 Засоби номінації концепту <i>Війна</i> в українських ЗМІ	69
3.2.1 Лексикографічний аналіз концепту <i>Війна</i>	69
3.2.2 Визначення основних фреймів концепту <i>Війна</i>	71
3.3. Компаративний аналіз мовної вербалізації концепту <i>Війна</i> у французьких та українських ЗМІ.....	86
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3.....	95
ВИСНОВКИ.....	97
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	99
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ.....	107
ДОДАТКИ	112
Додаток А Фреймово-слотова модель концепту <i>Guerre</i>	112
Додаток Б Фреймово-слотова модель концепту <i>Війна</i>	113
Додаток В Мовні вербалізатори концепту <i>Guerre</i> у французьких ЗМІ.....	114
Додаток Г Мовні вербалізатори концепту <i>Війна</i> в українських ЗМІ.....	130

ВСТУП

Актуальність проблеми. Історія багатьох країн світу, включаючи Україну, пронизана конфліктами і воєнними подіями. У зв'язку з цим, дослідження вербалізації концепту *Війна* у медіадискурсі стає дуже важливим для розуміння та аналізу геополітичних подій. Порівнюючи французький та український медіадискурси, можна виявити відмінності у способах мовної репрезентації концепту *Війна*, що відображають різницю в культурних цінностях та історичних досвідах.

Ступінь розробленості проблеми у науковій літературі. Переорієнтація уваги мовознавців від об'єкта, мовної одиниці, на суб'єкт пізнання, людину, та акцентування на взаємозв'язку мови і мислення призвело до формування когнітивної лінгвістики. Когнітивна лінгвістика вивчає ментальні процеси, що відбуваються при сприйнятті, осмисленні та пізнанні реальності свідомістю, а також види і форми їх ментальних репрезентацій.

У розвитку когнітивної лінгвістики великий внесок зробили представники різних вітчизняних лінгвістичних шкіл, таких як І. Голубовська, В. Жайворонок, А. Загнітко, В. Іващенко, В. Кононенко, Т. Космеда, М. Кочерган, Л. Лисиченко, А. Приходько, Т. Радзієвська, О. Селіванова, а також представники західних шкіл, такі як J. Bartmiński, A. Wierzbicka, R. Jackendoff, R. Pavilionis, W. Chafe.

Українські дослідники займалися вивченням різних аспектів концептів: Ж. Краснобаєва-Чорна досліджувала параметри та структуру концептів, В. Ніконова – художні концепти, А. Приходько – питання концептосфери, зіставлення лінгвокультурних концептів, О. Селіванова – проблеми концептуального аналізу тощо.

Концепт у контексті перекладознавчої науки вивчали А. Гаврилюк, Т. Радзієвська, Г. Єнчева, В. Старко, О. Єфименко та інші вчені. Сучасні лінгвокогнітивні дослідження містять багато праць, присвячених специфіці концепту *Війна*, авторами яких є К. Близнюк, Є. Васянович, Т. Вільчинська,

Т. Коць, Ю. Маслова, С. Мельник, О. Назаренко, Л. Пасик, А. Полюжин, О. Селіванова, Ю. Сікорська, Г. Яворська.

Найчастіше концепт *Війна* розглядається у межах медіалінгвістики, теоретичні принципи якої розробляють як вітчизняні науковці (О. Дячук, Н. Драган, О. Черниш, Ю. Шепель, М. Яцимірська), так і зарубіжні дослідники (А. Bell, D. Crystal, F. Webster).

Об'єкт дослідження - франкомовний та україномовний медійний дискурс.

Предметом дослідження є засоби вербалізації концепту *Війна* у французькому та українському медійних дискурсах.

Метою дослідження є встановлення та порівняння засобів вербалізації концепту *Війна* у французькому та українському медіадискурсах.

Досягнення сформульованої мети вимагає розв'язання конкретних завдань:

1. Уточнити поняття медіа-дискурсу у лінгвістичній розвідці;
2. Визначити поняттєві ознаки концепту;
3. Побудувати фреймово-слотову модель концепту *Війна* у французькому та українському медіа-дискурсах;
4. Встановити і порівняти засоби номінації концепту *Війна* у французькому та українському медіа-дискурсах.

Методи дослідження. Для досягнення мети та розв'язання поставлених завдань у роботі застосовано концептуальний аналіз, який спрямований на виявлення змісту концептів. За допомогою методу суцільної вибірки, було здійснено відбір досліджуваних номінацій. Методику фреймового моделювання було застосовано для побудови фреймової моделі концепту, тобто для його структурування.

Матеріалом дослідження слугували 45 статей з французьких періодичних видань («La Croix», «L'OBS», «Le Figaro», «Le Monde», «Le Parisien», «Le Point», «Libération», «Les Echos», «l'Humanité», «Marianne», «Paris

Match)), на основі аналізу яких було виділено 262 мовних вербалізатори концепту, та 61 статті з українських Інтернет-ЗМІ («Українська правда», «Економічна правда», «Життя», «Український тиждень», «Букви», «Уніан», «Вголос», «Віледж», «Суспільне», «Телеграф», «Укрінформ», «Радіо Свобода», «Главком», «ТСН», «ВВС», «hromadske»), у результаті аналізу яких було виділено 415 мовних вербалізаторів концепту.

Наукова новизна полягає у комплексному підході до аналізу засобів вербалізації концепту *Війна* у французькому та українському медіадискурсах. Уперше здійснено порівняльне дослідження мовних засобів, які відображають концепт *Guerre* у французькій мові та *Війна* в українській мові. Важливим аспектом новизни є створення фреймово-слотових моделей концептів *Guerre* та *Війна*, що дозволило систематизувати інформацію про структуру, основні семантичні складники та специфіку їхньої актуалізації у медіадискурсах двох мов. Побудовані моделі є першою спробою подати концепт *Війна* у формі когнітивних структур для аналізованих мов.

Практичне значення здобутих результатів полягає у тому, що дисертація може бути використана у подальших дослідженнях у галузі когнітивної лінгвістики, концептології та медіалінгвістики. Розроблені фреймово-слотові моделі можуть бути застосовані для аналізу мовленнєвих стратегій у медіадискурсі, особливо у контексті впливу мови на формування суспільної думки. Матеріали дослідження можуть знайти практичне застосування у навчальному процесі під час викладання французької та української мов, а також курсів із медіалінгвістики та когнітивної лінгвістики.

Апробація результатів дослідження. Основні методологічні та теоретичні результати і концептуальні положення дослідження обговорювалися на IV Міжнародній науково практичній конференції II Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні досягнення та перспективи науки та освіти» / 4 жовтня 2024, м.Житомир (6 годин = 0,2 кредиту ЄКТС). Підтверджено сертифікатом та тезами.

Публікації. Основні положення і результати дисертаційного дослідження висвітлено в 2 публікаціях, з яких: 1 стаття спільна із науковим керівником у науковому фаховому виданні України, що належить до категорії «Б» та індексується в міжнародній базі даних Index Copernicus International (Оніщук С.В, Цимбал І.В. Фразеологізми як вербалізатор концепту ВІЙНА у французькому медіадискурсі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Філологія»*. 2024. № 67. С. 125-128), 1 у збірнику матеріалі в міжнародної науково практичної конференції (Оніщук С.В., Цимбал І.В. La verbalisation métaphorique du concept GUERRE dans le discours médiatique français. Матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції «Подолання мовних та комунікативних бар'єрів: Освіта, наука, культура» (Київ, 15-16 листопада 2024р).

Робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (75 джерел, у тому числі 22–іноземною мовою), списку джерел ілюстративного матеріалу (34 джерела), 4 додатків на 32 сторінках. Загальний обсяг дисертації – 146 сторінок. Основний зміст викладено на 90 сторінках. Роботу проілюстровано 2 таблицями, 2 рисунками).

РОЗДІЛ 1 Когнітивно-дискурсивна парадигма сучасних лінгвістичних досліджень

У сучасному суспільстві, де інформація стає головною рушійною силою, медіадискурс відіграє ключову роль у формуванні соціальної думки та створенні концептуальної картини світу людини. Як основний вид дискурсу, він не лише передає інформацію, але й активно впливає на сприйняття реальності, структуруючи знання та уявлення аудиторії про події. Вивчення когнітивних аспектів медіадискурсу дозволяє зрозуміти, як мова використовується для конструювання значень і впливу на свідомість реципієнтів.

1.1 Теоретичні засади дослідження медіадискурсу

Останні десятиліття ХХ століття характеризуються зростанням інтересу лінгвістів до вивчення більш складних мовних одиниць, зокрема різновидів дискурсів. Медіалінгвістика, як новий напрямок у лінгвістиці, зосереджується на дослідженні таких понять, як медіадискурс і медіатекст, які є основними формами прояву мови у засобах масової інформації. Цей перехід до аналізу дискурсу дозволяє глибше зрозуміти, як мова функціонує у контексті медіа та які соціальні й культурні процеси вона відображає.

Термін «дискурс» уперше було введено в лінгвістичний обіг бельгійським вченим Е. Вуїссенсом у його роботі «Мова та дискурс» (1943 р.), де він розглядав це поняття як механізм, що забезпечує перехід мови до живого мовлення [55, с. 280].

Згодом визначення дискурсу еволюціонувало і стало предметом обговорення у науковій літературі. Американський лінгвіст Z. Harris у своїй статті «Аналіз дискурсу» визначив дискурс як «послідовність речень, які були сказані або написані однією чи кількома особами у конкретному контексті» [63, с. 154]. Згідно з Н. Ступницькою, дискурс варто розглядати як мовленнєву діяльність, що має ідеологічне наповнення і формує вербальний простір конкретної галузі знань [45, с. 345].

К. Кусько зазначає, що дискурс представляє собою текст, побудований на основі міркувань, які складаються з послідовності логічних мовних елементів. Цей текст може бути усним або письмовим, мати різні жанри, а також включати розповідні, діалогічні або монологічні компоненти. Крім того, у дискурсі присутні корелятивні зв'язки між лінгвістичним і екстралінгвістичним змістом, а також логічна і змістова структурна організація [23, с. 464].

Ф. Бацевич визначає дискурс як певний тип комунікативної діяльності, що є інтерактивним явищем з різними формами вияву, такими як усна, письмова, внутрішня та паралінгвальна. Він реалізується у межах конкретного каналу спілкування і являє собою складний синтез когнітивних, мовних і позамовних чинників, до яких належать соціальні, психічні та психологічні аспекти [5, с. 322].

Дискурс, як крос-дисциплінарне явище, має цілу низку класифікацій, у зв'язку з чим вважаємо за потрібне розглянути типології розроблені саме мовознавцями.

А. Загнітко запропонував типологію, згідно з якою дискурс буває письмовий і усний, виділяючи при цьому діалоговий і полілогічний дискурс, кожен з яких має специфічну адресатність або умовну адресатність [18,

с. 88]. Ю. Черняк також підтримує цю класифікацію, підкреслюючи відмінності між усним і письмовим дискурсом в залежності від каналу передачі інформації: акустичного та візуального [49, с. 95].

Дискурсивний розподіл, за В. Бурбело, визначає соціальні та культурні сфери, які охоплюють різні наукові дисципліни, що вимагають специфічних типів дискурсу. Відповідно, виділяють побутовий, пізнавальний, прописовий і художній дискурси, які мають свої історично обумовлені різновиди [9, с. 8].

Оскільки нашою темою дослідження є медіадискурс, доцільно більш детально розглянути це поняття.

І. Мірошниченко та Д. Сизонов розглядають масмедійний дискурс як складну, багат шарову та багатоаспектну міждисциплінарну сферу дослідження, яка вимагає комплексного підходу. Вони наголошують на тому, що цей дискурс не обмежується лише аналізом мовних особливостей, але включає широкий спектр взаємопов'язаних соціальних, психологічних, комунікативних, культурних, економічних, філософських та політичних чинників. Крім того, значну роль відіграють інформаційні процеси, що впливають на формування масмедійного простору. Всі ці аспекти тісно пов'язані з основними цілями масмедійного дискурсу, його функціональними завданнями та впливом на суспільство [30, с. 227-231].

Ю. Шепель звертає особливу увагу на те, що основне завдання мас-медіа полягає у задоволенні суспільної потреби в регулярному й систематичному засвоєнні інформації, яка відображає марковані факти поточного соціального контексту. Це включає зображення актуальної соціальної реальності, а також процеси отримання, обробки і передачі інформації до широкої аудиторії. Мас-медіа мають забезпечувати масове,

організоване та регулярне поширення інформації, яка має важливе соціальне значення і впливає на формування громадської думки [51, с. 302-307] .

О. Суська зазначає, що медіадискурс є невід'ємною частиною мовленнєвого процесу, який відображає розвиток і трансформаційні зміни у суспільстві, окремих групах людей або індивідів. Вибір конкретних мовних одиниць, граматичних форм чи конструкцій демонструє не лише мовленнєві навички індивідів, але й мовні особливості різних соціальних класів і груп. Це, у свою чергу, дозволяє зробити висновки про мовну культуру та специфіку спілкування в суспільстві певного історичного періоду [46, 211-226] .

Враховуючи, що предметом нашого дослідження є зміст та особливості медіадискурсу, ми вважаємо за важливе провести аналіз і систематизацію вже існуючих типологій цього явища у лінгвістиці. Функціональні особливості медіадискурсу, а також різні підходи до його трактування й розуміння стали основою для формування різних класифікацій у сучасному мовознавстві. Серед провідних науковців, які виокремили класифікації медіадискурсу, слід відзначити І. Мірошніченко, Р. Айгенвальда, Б. Тхтмайера, А. Палієнка та інших.

Зокрема, у дослідженнях І. Мірошніченко представлена класифікація медіадискурсу за каналами розповсюдження інформації, до яких належать: дискурс преси, радіодискурс, дискурс телебачення та Інтернет-дискурс [30, с. 227-231]. Ця класифікація акцентує увагу на різних каналах поширення медіа та визначає медіадискурс як важливий канал повідомлення в комунікаційному акті.

Згідно з дослідженням Н. Скиби, медіатексти виступають як автентичні джерела актуальної інформації, що охоплюють лінгвістичний,

соціокультурний та лінгвокраїнознавчий аспекти. Через аналіз медіатекстів можна вивчити новітні лексико-стилістичні зміни в мові, а також ознайомитися з сучасними тенденціями її розвитку [41, с. 289-293]. Так, медіатексти розглядаються не лише як інформаційні одиниці, але й як інструмент для вивчення еволюції мови в контексті соціокультурних трансформацій.

Н. Єльнікова зазначає, що термін «медіатекст» охоплює різні типи публіцистичних текстів, включаючи газетні, радіо- та телетексти, мережеві тексти, гіпертексти та рекламні тексти. Медіатекст синтезує звукове та візуальне мовлення, у якому вербальна інформація доповнюється графічним оформленням, звуком та відеорядом. Звуковий матеріал може бути зменшеним або повністю відсутнім. Класичний текст може трансформуватися в масмедійній сфері, набуваючи нових смислових відтінків, що в свою чергу наближає його до семіотичного розуміння тексту. Таким чином, медіатекст ефективно об'єднує вербальний і медійний аспекти, поєднуючи мовленнєву природу, особистісні комунікативні уподобання та можливості каналу передачі інформації [16, с. 33-34].

Л. Овсієнко підкреслює, що медіатекст не може бути розглянутий ізольовано; його слід вивчати в контексті умов виробництва, характеристик аудиторії та рівня її розуміння. Це пояснюється тим, що медіатекст функціонує у специфічних контекстах, які впливають на його спрямованість та особливості. Він представляє собою поєднання медійного і вербального текстів, що відображають складну природу мови, індивідуальні уподобання та погляди автора, а також інтереси видавництва, телевізійних каналів чи радіостанцій. Використання медіатекстів може сприяти розвитку комунікативних навичок, формуванню культурологічних знань, а також

покращенню уваги, пам'яті, критичного мислення та творчих здібностей [31, с. 9-13].

Основні інформаційно-структурні компоненти традиційного медіатексту включають такі характеристики, як зв'язність, цілісність, логічність, точність, ясність, зрозумілість та доступність. Літературні складники, що також є важливими, охоплюють правильність, чистоту та культуру мовлення [31, с. 9-13]. Ці елементи визначають якість медіатексту і його здатність ефективно передавати інформацію аудиторії.

Отже, вивчення медіадискурсу як міждисциплінарного феномена відкриває нові горизонти для аналізу мови у засобах масової інформації. Еволюція поняття «дискурс» та його численні типології, запропоновані лінгвістами, підкреслюють його складність та багатогранність. Медіадискурс є ключовим інструментом впливу, який синтезує мовні, соціокультурні та комунікативні аспекти, відображаючи сучасні тенденції розвитку суспільства та мови. Різні підходи до класифікації медіадискурсу (за каналами, адресністю, соціальними критеріями тощо) дозволяють детально аналізувати його функціональні та структурні особливості. Медіатекст, як основна одиниця медіадискурсу, поєднує вербальні та медійні елементи, що сприяє інтеграції традиційних і новітніх форм комунікації. Таким чином, дослідження медіадискурсу дає змогу глибше зрозуміти вплив інформації на формування суспільної думки, поведінкових реакцій аудиторії та мовну еволюцію.

1.2 Медіадискурс як об'єкт вивчення когнітивної науки

Медіадискурс є невід'ємною частиною сучасної інформаційної екосистеми, яка значною мірою впливає на формування суспільної думки та

сприйняття реальності. Він виступає каналом не лише для передачі інформації, а й для маніпулювання когнітивними процесами, впливаючи на уявлення про політичні, соціальні та економічні події. Когнітивна наука, що вивчає механізми пізнання, дозволяє глибше зрозуміти, як медіадискурс впливає на обробку інформації, створення концептів і вироблення рішень у свідомості людини.

Дослідження масових комунікацій з точки зору когнітивних процесів набули значного поширення в другій половині ХХ століття, коли на перший план вийшла увага до механізмів сприйняття та обробки інформації. Як зазначає М. Бутиріна, когнітивний підхід зосереджується на тому, як реципієнт пізнає світ через комунікацію [4, с. 47]. Проте для комплексного вивчення медіадискурсу недостатньо обмежуватися лише дослідженням того, як реципієнт сприймає та осмислює медійні події. Важливо також звернути увагу на процеси декодування та інтерпретації інформації, які допомагають формувати уявлення про реальність. Адже медіа не лише транслюють факти, але й впливають на сприйняття та реконструкцію реальності реципієнтом, що має вагомим значення для розуміння того, як інформаційні повідомлення формують світоглядні концепції. Враховуючи це, дослідження медіадискурсу в когнітивному контексті має охоплювати як аспекти сприйняття, так і когнітивні механізми інтерпретації.

Когнітивні процеси, які впливають на сприйняття медіадискурсу, включають різноманітні взаємопов'язані механізми. Один із перших етапів у цьому процесі – увага, яка є вирішальним фактором у виборі, яку саме інформацію з медіа-контенту сприймає реципієнт. Дослідження в галузі когнітивної психології вказують на те, що увага не є простою пасивною

реакцією, а скоріше активним процесом, який визначає, які елементи інформації будуть виділені [53, с. 232].

Наступним етапом є сприйняття, яке включає в себе активну обробку інформації, отриманої з медіа. У цьому процесі значну роль відіграють попередні знання і досвід, які формують когнітивні схеми. Як зазначає американський психолог J. R. Anderson, на сприйняття впливає соціальний контекст, а також культурні уявлення і стереотипи. Тобто, попередні переживання реципієнтів створюють певні асоціації з тими чи іншими образами чи словами, представленими в медіа [54, с. 268].

Пам'ять є ще одним важливим когнітивним процесом, що впливає на сприйняття медіадискурсу. Вона допомагає пов'язувати нову інформацію з вже відомими фактами, що, у свою чергу, полегшує розуміння та запам'ятовування медіа-контенту. Когнітивні схеми, які формуються на основі досвіду, впливають на інтерпретацію нових повідомлень [55, с. 117].

Окрім того, процес мислення у сприйнятті медіадискурсу передбачає критичний аналіз і оцінку інформації. Упередження змушує людей шукати і сприймати лише ту інформацію, яка відповідає їхнім попереднім переконанням, ігноруючи або відкидаючи альтернативні погляди. Це може призводити до спотворення сприйняття і формування однобічних уявлень про складні питання [68, с. 179].

Для кращого розуміння медіадискурсу та його зв'язку з когнітивними процесами, необхідно звернутися до основних понять когнітивної науки – когніції та пізнання. У багатьох дослідженнях ці терміни використовуються як синоніми, однак їхня семантика значно ширша. Наприклад, М. Бутиріна наголошує на тому, що когніція охоплює два складники: *cognitio* та *cognitatio*. Таким чином, поняття когніції не обмежується лише процесом

пізнання, а включає також мислення та рефлексію, що надає йому більш комплексного значення [3, с. 47].

Цю точку зору підтримує й В. Павленко, яка зазначає, що когніція – це не просто еквівалент терміну «пізнання». Автор підкреслює, що когніція включає процедури отримання та використання «передзнання», які проявляються через різноманітні мисленнєві операції. Ці операції обслуговують та супроводжують як сприйняття й обробку інформації, так і продукування знань і мовних засобів для їх вираження [33, с. 55]. Так, когніція є багатовимірним процесом, який охоплює не лише сприйняття і розуміння, а й усвідомлене обмірковування та застосування знань.

Р. Harris стверджує, що людина не просто кодує та відтворює інформацію, а засвоює її на основі вже наявних знань, уявлень і контексту, в якому вона отримала повідомлення [63, с. 54]. У масових комунікаціях контекст набуває особливого значення, оскільки саме він визначає, як інформація буде інтерпретована та засвоєна аудиторією.

Дослідник Т. Van Dijk, аналізуючи контекстуальні моделі та їхню роль у процесі побудови дискурсу, доходить висновку, що контексти не мають прямого впливу ані на сам дискурс, ані на вживання мови. Натомість, саме суб'єктивна інтерпретація контексту учасниками дискурсу визначає межі продукування, структуризації та розуміння дискурсу. За Т. Van Dijk, кожна комунікативна подія відбувається у певній соціальній ситуації, в рамках якої учасники дискурсу постійно формують ментальну репрезентацію лише тих аспектів цієї ситуації, які є для них релевантними на даний момент [72, с. 124].

Таке трактування контексту значно змінює традиційне розуміння комунікаційних моделей, зокрема модель Р. Jakobson. Мовознавець,

безперечно, підкреслював важливість контексту в комунікації, проте його підхід не враховував фонових знань одержувача та впливу контексту, в якому цей одержувач сприймає інформацію. Це означає, що контексти відправника й одержувача можуть відрізнятись та потенційно призводити до розбіжностей у розумінні повідомлення [71, с. 360]. Тому дослідження комунікаційних механізмів, які сприяють максимальному зближенню цих контекстів, потребує особливої уваги.

Вивчення медіадискурсу неможливе без наявності відповідного інструментарію, здатного простежити взаємозв'язок між реальними подіями та їх інформаційними репрезентаціями. Тут особливо корисними стають підходи когнітивної лінгвістики, зокрема концепт як одиниця, що має потенціал для моделювання знань і уявлень про світ. Концепт дає змогу відстежувати, як певні явища або події трансформуються у символічні, інформаційно насичені образи, які стають основою для подальшої інтерпретації в межах медіадискурсу.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Останні десятиліття ХХ століття позначаються зростанням інтересу до аналізу дискурсів, що відображає загальний перехід лінгвістики від вивчення окремих мовних одиниць до дослідження більш складних структур, таких як медіадискурс. Виникнення медіалінгвістики як окремого наукового напрямку стало важливою віхою у вивченні того, як мова функціонує в засобах масової інформації. Це відкрило нові перспективи для аналізу соціальних і культурних процесів, які мова відображає в медійному просторі. Визначення дискурсу, запропоновані різними дослідниками, поступово еволюціонували від розуміння дискурсу як механізму переходу від мови до мовлення до сприйняття його як багатогранного комунікативного явища, що охоплює не лише мовні, а й когнітивні, соціальні та психологічні чинники.

Медіадискурс займає особливе місце в сучасній лінгвістиці, оскільки він поєднує мовні аспекти з екстралінгвістичними чинниками, такими як соціальні та культурні процеси, вплив глобалізації, та інтернаціоналізації комунікацій. Науковці виділяють різні типології медіадискурсу, класифікуючи його за каналами розповсюдження (преса, телебачення, Інтернет), видами мовлення (діалогічний, монологічний) та іншими критеріями. Цей підхід дозволяє глибше зрозуміти, як функціонують медіатексти, які відображають не лише сучасні мовні тенденції, але й соціокультурні трансформації.

Так, медіадискурс є складним міждисциплінарним явищем, що вимагає комплексного аналізу. Він поєднує когнітивні, мовні й позамовні чинники, відіграючи важливу роль у формуванні громадської думки та впливі на соціальні процеси. Вивчення медіадискурсу допомагає не лише зрозуміти

сучасні комунікативні процеси, але й виявити ключові тенденції розвитку мови в контексті мас-медіа.

Медіадискурс, як об'єкт вивчення когнітивної науки, відкриває широкі можливості для глибшого розуміння механізмів сприйняття та обробки інформації, а також того, як засоби масової інформації впливають на когнітивні процеси та формування уявлень про реальність. Вивчення медіадискурсу через призму когнітивної науки дозволяє виявити роль уваги, сприйняття, пам'яті та мислення в процесах інтерпретації медійних повідомлень.

Аналіз показує, що медіадискурс впливає не тільки на сприйняття інформації, але й на формування когнітивних схем і концептів, які лежать в основі осмислення та реконструкції реальності. Процеси декодування і контекстуалізації повідомлень, що відбуваються на рівні когнітивних моделей, дозволяють зрозуміти, як реципієнт формує своє уявлення про світ на основі даних отриманих з медіа.

Когнітивна наука також підкреслює значення попередніх знань, соціального контексту та критичного мислення в процесі обробки медіадискурсу. Підтвердження упереджень та роль контекстуальної інтерпретації медіаінформації є критичними аспектами у дослідженні того, як засоби масової інформації можуть впливати на світогляд реципієнта.

Отже, когнітивний підхід до вивчення медіадискурсу дозволяє глибше зрозуміти його вплив на когнітивні процеси, сприяючи створенню більш точних моделей обробки та інтерпретації медіа-повідомлень.

РОЗДІЛ 2 Концепт як об'єкт вивчення когнітивної лінгвістики

На сучасному етапі, науковим студіям у царині лінгвістиці характерна антропоцентрична спрямованість. Так, усе більше дослідників присвячують свої праці когнітивному аналізу дискурсу, а саме визначенню і вивченню способів, як ментальний світ людини вербалізується та концепталізується за допомогою мови.

2.1 Когнітивно-семантичні аспекти концепту

Концепт, будучи когнітивною одиницею, набуває своєї форми через мовну репрезентацію, яка використовує знакові засоби, тому семіотика становить необхідну основу для аналізу когнітивних структур, зокрема концептів. Дослідження в галузі семіотики спрямовані насамперед на вивчення знаків, через які відбувається репрезентація навколишньої дійсності, у якій живе і діє людина. Саме дослідження особливостей та властивостей знакових одиниць мови є ключовим завданням цієї науки. Основні аспекти функціонування знаків були закладені видатними теоретиками семіотики, такими як С. Peirce, С. Morris, F. de Saussure та інші.

Серед сучасних українських лінгвістів, що досліджують природу мовних знаків, варто виділити таких дослідників, як Н. Андрейчук, Ф. Бацевич, О. Колесник, І. Саєвич, О. Селіванова, Л. Сидельникова та С. Єрмоленко. Їхні наукові праці сприяють глибшому розумінню особливостей функціонування знакових одиниць у мовних системах.

С. Morris запропонував концепцію семіозису як процесу функціонування знаків. За його визначенням, цей процес складається з чотирьох основних елементів: знакового засобу (тобто носія знака), десигната, інтерпретанти та інтерпретатора [69, с. 63].

F. de Saussure розглядав лінгвістичний знак як комбінацію поняття та акустичного образу. Він визначав ці дві складові як позначене (сигніфікат) та позначуване (сигніфікант), відповідно, підкреслюючи їх взаємозалежність у межах знакової системи [43, с. 142].

У цьому дослідженні ми спираємось на узагальнене визначення О. Селіванової, яка характеризує мовний знак як «двобічну матеріально-ідеальну одиницю, що функціонує в межах системно організованого мовного коду». Вона також акцентує на тому, що знак довільно, символічно та конвенційно фіксує певний зміст, який сприймається чуттєво та виконує функцію збереження, передачі та обробки інформації [39, с. 12]. Знак, таким чином, поєднує у собі матеріальну сторону, яка підлягає чуттєвому сприйняттю, і абстрактний аспект, що полягає у його значенні та суті.

Основною характеристикою семіотичного процесу є його двоїстість. Цей процес виникає через взаємодію між онтологічною та знаковою реальностями, що призводить до утворення подвійного відображення світу у формі знакових систем [38, с. 131]. С. Peirce звертав увагу на те, що «кордони» між різними знаками є нечіткими, що, на його думку, є фундаментальною рисою знакової системи. Важливим фактором, що впливає на розвиток знаків, є їх активне використання у комунікації, оскільки розуміння знака залежить від його сприйняття усіма учасниками комунікативного процесу. Значення знаків може змінюватися та розширюватися в залежності від нових ситуацій їхнього вживання [70, с.289].

Враховуючи той факт, що мова є відображенням особливого світосприйняття, де кожен індивід сприймає реальність через призму власного досвіду, неминучою є суб'єктивність у відображенні цієї реальності в свідомості спостерігача. З огляду на це, одне і те ж явище може бути описане різними мовними засобами, що призводить до наявності різних відтінків значення та додаткових деталей у його вербалізації [34, с. 12]. Крім того, один

знак може співвідноситися з кількома ментальними структурами [34, с. 79], що підтверджує багатогранність значень, які він може нести.

Цей підхід ілюструє не лише те, як новий досвід відображається у мовній свідомості, але й показує варіативність у вербалізації концепту. Іншими словами, концепт може бути переданий за допомогою різної кількості мовних знаків або їх різних комбінацій. Наприклад, одне і те ж поняття можна виразити кількома способами, залежно від контексту або конкретної мовної ситуації. Очевидною стає думка, що семіотична система вміщує більшу кількість знаків, ніж може бути реально використано для позначення явищ, і навпаки – система здатна пояснити більше значень, ніж представлено в конкретній сукупності знаків. З цього випливає логічний висновок: більшість концептів можуть бути об'єктивовані за допомогою кількох лексем, проте завжди є один мовний знак, який найбільш точно відображає сутність і зміст концепту та може виступати своєрідним іменем для цього явища [3, с. 16].

А. Приходько розглядає питання складних взаємозв'язків між концептом і знаком, звертаючи увагу на їхню неоднозначну природу. На його думку, концепт у своїй суті є «духовним феноменом», своєрідним матеріальним контуром або згустком енергії, що вкорінений у лінгвокультурній свідомості і прагне знайти своє вираження назовні [35, с. 77]. Іншими словами, це явище, яке існує на рівні мислення, але має потенціал до реалізації в матеріальному світі через мову.

Коли мова заходить про вираження концепту, дослідники часто звертають увагу на такі поняття, як «семіотична щільність» або «кодова варіативність», що позначають складність матеріального вираження концепту. Це означає, що концепт може бути представлений через різноманітні синоніми, прислів'я, фольклорні та літературні сюжети, символи тощо [35, с. 78]. Така «номінативна дисперсність» свідчить про те, що одне й те ж значення може мати багато мовних форм для свого вираження.

Приходько наголошує на відсутності ізоморфізму між ідеальною сутністю концепту та його матеріальним втіленням. Це означає, що вербалізація концепту не прив'язана до конкретного слова, а натомість може бути реалізована за допомогою множинності мовних та немовних засобів [35, с. 78]. Одне й те ж слово може репрезентувати кілька концептів, і навпаки – один концепт може бути виражений через безліч лексем. Така варіативність пояснюється тим, що в межах лінгвокультурної традиції концепт не обмежується єдиною лексичною одиницею, а може бути вербалізований за допомогою різних фразеологізмів, паремій та інших виражальних засобів.

Процес формування концепту, як його узагальнюють дослідники, відбувається у кілька етапів. Спершу в свідомості людини створюється концептуальна структура, яка формує базис для подальших етапів. На наступному кроці здійснюється пошук відповідної мовної форми, що найкраще відповідає концепту, після чого відбувається його номінування. Заключний етап полягає у тому, що сформований концепт закріплюється в свідомості як самостійна й цілісна одиниця, що має свою усталену форму [34, с. 60].

Цей процес охоплює не лише односторонню вербалізацію концепту або його елементів, але й визначає важливу роль мовної номінації. Адже саме завдяки омовленню концепту свідомість починає використовувати його як цілісну одиницю, і відбувається взаємодія між назвою концепту і його змістовою суттю. Після того як концепту надається мовне позначення, він починає функціонувати як неподільний елемент у свідомості людини та в культурній свідомості етносу [34, с. 78].

Проте, навіть у такій складній взаємодії між ідеальними та матеріальними аспектами концепту не можна говорити про повну відповідність між ними. Це означає, що мовна форма, за допомогою якої здійснюється об'єктивація концепту, не завжди однозначно прив'язана до одного конкретного слова. Така варіативність призводить до того, що концепт може бути виражений різними

мовними одиницями, кількість яких залежить від конкретного концепту та його важливості для культури [35, с. 79].

Таким чином, чим більше знаків використовується для репрезентації певного концепту, тим більшою є його значущість для мовної та культурної системи. Обмежена кількість знаків для вербалізації концептів є наслідком взаємодії між мовною системою та людською свідомістю, яка, у свою чергу, відбиває погляди людини на об'єкт реальності, а не саму реальність [22, с. 134].

Етнокультурний вимір концепту виражається передусім у його мовній об'єктивації, яка спирається на культурно-ментальне підґрунтя. Це означає, що лінгвокультурний концепт вирізняється своєю етнокультурною маркованістю, тобто його зміст та форма залежать від культурних особливостей певного народу [13, с. 15].

Як зазначає І. Голубовська, «культурно навантажені» мовні одиниці поширені по всьому змістовому каркасу мови [15, с. 152]. Національно-етнічна культура відіграє ключову роль у формуванні концептосфери, оскільки процеси сприйняття та осмислення суспільних явищ завжди культурно детерміновані. Культурні смисли тісно пов'язані з індивідуальними та особистісними аспектами свідомості, формуючи цілісну систему поглядів, цінностей, норм та орієнтирів, характерну для певної етноспільноти. Концептуальний аналіз дозволяє об'єктивувати ці процеси у мовних знаках, відображаючи як раціональне осмислення дійсності, так і емоційні почуття, що є важливою складовою пізнавальної діяльності. Якщо ж ці елементи вилучити, концепт перетворюється на поняття, яке лише описує явище без культурної складової, тобто має «культурно нейтральну форму мислення» [15, с. 154].

Таким чином, етнокультурний вимір концепту визначає його унікальність і значущість у мовній та культурній системі, оскільки він відображає не тільки об'єктивну реальність, але й цінності та світогляд народу, який його формує.

О. Селіванова описує концепт як складну інформаційну структуру свідомості, яка зберігає знання про об'єкти пізнання, як вербальні, так і

невербальні, що формуються завдяки взаємодії свідомих і підсвідомих процесів [40, с. 410].

Н. Мех вважає концепти одиницями мислення, які відображають ідеальні уявлення, що виникають в результаті отриманого досвіду та знань про навколишній світ [29, с. 18].

А. Приходько розмежовує вузьке та широке розуміння концепту: в першому випадку концепт є відображенням уявлень про світ, закріплених у мові та важливих для культури, а в другому – будь-якою вербалізацією з етнічною специфікою [35, с. 56].

О. Левченко підкреслює, що концепти є основними ментальними одиницями, які можуть бути виражені словами, словосполученнями або фразеологізмами, і виділяє культурно значущі концепти як важливі елементи світогляду певної культури [24, с. 110].

О. Селіванова узагальнює класифікації концептів, запропоновані різними науковцями, і визначає кілька різновидів. Зокрема, вона розглядає способи концептуалізації, які включають уявлення, поняття, схеми та фрейми. Також виділяються ролі концептів у структурі свідомості, зокрема культурні, ментальні, міфологічні, ідеологічні та філософські. Окремо розглядаються об'єкти концептуалізації, серед яких антропоконцепти, натурфакти, артефакти, а також культурні, ідеологічні, емоційні концепти та концепти-архетипи. Крім того, концепти класифікуються за обсягом інформації на нульові, еталонні, специфіковані та енциклопедичні, а також за якістю інформації на поняттєво-логічні, образно-художні та парадоксальні [39, с. 418].

Сучасна лінгвістика вважає, що концепт має неоднорідну та різнорівневу структуру, про що свідчать різні погляди науковців залежно від аспекту, який вони аналізують – чи то функціонування концепту, чи ієрархія його складників. А. Косенко поділяє дослідження структури концепту на дві основні категорії: когнітивно-епістеміологічний підхід, що зосереджується на інформації, будові,

функціонуванні та розвитку концепту, і системно-ієрархічний, який вивчає розташування елементів концепту за певним порядком [20, с. 83].

Структура концепту, згідно з концепцією А. Приходька та інших дослідників, розглядається як трикомпонентний конструкт, який є складним феноменом. У цьому контексті поняття концепту поєднується з етнопсихологічним підходом, що дозволяє досліджувати його через призму культурних і психологічних характеристик певної спільноти, а також з лінгвокультурним аспектом, який розглядає мовні знаки як елементи, що відображають специфіку культурних уявлень. Основними компонентами концепту є образний, поняттєвий і ціннісний складники. Особливо важливим є ціннісний складник, оскільки саме аксіологічна маркованість вирізняє лінгвокультурологічне трактування концепту від когнітивного. Коли певне культурне чи соціальне явище має загальноприйнятну цінність для всієї етноспільноти, це свідчить про лінгвокультурний концепт [35, с. 56].

Образне ядро, описане М. Полюжиним, або образно-перцептивний складник відображає особливості сприйняття інформації через чуттєві образи, сформовані на основі особистого досвіду. Цей компонент характеризується чіткістю і конкретністю, включаючи зорові, слухові, тактильні, смакові та нюхові властивості, що зберігаються у пам'яті людини. Образний компонент також пов'язаний із формуванням семантики прототипів, а його структура складається з перцептивного компонента та когнітивної метафори [34, с. 58 – 61].

Інформаційний або поняттєвий складник формує ключові ознаки явища, необхідні для актуалізації концепту. Ці ознаки можуть бути як кількісно, так і якісно різноманітними, адже вони служать основою для ідентифікації концепту. Поняттєвий компонент пов'язаний із мовною фіксацією, описом структури явища та його дефініцією, що відрізняє цей концепт від інших [34, с. 58 – 61].

Ціннісний складник, або інтерпретаційне поле, визначає спосіб репрезентації та оцінки знань, що втілені у концепті. Він формується з кількох

менших зон, таких як оцінна, енциклопедична, утилітарна, регулятивна, соціально-культурна та пареміологічна. Цей компонент відображає значення концепту як для індивіда, так і для колективу, і є принципово важливим для виокремлення та характеристики концепту в лінгвокультурологічному контексті [34, с. 58 – 61].

А. Приходько пропонує особливі термінологічні акценти в розумінні структури концепту, виокремлюючи три його складники: субстрат, надбудову (адстрат) та надбудову (епістрат) [35, с. 57]. Ця структура демонструє концентричну модель, де ядром є поняття, другим шаром – образність, а третім – ціннісні характеристики концепту.

Описана в лінгвістиці польова модель концепту вказує на існування ядерної та периферійної зон, що підтверджує неоднорідність кожної з них за обсягом і кількісними характеристиками. У ядерній зоні розташовані поняття, які відображають реальність, а також найближчі до них асоціації. Периферійна зона, навпаки, складається з більш віддалених асоціацій, при цьому найбільш чітко представлені зв'язки знаходяться ближче до ядра [40, с. 256] . Чим далі від ядра, тим менш очевидними стають асоціації.

Слід зазначити, що ядерна та периферійна зони не є сталими чи фіксованими. Вони можуть змінюватися в залежності від яскравості тих чи інших ознак, які можуть переміщуватися з периферії до ядра. Винятком тут є паремії, що зазвичай розташовані на крайній периферії. Статус певної ознаки не свідчить про її «неповноцінність», він вказує лише на її віддаленість від ядра та рівень яскравості репрезентації в концептуальній структурі [34, с. 60].

А. Приходько пропонує типологію концептів, розглядаючи їх через призму бінарних опозицій. Він виділяє такі категорії: «параметричність», що охоплює концепти, асоційовані з кількісними чи якісними характеристиками, і «непараметричність», яка стосується концептів, пов'язаних з відчуттями, уявленнями та асоціаціями, і які мають менш виражений образно-перцептивний складник. Далі, поняття «універсальність» вказує на концепти, що

характеризуються загальністю та наднаціональністю, тобто містять ціннісний аспект, актуальний для всіх людських спільнот. На противагу їм, «специфічність» означає, що концепти мають прив'язку до певної (суб)культури, такої як соціальна, етнічна, професійна чи конфесійна. Крім того, концепти можуть бути «регулятивними», оскільки вони містять орієнтири на зразки, цінності або еталони, або ж «нерегулятивними», коли такі концепти не встановлюють жодних моральних норм чи не регулюють соціальну поведінку [35, с. 85 – 89].

У структурі національної концептосфери можна спостерігати певну «ієрархію», що вказує на різні рівні важливості концептів. На вершині цієї ієрархії розташовуються культурно значущі концепти, які можна розглядати як своєрідні доміанти. Ці концепти мають вагоме змістове навантаження для носіїв конкретної лінгвокультури, оскільки формують та визначають ціннісні орієнтири у свідомості нації. Реконструкція лінгвокультурних концептів є важливим процесом, адже вона не лише з'ясовує структуру та специфіку окремих ментальних конструктів, але й дозволяє окреслити коло найважливіших орієнтирів, які демонструють специфіку світосприйняття конкретного етносу. Лінгвокультурні доміанти виділяються на основі їхньої культурної значущості, а також можуть бути протиставлені іншим культурним концептам у прагматичній класифікації. Це підкреслює важливість вивчення лінгвокультурних доміант, оскільки вони допомагають краще зрозуміти, як окремі культури сприймають і оцінюють навколишній світ [37, с. 95].

На сьогоднішній день важливою проблемою в рамках вивчення лінгвокультурних концептів є формування складу основних концептів, що характеризують лінгвокультурну спільноту. Це завдання включає визначення критеріїв, за якими ці концепти можуть бути виокремлені. Такі аспекти дослідження є надзвичайно значущими для розуміння культури і мови.

Досліджуючи лінгвокультурні концепти, вчені часто орієнтуються на повсякденний досвід людини. Цей досвід може бути незалежним від сфери

професійних інтересів особи. Результати такого пізнання формують певну мовну картину світу, яка відображає сукупність знань та уявлень про навколишній світ, закріплених через мову. Мовна картина світу тісно корелює з концептуальною картою світу, яка відома як концептосфера. Концептосфера являє собою організовану сукупність концептів, що базується на людському пізнанні світу. Доступ до неї забезпечується за допомогою мовних знаків [37, с. 95].

Ключові лінгвокультурні концепти виділяються на основі їх аксіологічної значущості та впливу на свідомість етносу. Це дозволяє протиставити їх іншим ментальним конструкціям. Для їх виокремлення використовуються різні методи аналізу, однак наразі не існує єдиного, загальноприйнятого списку ключових концептів [37, с. 95].

Незважаючи на це, в лінгвістичній теорії важливими є критерії, які були описані А. Wierzbicka, і які стосуються «ключових слів культури». Серед цих критеріїв виділяються: загальноживаність, частотність, використання в складі фразеологізмів, а також застосування в різних текстових жанрах, таких як прислів'я, пісні, назви книг тощо [74, с. 210].

На сьогодні аксіоматичними критеріями, що повинні відповідати мовним одиницям, вважаються такі: 1) принцип словникової розробленості; 2) принцип частотності вживання; 3) принцип високої словотвірної розробленості; 4) принцип поширення в рамках фразеологічних одиниць; 5) принцип обов'язкової аксіологічної маркованості; 6) «ключовий» характер для духовності конкретного лінгвокультурного ареалу [20, с. 91]. Крім того, до словникової розробленості додається також наявність розгалуженої периферії, яка формується навколо основного ядра і представлена мовними знаками різного рівня складності [33, с. 74].

Так, концепт формується через взаємодію знаків і семіотичних систем, що забезпечує його репрезентацію в свідомості людини. Мовний знак поєднує матеріальну та ідеальну складову, що дає змогу концепту бути вербалізованим

за допомогою різних мовних засобів, що може варіюватися залежно від контексту. Важливу роль у цьому процесі відіграє культурний контекст, оскільки концепти відображають специфіку національної свідомості та традицій. Тому концепт не лише є абстрактним поняттям, а й має культурно марковану форму, яка варіюється в залежності від етнокультурного контексту.

2.2 Методи дослідження концепту

Концепти в мові можуть виражатися різними засобами, такими як лексеми, фразеологізми, паремії чи цілі пропозиції, що породжує кілька підходів до їх дослідження. Розглянемо найпоширеніші та активно застосовувані методи вивчення концептів.

1) Метод лексикографічного дослідження

Метод лексикографічного дослідження займає важливе місце в аналізі концептів, оскільки такий підхід дозволяє не лише охарактеризувати семантику ключових слів, пов'язаних із концептом, але й описати їх асоціативні та конотативні складові. Вивчаючи словники, можна виявити як ядро, так і периферію конкретного концепту, що є важливим для глибшого розуміння його значення [50, с. 99]. Окрім цього, доцільно проводити зіставлення словників, виданих у різні роки. Такий аналіз дає змогу виявити динаміку змісту концепту, що відображає зміни в суспільстві, культурі та мовній свідомості. Це особливо важливо, коли йдеться про такі складні концепти, як *Війна*, адже їхнє сприйняття може значно змінюватися в залежності від історичного контексту.

Для аналізу концепту *Війна* у французькій мові було залучено визначення зі словників Larousse та TLFi (Le Trésor de la langue française informatisé). Наявні дефініції демонструють багатовимірність терміну, який включає як традиційні, так і метафоричні аспекти. Зокрема, зміщення акценту на нематеріальні форми війни (*guerre économique, guerre de propagande*) відображає трансформацію концепту під впливом сучасних реалій, таких як

глобалізація та розвиток технологій. Порівняння словників дозволяє виявити ядро концепту – *lutte armée*, що стабільно зберігається, і периферійні елементи, які змінюються відповідно до суспільних та історичних умов.

Більш детальне лексикографічне дослідження терміну *Війна* в українській та французькій мовах викладене в розділах 3.1.1. та 3.2.1

2) Компонентний аналіз

Компонентний аналіз є методом, який спрямований на детальне дослідження значень слів. Цей підхід передбачає визначення семного складу слів, а також встановлення класифікаційних зв'язків між ключовими номінантами концепту. Основою компонентного аналізу є дефініція терміна, проте в процесі його виконання може відбуватися як вибір з словникового тлумачення значення, так і додавання нових сем, що мають лексичний, лексикологічний, граматичний або логікопонятійний характер. Дефініційний аналіз, що розглядає ядро, медіальну зону та периферію значення, дає можливість виявити основні семи концепту, які відіграють ключову роль у формуванні його змістового наповнення. Це означає, що при аналізі можуть бути враховані не лише основні значення слів, але й додаткові нюанси, які вносять ясність у розуміння концепту [2, с. 105]. Завдяки такому підходу, науковці отримують можливість глибше осмислити складність мовних одиниць і їхніх значень у контексті конкретної теми.

Для концепту *Війна* проведено компонентний аналіз терміна *guerre* на основі дефініцій зі словників *Larousse* та *TLFi*. Ядро значення становлять такі семи, як збройна боротьба (*lutte armée*), що відбувається між державами (*entre États*) і має на меті захист або завоювання території, права чи ідеї. Медіальна зона включає конфлікти без кровопролиття, наприклад, економічну чи пропагандистську війну (*guerre économique, de propagande*), а також боротьбу між групами або особами. Периферія охоплює семи, що відображають ворожість (*hostilité*) та процедурні аспекти, такі як декларація війни, перемир'я чи укладення мирного договору.

3) Словотворчий аналіз

Словотворення виступає механізмом, що задовольняє потреби у виділенні та фіксації специфічних структур знання, в об'єктивації та зовнішньому вираженні інтеріоризованих концептуальних структур (ментальних репрезентацій людського досвіду і знань), тобто в оформленні цих структур у мовні форми, що відповідають певним формальним та змістовим критеріям. Похідне слово виступає такою мовною формою і слід його розглядати як одиницю, яка зберігає, вилучає, отримує та систематизує нові знання. Водночас процес словотворення завжди відбувається вибірково та цілеспрямовано: чим важливішим є певне поняття для людини, тим ширшим і багатшим стає мовний простір, що його охоплює, дозволяючи деталізувати й глибше передати всі аспекти цього поняття. Це веде до створення нових похідних слів, які відображають різні відтінки значення та служать для точнішої комунікації в межах певної культури чи суспільства [25, с. 124-129].

Метод словотворчого аналізу дозволяє дослідити дериваційні можливості номінанта концепту, а також побудувати його лексико-семантичне поле. Цей підхід сприяє виявленню різноманітних форм, у яких може проявлятися ключова лексема, а також аналізу її етимології, що відкриває нові горизонти для розуміння її значення. Дослідження словотворчої активності лексеми, а також виявлення і опис семантики похідних слів, вносять важливий внесок у вивчення концепту, завдяки яким стає можливим визначити ряд додаткових когнітивних ознак, що характеризують досліджуваний концепт [25, с. 124-129].

Деривати є особливо цінними для вивчення мовної картини світу, оскільки вони дозволяють побачити не просто самі реалії, а й спосіб їх осмислення в мові. На відміну від простої, непохідної лексики, деривати відображають, як певний об'єкт, дія чи якість сприймались у світі через відсилання до вихідних сутностей, що їх мотивують. Важливим аспектом дериватів є їхня внутрішня форма, яка зберігає інформацію про «старі» смисли,

успадковані від початкових елементів, і «нові» значення, що виникли під час творення слова [25, с. 124-129].

Як зазначає Г. Кочерга, з одного боку, система словотворчих засобів, як і мова загалом, служить для найбільш точного відображення дійсності та розвивається у відповідь на потреби у позначенні денотатів. З іншого боку, ці засоби відіграють важливу роль у формуванні й структуризації думки, що узгоджується з теорією мовної відносності та закономірностями впливу мови на процес мислення [21, с. 41-46].

Одним із ключових напрямів дослідження в межах словотвірної концептології є аналіз формально-семантичної структури словотвірних гнізд (СГ). Вивчаючи структуру концепту, важливо враховувати, що семантичний компонент, який визначає належність деривата до конкретного СГ, присутній у кожній мовній одиниці цього гнізда. Такий спосіб аналізу демонструє, що формування словотвірних гнізд тісно пов'язане з людським сприйняттям світу та його схильністю встановлювати зв'язки між різними об'єктами. Це підкреслює важливість «ситуативного» характеру світосприйняття: у процесі пізнання людина формує зв'язки, спираючись на певні кореляції. У гнізді, таким чином, відображаються інтуїтивно зрозумілі рольові відношення між словами та явищами [51, с. 43].

Для ілюстрації методу словотворчого аналізу візьмемо лексему *guerre*. У французькій мові навколо цієї лексеми формується словотвірне гніздо, яке включає численні деривати:

- *guerroyer* (воювати) – дія, пов'язана із збройним конфліктом.
- *guerrier/guerrière* (воїн/воєчка) – суб'єкти, які беруть участь у війні.
- *guerrilla* (партизанська війна) – форма боротьби, що відображає специфіку тактики.
- *anti-guerre* (антивоєнний) – виражає протилежне ставлення до війни, відображаючи культурно-суспільний контекст.

4) Дослідження внутрішньої форми слова

Одним із способів поєднання екстралінгвального та словесного в мові виступає внутрішня форма (ВФ) номінації. Вона здатна як приховувати, так і «прояснювати» первісний образ лексеми, закладений у свідомості реципієнта. Внутрішня форма лексеми висвітлює причини зв'язку слова з думкою, відображаючи при цьому окремі фрагменти картини світу в номінативній одиниці [44, с.143].

Внутрішня форма слова виступає як зв'язок між поняттям про референт і вербальним знаком, поєднуючи в свідомості реципієнта два типи мислення: «наочне» та «авербально-поняттєве». Унаочнене мислення пов'язане з конкретним уявленням про об'єкт (поняття), тоді як авербально-поняттєве, або концептуальне мислення, перетворюється у мовотворчий вимір, передбачаючи можливість появи нового слова в художньому тексті. Це створює умови для аперцепції тексту, де внутрішня форма слова діє як оператор, що полегшує сприйняття. У внутрішній формі синтезуються онтологічні, когнітивні та семантичні аспекти слова, роблячи її центром, де перетинаються референтна, концептуальна та вербальна (поетична) картини світу [44, с.143-147]. Під час аналізу внутрішньої форми відновлюються важливі фрагменти, що стосуються як духовної, так і матеріальної культури. Внутрішня форма слова являє собою ту частину його значення, яка найбільш тісно пов'язана з мовною картиною світу, відображаючи унікальні особливості сприйняття і вираження концептів у конкретній культурі.

Внутрішня форма слова *guerre* виявляється через його зв'язок з поняттям конфлікту, боротьби та насильства. Вона відображає основний образ – збройну боротьбу між народами або групами, що призводить до руйнування та страждання. Цей образ поєднує дві форми мислення: наочна (прикладі реальних бойових дій, об'єкти війни) і авербально-поняттєва (ідеї та концепти, які війна породжує в свідомості людини). Таким чином, внутрішня форма *guerre* є не лише назвою фізичної боротьби, але й концептуальним маркером

для уявлення про знищення, владарювання та опір, що корелює з історичними та культурними уявленнями про війну як феномен.

5) Синтагматичний аналіз (дистрибутивний)

Метод синтагматичного аналізу, також відомий як дистрибутивний, передбачає детальне вивчення сполучуваності базових номінантів концепту з різними частинами мови. Цей підхід дозволяє виявити, як саме концепти категоризуються і концептуалізуються у свідомості носіїв мови, відкриваючи нові аспекти їхнього сприйняття [2, с. 25].

Синтагматичний аналіз слова *guerre* зосереджується на його сполучуваності з іншими частинами мови. Це слово часто поєднується з іменниками, що позначають види війни, як *guerre mondiale* чи *guerre civile*, що дає уявлення про різні форми конфлікту. З дієсловами *guerre* формує конструкції, що вказують на активні дії, наприклад, *faire la guerre* або *déclarer la guerre*. Через прикметники, як *guerre brutale*, виражається інтенсивність або особливості війни. Прислівники, наприклад, *mener une guerre activement*, уточнюють спосіб ведення війни. Так, синтагматичний аналіз допомагає зрозуміти, як слово *guerre* сприймається і категоризується через його комбінації з іншими словами.

б) Дослідження лексико-семантичних груп

Семантика концепту є дуже різноманітною і включає не тільки конкретне значення слова, яке його позначає, але й емоції, асоціації та уявлення, сформовані на основі особистого та колективного досвіду. Дослідження концепту передбачає аналіз лексичних одиниць, які разом зі словом, що його позначає, утворюють концептуальне лексико-семантичне поле. Як зазначає А. Лучик: «Для розуміння слова спочатку потрібно усвідомити його концептуальний фон, закодований у цьому слові. Таким чином, вивчаючи концепт, ми можемо розглянути й сам поняттєвий фон» [25, с. 258-262].

Семи організовуються у спадному порядку, починаючи з найчастотніших і закінчуючи найменш частотними, включаючи одиничні. Лексеми також

розташовують, починаючи з тих, що мають найбільшу кількість сем, і закінчуючи тими, які характеризуються найвужчими значеннями. Цей підхід враховує двоїсту природу концептів: з одного боку, концепт можна визначити як «об'єкт ідеальної природи, образ, що втілює культурно зумовлені уявлення носіїв мови про світ, прообраз, прототип, ідея групи похідних понять, відображених у нашій свідомості» [8, с. 111], а з іншого боку, концепт має «конкретне ім'я, оскільки реальність відображається у свідомості через мову» [8, с. 111]. На сьогоднішній день одним з найбільш поширених підходів до аналізу лексико-семантичних груп (ЛСГ) є структурно-семантичний аналіз, який базується на даних різноманітних тлумачних словників, словників синонімів та інших лексикографічних джерел. Цей метод дозволяє глибше зрозуміти, як лексичні одиниці організовані в групи, що поділяють схожі значення та функції в мові [28, с. 119-120] .

7) Пареміологічний аналіз

Пареміологічний аналіз передбачає дослідження матеріалів, що складаються з прислів'їв, приказок та афоризмів, оскільки вони займають особливе місце у фонді мови. У пареміях відображаються застигли інтерпретації того чи іншого концепту, що сформувалися протягом тривалого часу. Ці мовні одиниці відображають мовну картину світу народу і служать важливим засобом вербалізації концептів. Пареміологічний аналіз тісно пов'язаний з контекстуальним підходом, адже прислів'я та приказки, які містять національно-культурний компонент семантики, активно беруть участь у формуванні культурного фону тексту. Таким чином, вивчення паремій дозволяє розкрити глибші смисли і значення концептів, представлених у мовному середовищі [12, с.9-15].

Наприклад, у французькій мові є вислови, такі як *guerre de tous contre tous*), що відображає ідею хаосу та безладу, які виникають під час війни.

8) Контекстуальний аналіз

Методика контекстуального аналізу, як і інші дослідницькі процедури, тісно пов'язана з певною мовною теорією, а в даному випадку – з теорією контекстної семантики. Засновником цієї теорії вважається Дж. Ферс, засновник Лондонської лінгвістичної школи. Він розвивав ідеї антрополога Броніслава Малиновського, акцентуючи увагу на тому, що висловлення набуває свого значення у конкретному ситуативному та соціальному контексті, ставши функцією цих умов. Цей підхід підкреслює важливість впливу комунікативної ситуації на мовну семантику, враховуючи рольову структуру спілкування, соціальні чинники та умови функціонування мови. Усе це формує інформаційну основу комунікації, відображаючи багатство світу, який пізнає людина [2, с. 21].

Контекстуальний аналіз включає два основні етапи: контекстуалізацію та інтерпретацію. Перший етап орієнтований на виявлення жорсткої системи безперервного контексту, в якому розгортається певна тема та розкривається концепт тексту. На цьому етапі враховуються контексти породження, такі як світогляд, індивідуальна свідомість, лексикон автора, а також їхня прив'язаність до культурного універсуму та відповідного історичного часу й простору. Також важливими є контексти рецесії, які включають світогляд, індивідуальну свідомість та лексикон читача, їхнє занурення в культурний контекст та реальний світ. До цього етапу належать комунікативний контекст, макроконтекст усього текстового масиву та мікроконтексти, які є операційними контекстами для окремих фрагментів тексту [2, с. 22].

На основі контекстуалізації здійснюється другий етап контекстуального аналізу – інтерпретація. Це включає розкриття інформації, закладеної в тексті, виявлення авторської мети та стратегій впливу на читача, а також визначення способів, якими автор передає своє послання [2, с. 22].

Контекстуальний аналіз уточнює та доповнює імпліцитний зміст концепту. Дослідження концептуальної структури тексту займає ключове

місце, оскільки в багатьох творах відображається не лише базова, загальнонаціональна концептуальна картина світу, але й індивідуально-авторська перспектива.

9) Експериментальні методи

Асоціативний експеримент є корисним інструментом для дослідження внутрішнього світу мовця, оскільки він дає змогу вивчати концепти, які формують мовну картину світу. Цей метод надає змогу конструювати мережу асоціацій у свідомості людини та досліджувати національну свідомість. Асоціативний експеримент передбачає статистичну обробку результатів масового опитування, в якому респонденти дають вільні вербальні асоціації на слово-стимул. Основною метою цього дослідження є вивчення ментального лексикону носіїв мови. Вивчення асоціацій відкриває нові можливості для розуміння механізмів зберігання знань, породження та сприйняття мовлення, а також організації внутрішнього лексикону та генетичної пам'яті [47, с. 457].

У лінгвістиці існує кілька класифікацій асоціацій, які можуть базуватися на різних типах зв'язків і формальних відношеннях. Хоча єдиної класифікації немає, загальним для всіх є виокремлення синтагматичних і парадигматичних асоціацій. Синтагматичні асоціації охоплюють слова, що належать до різних граматичних класів і виражають предикативні зв'язки, тоді як парадигматичні асоціації об'єднують слова одного граматичного класу зі словом-стимулом [17, с. 78].

Для опису групи пов'язаних асоціацій у наукових дослідженнях використовується поняття «асоціативне поле». Це поняття вказує на те, що в процесі мовленнєвого мислення індивіди маніпулюють не окремими словами, а цілими асоціативними полями. Асоціативне поле складається з різних асоціацій, які поділяються на ядро (найчастіші реакції), ближню та далеку периферію, де остання включає менш частотні асоціації. Найбільш частотні асоціації часто називають асоціативною нормою, на основі якої створюються словники [47, с. 454].

Отже, оскільки асоціативний експеримент враховує мовні стереотипи та особливості національного менталітету, він є цілком доцільним під час аналізу концептів. Асоціативний експеримент, як психолінгвістичний метод, дозволяє виявити ці аспекти через аналіз зв'язків між словом-стимулом і реакціями респондентів. Також, досліджуючи ланцюг слово-стимул – реакція, можна зрозуміти яким чином організований концепт у свідомості індивіда, узагальнити отримані дані та створити уявлення про загальний мовний профіль. Це дає змогу оцінити місце концепту в національному менталітеті та порівняти результати з теоретико-лінгвістичними дослідженнями конкретного концепту. Таким чином, асоціативний експеримент стає ефективним інструментом для глибшого розуміння концептуальних структур у мовленні та їх зв'язків з культурними особливостями.

10) Фреймове моделювання

Метод фреймового моделювання концептів у лінгвістиці полягає в аналізі значень мовних одиниць через концептуальні структури, відомі як фрейми. Фрейм у лінгвістиці – це когнітивна структура, яка організовує знання про світ і є своєрідним каркасом для сприйняття та інтерпретації ситуацій і подій. Фрейми можуть включати в себе різноманітні елементи: учасників, дії, обставини, а також їхні взаємозв'язки. Вони допомагають організовувати і зберігати знання про світ, а також визначають, як ці знання можуть бути виражені через мову. У фреймовому моделюванні концептів важливим є визначення того, як фрейм дозволяє створювати значення мовних одиниць та їхні взаємозв'язки у межах певної ситуації або контексту. Фрейми також визначають, як мова відображає когнітивні процеси сприйняття і опису реальності [62, с. 215-222].

Фрейм, як структура репрезентації знань, відображає досвідну інформацію про стереотипну ситуацію, її текстовий опис та інструкції щодо використання, і може бути представлений як «пучок» прогнозованих валентних зв'язків – слотів або «векторів спрямованих асоціацій». Слоти відповідають

різними аспектами чи параметрами, що виділяються на основі взаємодії людини з об'єктами цього типу, а типові фрейми складаються з понятійних сутностей, об'єктивованих у категоріальних значеннях частин мови [62, с. 16-23].

Фреймово-слотова модель характеризується низкою ключових ознак. Насамперед, вона передбачає обов'язкову наявність семантичної сфери, яка охоплює лексеми в їхньому первинному, буквальному значенні. Поряд із цим виокремлюється образна сфера, що включає лексеми у їхньому переносному значенні. Ці дві сфери поєднує образ, який виконує роль зв'язувальної ланки між первинними та вторинними значеннями мовних одиниць, забезпечуючи їхню семантичну цілісність. Важливою складовою моделі є типові динамічні сценарії та схеми, які репрезентують найбільш характерні для конкретної понятійної сфери послідовності розвитку подій. Вони демонструють, як змінюються значення в межах певного контексту. Нарешті, суттєвим елементом моделі є слоти, які можна розглядати як фрагменти соціальної, професійної чи наївної мовної картини світу індивіда. Ці слоти структурують відповідну концептуальну сферу, включаючи конкретизовані аспекти фрейму, що відображають окремі елементи його змісту. Таким чином, фреймово-слотова модель виступає ефективним інструментом для аналізу семантичних і концептуальних зв'язків у мові, дозволяючи простежити взаємодію буквального та переносного значень, а також зрозуміти, як певні сценарії й образи впливають на сприйняття мовних одиниць у різних контекстах [с. 193].

Усі вищезазначені методи можна об'єднати під загальною концепцією методів концептуального аналізу. Цей підхід полягає в дослідженні, фіксації та поясненні концептуальної системи носіїв мови. Він охоплює дві основні сторони: з одного боку, аналіз мовних засобів, що використовуються для вираження концепту, а з іншого – реконструкцію концепту та вивчення фрагментів мовної картини світу, які за ним стоять.

Метод концептуального аналізу є комплексним і інтегрує контекстуальний, дефініційний, порівняльний та інші методи, що поєднують

мовну та культурну семантику слів. Це дозволяє об'єктивно та всебічно провести логічний аналіз концептів у природній мові, вивчаючи їх не лише в лексичному, але й в культурному контексті.

На нашу думку, усі зазначені методики інтегрують концептуальний аналіз, який ми визначаємо як підхід до дослідження, фіксації та пояснення концептуальної системи, властивої носієві мови. Цей метод передбачає, з одного боку, вивчення мовних засобів, що виражають концепт, а з іншого – реконструкцію самого концепту та відповідних фрагментів мовної картини світу, які за ним стоять. Концептуальний аналіз є комплексним методом, оскільки об'єднує контекстуальний, дефініційний, порівняльний та зіставний аналізи, а також інші підходи. Це дозволяє поєднати мовну та культурну семантику слова, що, в свою чергу, забезпечує можливість об'єктивно та всебічно виконати логічний аналіз концептів природної мови.

Після розгляду методів аналізу концептів, ми дійшли до висновку, що в нашій роботі застосовуватимемо комплексний підхід. Він включатиме як традиційні лінгвістичні методи, такі як описовий, порівняльний і контекстний аналіз, так і відносно нові методики, зокрема побудову фреймово-слотової моделі.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

Концепт є одним із ключових елементів у мовній та культурній системах, що відіграє важливу роль у процесі об'єктивації людського мислення і осмислення навколишньої дійсності. Його дослідження перебуває на стику таких наук, як семіотика, лінгвістика та культурологія, що дозволяє розглядати концепт як складний, багаторівневий феномен, який має як матеріальний, так і ідеальний аспекти.

Окрема увага приділяється ролі семіотичних процесів у вербалізації концептів. Було розглянуто поняття «семіотична щільність» і «кодова варіативність», що позначають багатогранність можливостей вираження одного і того ж концепту різними мовними засобами. Це свідчить про відсутність ізоморфізму між ідеальними та матеріальними складовими концепту: одне слово може репрезентувати кілька концептів, а один концепт – бути вираженим різними мовними одиницями. Така варіативність відображає складну природу концепту, оскільки він може бути вербалізованим не лише через слова, але й через фразеологізми, паремії, символи та інші знакові засоби.

Концепт формується під впливом етнічної культури, яка відображає колективні цінності, погляди, традиції та світосприйняття певної спільноти. Цей аспект є ключовим у процесі мовної номінації та визначає унікальність концепту в межах конкретної лінгвокультурної традиції.

Методи, такі як лексикографічне дослідження, компонентний аналіз, словотворчий аналіз, дослідження внутрішньої форми слова, синтагматичний аналіз та аналіз лексико-семантичних груп, дозволяють з різних ракурсів дослідити, як концепти формуються, змінюються та сприймаються у мовному просторі.

Лексикографічний підхід дозволяє виявити семантичні зміни концептів у часі, а компонентний аналіз забезпечує глибоке розуміння значень та їхніх нюансів. Словотворчий аналіз демонструє, як мовні одиниці здатні фіксувати

нові знання та змістовні структури, а внутрішня форма слова відображає зв'язок між концептом і його вербальним вираженням. Синтагматичний аналіз і дослідження лексико-семантичних груп розкривають механізми категоризації та концептуалізації у свідомості носіїв мови. Асоціативний експеримент передбачає опитування респондентів з метою виявлення асоціацій, що виникають у них з певними словами чи виразами, які є номінантами досліджуваного концепту. Фреймове моделювання концептів потрібне для репрезентації знань, що дозволяє виявити структуру та зв'язки між елементами концептуальної системи.

РОЗДІЛ 3 Вербалізація концепту *Війна* у французьких та українських ЗМІ

3.1 Засоби номінації концепту *Guerre* у французьких ЗМІ

У цьому підрозділі буде здійснено аналіз засобів номінації концепту *Guerre* у французьких засобах масової інформації. Ми зосередимося на виявленні мовних вербалізаторів цього концепту, таких як лексичні одиниці, фразеологізми, метафори та інші мовні засоби, які використовуються для вираження поняття війни в медіа текстах. Важливим етапом аналізу стане побудова фреймово-слотової моделі концепту *Guerre*, що дозволить систематизувати та класифікувати різні семантичні аспекти цього концепту, виражені мовними засобами.

Під час побудови фреймової моделі ми зосередимося на виявленні фреймів, що організовують уявлення про війну у свідомості носіїв французької мови, а також на визначенні слотів, які детермінують конкретні характеристики цього концепту. В результаті дослідження буде представлено розгорнуте уявлення про структуру та семантику концепту *Guerre* у французьких ЗМІ, що дозволить краще зрозуміти, як війна вербалізується в медійному просторі та які культурні та мовні фактори впливають на це.

3.1.1 Лексикографічний аналіз імені концепту *Guerre*

Лексикографічний аналіз є невід'ємною невід'ємною частиною дослідження концептів у лінгвістичних студіях, зокрема при побудові фреймів. Оскільки словники відображають найбільш систематизовану і формалізовану інформацію про значення слів, їх аналіз дозволяє не лише фіксувати лексичні варіації, але й з'ясувати, які концептуальні компоненти визначаються як центральні та периферійні в межах конкретного лексемного поля. Завдяки

лексикографічному аналізу можна виявити еволюцію значення слова, зафіксовану в різних словниках, а також визначити зміни, які відбуваються в значеннях термінів під впливом історичних, культурних та соціальних факторів.

Перед тим як розглянути дефініції досліджуваного концепту у таких наявних джерелах, як Le Robert, Centre National de Ressources Textuelles et Lexicales, Larousse, Dictionnaire de l'Académie l'Académie Française, вважаємо за потрібне спочатку в'яснити його етимологію.

Аналіз етимології терміну *Guerre*, наданої в Le Trésor de la langue française, дає уявлення про складну еволюцію цього слова. Вперше засвідчене в «Пісні про Роланда», слово походить від старофранкського *werra*, що вживалося для позначення тривоги, безпорядків і сварок. Таке широке значення, яке виходить за межі збройної боротьби, показує, що початково слово позначало соціальні потрясіння чи загальні конфлікти між людьми. Саме це первісне значення вказує на соціальний і навіть емоційний контекст використання *werra*, що не обмежувалося лише війнами між державами, але охоплювало всі форми порушення громадського порядку [63].

Графічне уточнення лексеми *guerre* із запровадженням подвійного «г» у 1549 році відомим лексикографом Робером Етьєном було важливим кроком для чіткого відокремлення *guerre* від омонімічного слова *guère*. Лексикограф Етьєн активно застосовував подібні графічні відмінності для уникнення омонімії в інших словах, і це рішення пізніше було підтримано його послідовниками. Запровадження подвійного «г» дозволило уникнути неоднозначності в письмових джерелах і сприяло усталенню терміна в його сучасній формі [63].

Дефініційний аналіз, як традиційний інструмент у семантичних дослідженнях, дозволяє вивчати значення лексичних одиниць та їх варіації через призму лексикографічної репрезентації та словникових тлумачень.

Словник Le Robert подає такі дефініції слова *guerre*: «1) lutte armée entre États, considérée comme un phénomène historique et social; 2) questions militaires;

l'organisation des armées (en temps de paix comme en temps de guerre); 3) conflit particulier, localisé dans l'espace et dans le temps» [65].

Centre National de Ressources Textuelles et Lexicales описує досліджуваний концепт як: « 1) situation conflictuelle entre deux ou plusieurs pays, états, groupes sociaux, individus, avec ou sans lutte armée; 2) rapports conflictuels qui se règlent par une lutte armée, en vue de défendre un territoire, un droit ou de les conquérir, ou de faire triompher une idée; 3) période limitée dans l'espace et le temps, pendant laquelle a lieu le conflit; 4) lutte qui est dirigée dans des domaines variés contre une personne, un ou plusieurs groupes; 5) p. ext. et au fig. [la guerre peut s'exercer contre quelque chose, traduisant la volonté de destruction de l'homme] action menée contre toute chose à laquelle on attribue une valeur nocive » [58].

У Dictionnaire de l'Académie Française подаються такі дефініції: « 1) recours aux armes, dans un conflit entre des pays, des nations, des groupes de populations; 2) suivi d'un adjectif ou d'un complément déterminatif qui caractérise un conflit selon les adversaires en présence, selon la tactique et les fins du combat, selon les moyens mis en œuvre, ou qui situe ce conflit dans l'Histoire; 3) par extension. affrontement organisé qui oppose des nations ou des groupes humains par d'autres moyens que la force armée; 4) fig. se dit de toute lutte par laquelle on cherche à dominer ou à éliminer un rival » [59].

Larousse дає три визначення: « 1) lutte armée entre États. (La guerre entraîne l'application de règles particulières dans l'ensemble des rapports mutuels entre États; elle commence par une déclaration de guerre ou un ultimatum et se termine par un armistice et, en principe, par un traité de paix qui met fin à l'état de guerre); 2) lutte entre des groupes, entre des pays qui ne va pas jusqu'au conflit sanglant; 3) lutte entre des personnes, hostilité » [64].

У результаті зіставлення даних словникових дефініцій можемо констатувати, що досліджуваний концепт є багатозначним. Можемо виокремити компоненти – дефініційні репрезентанти імені концепту *Guerre*: «lutte armée», «conflit armé», «situation conflictuelle entre deux ou plusieurs pays»,

«*affrontement organisé*». Також важливим є лексико-семантичні варіанти, що відображають метафоричне значення: «*lutte contre une personne, un ou plusieurs groupes*», «*lutte par laquelle on cherche à dominer ou à éliminer un rival*», «*lutte entre des personnes*».

3.1.2 Визначення основних фреймів концепту *Guerre*

Для побудови фреймової моделі концепту *Guerre* нами було здійснено аналіз французькомовних медіа з початку широкомасштабного вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року, а саме 45 статей з таких періодичних видань: «*La Croix*», «*L'OBS*», «*Le Figaro*», «*Le Monde*», «*Le Parisien*», «*Le Point*», «*Libération*», «*Les Echos*», «*l'Humanité*», «*Marianne*», «*Paris Match*».

На основі аналізу цих статей було виділено 262 мовних вербалізатори концепту *Guerre*, які вживалися для опису військових дій, учасників конфлікту, цілей, наслідків, а також реакцій суспільства та міжнародної спільноти. Завдяки цим вербалізаторам, було окреслено фреймову структуру концепту *Guerre*.

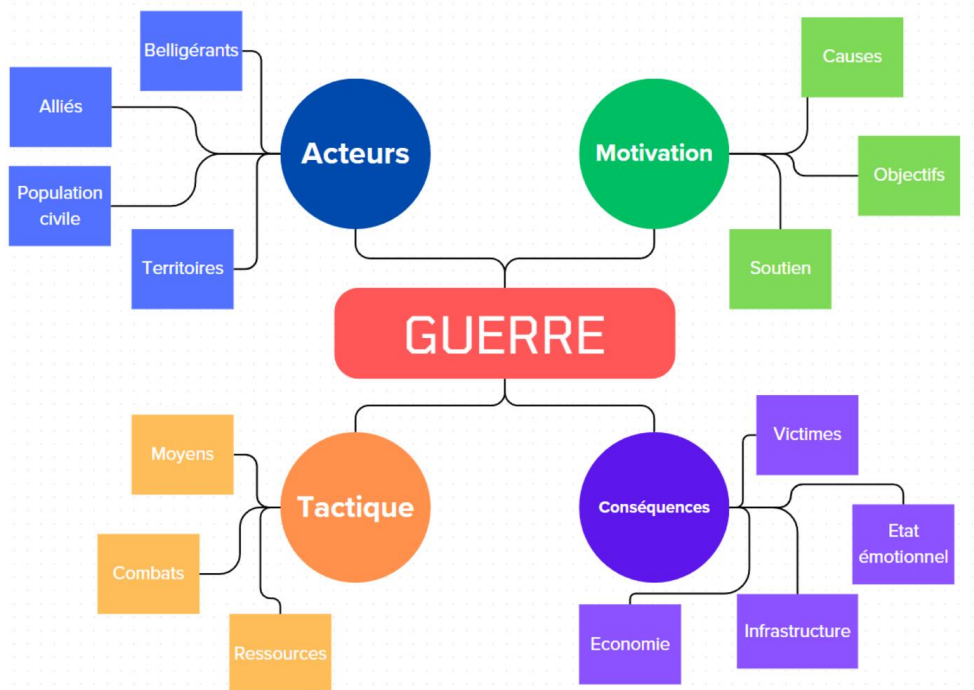

Рис. 3.1 – Фреймово-слотова модель концепту *Guerre*

Кожен фрейм, як показано вище, відображає певну частину цієї складної картини, що стосується учасників конфлікту, їх мотивації, засобів ведення війни, наслідків та емоційних реакцій. Щоб краще зрозуміти, як ці фрейми функціонують на практиці, розглянемо приклади із сучасного медіа-дискурсу, які ілюструють кожен із виділених фреймів.

Фрейм *Acteurs* є акціональним, оскільки він вказує на діючих осіб або групи, що взаємодіють в рамках конкретної події або ситуації, а саме – війни. Слот *Belligérants* описує безпосередньо учасників війни, наприклад, держави, армії або повстанські групи. До слоту *Alliés* відносяться країни, політики, коаліції або міжнародні союзи, що підтримують певну сторону. Слот *Population Civile* стосується того, як війна впливає на цивільних осіб – жертв, біженців тощо. Слот *Territoires* описує географічні простори, на яких відбуваються бойові дії.

Le mal absolu est venu sur notre terre », a dit le président ukrainien, accusant la Russie de « génocide » (20)

У цитаті Володимира Зеленського бачимо метафоричне вираження *le mal absolu* на позначення агресора, тобто на Росію, яка є ворогом України, про що зазначає сам автор статті, розтлумачуючи слова українського президента. Денотативно, вираз *le mal absolu* вказує на поняття всеохоплюючого, неконтрольованого зла, яке не має меж та компромісів, що відповідає традиційним уявленням про ворога у війні, котрий є джерелом безумовної загрози для іншої сторони. З точки зору конотації, метафора актуалізує не лише фізичну загрозу, а й моральну, демонізуючи противника як джерело руйнації, що підсилюється терміном *génocide* у контексті обвинувачень. Так, використання таких одиниць є не лише мовною стратегією, але й важливим елементом когнітивної карти, що формує уявлення про війну як протистояння двох полярних сил, одна з яких є абсолютним злом, а інша – героїчною жертвою, що захищає свою територіальну цілісність і моральні цінності. Отже, в цьому прикладі слот *Belligérants* в фреймі *Acteurs* вербалізується через пряме

вказування на Росію як агресора, а також через метафоричне позначення цієї сторони як джерела абсолютного зла.

Le maître du Kremlin a méthodiquement mis en scène la mobilisation de ses forces (34)

Президент Росії у даному реченні позначається за допомогою метафори *le maître du Kremlin* (господар Кремля). Застосування такої стилістичної фігури має певний авторитарний підтекст, адже *le maître* передає ідею абсолютної влади, авторитету та контролю, що не обмежуються лише політичною сферою. Власне, поняття *maître* у когнітивному просторі асоціюється з образом лідера, який не просто управляє державою, але й уособлює моральний та культурний вплив, встановлюючи правила для суспільства та визначаючи його напрямки. Термін *Kremlin* виступає як метафора, що символізує не тільки конкретну будівлю чи місце в Москві, а також – політичну владу та уряд Росії, зокрема президента. Кремль є історичною та символічною резиденцією російських лідерів, тому в цьому контексті він використовується для позначення самого центру влади, а також сили та контролю, які асоціюються з цією інституцією. Таким чином, вираз відображає абсолютну владу та контроль, що знаходяться в руках Володимира Путіна. Слот *Belligérants* в даному реченні вербалізується через метафоричне позначення лідера Росії.

Déjà le «tsar» fait annoncer par les présidents fantoches de ces deux Républiques de papier qu'un référendum de rattachement à la Russie sera bientôt organisé. (28)

У цій фразі знову констатуємо вербалізацію слоту *Belligérants*. Вираз *le tsar* є метафорою для позначення лідера Росії та підкреслює авторитарний, практично монархічний характер влади. Відсилання до образу царя, на основі історичного контексту, апелює до уявлень про необмежену, авторитарну владу, надаючи лідеру Росії відтінок самодержавства і влади, яка не підлягає жодним зовнішнім обмеженням чи контролю. Друга лексема, що також відноситься до цього слоту – *les présidents fantoches* (марионеткові президенти), що підкреслює

існування інших акторів конфлікту, які перебувають під контролем основного агресора та діють в інтересах іншої держави, у цьому випадку – Росії.

Lyssytchansk, ville voisine tombée aux mains des forces russes dimanche 3 juillet. (25)

Топонім *Lyssytchansk* вказує на конкретну територію, яка стала об'єктом військових дій, а саме на місто, що потрапило під контроль російських військ. У когнітивному аспекті, лексема *Lyssytchansk* актуалізує конкретну арену війни, відображаючи фактичні зміни на карті бойових дій. Словосполучення *les forces russes* позначає російські військові сили, що беруть участь у військових діях. Так, крім слоту *Belligérants*, фраза також вербалізує слот *Territoires*, вказуючи на територіальний аспект конфлікту.

Selon les séparatistes, des milliers de femmes et d'enfants ont déjà été évacués vers la Russie. (22)

У цьому реченні вербалізуються кілька слотів фрейму *Acteurs*. Слот *Belligérants* представлений через *les séparatistes*, що позначає одну зі сторін конфлікту, яка активно бере участь у бойових діях, прагнучи відокремити певні території від держави, в даному випадку – України. Також вербалізується слот *Population civile* через лексеми *femmes et d'enfants*, що вказує на цивільних осіб, які є жертвами конфлікту. Тут підкреслюється, що евакуація стосується саме жінок і дітей, що часто є найбільш уразливою частиною населення під час війни. Іменник *des milliers* передає масштаб конфлікту, вказуючи на великі кількості евакуйованих осіб. Застосування цих номінацій допомагає створити чітке розрізнення між учасниками конфлікту: агресором (сепаратистами) і жертвами (цивільним населенням). Зрештою, слот *Territoires* вербалізується виразом *vers la Russie*, що вказує на напрямок евакуації цивільних осіб. Росія виступає як місце евакуації, і цей аспект додає важливий контекст щодо територіальної складової конфлікту, де одна зі сторін (сепаратисти) тягнуть частину цивільного населення на територію агресора.

Les Occidentaux se réunissent à Munich pour une conférence qui vire à la démonstration d'unité derrière l'Ukraine. (23)

У реченні вербалізуються два слоти фрейму *Acteurs*. Слот *Belligérants* представлений через лексему *l'Ukraine*, яка є однією зі сторін конфлікту, що зазнає агресії. Вона позначена як жертва війни, підтримку якої демонструють західні країни. Слот *Alliés* вказується номінацією *les Occidentaux*, які об'єднуються в підтримку України, організовуючи конференцію, що служить платформою для вираження солідарності та єдності із країною, яка перебуває у стані війни.

Фрейм *Tactique* в контексті війни розкриває стратегію та способи ведення бойових дій. Слот *Moyens* розкриває методи і стратегії, які використовуються для досягнення воєнних цілей. Це можуть бути тактичні рішення, дипломатичні зусилля, економічні санкції чи інші способи впливу, що сприяють досягненню переваги в конфлікті. Слот *Combats* фокусується на самому процесі ведення війни, тобто на бойових операціях та зіткненнях між сторонами конфлікту. Це можуть бути окремі битви, операції або стратегічні маневри, які впливають на хід війни. У слоті *Ressources* зібрані матеріальні й нематеріальні ресурси, які використовуються для ведення війни. Сюди можуть входити запаси зброї, фінансова підтримка, бойова техніка, а також людські ресурси, які беруть участь у бойових діях чи забезпечують їхнє ведення. Тепер, щоб продемонструвати ці слоти, розглянемо конкретні приклади.

Des civils apprennent à manier un lance-roquettes lors d'un entraînement militaire sur une plage de Kiev au bord du fleuve Dniepr, le 19 février. (22)

Термін *lance-roquettes* представляє слот *Ressources*. Це технічний ресурс, який у військовій тактиці використовується для артилерійських ударів або в рамках стратегічних атак, часто даючи армії значну перевагу завдяки великій точності та руйнівному впливу на ціль. Що стосується *entraînement militaire*, цей вираз вказує на слот *Moyens*. Тренування є засобом підготовки військових та цивільних до використання зброї та поведінки в бою.

Le jusqu'au-boutisme russe était-il écrit d'avance? (30)

Вираз *le jusqu'au-boutisme russe* є метафорою, що вказує на рішучість і непохитність дій Росії у контексті війни. Ця метафора відображає стратегію або метод, при якому діяч готовий йти до кінця, незалежно від наслідків. Тому, *le jusqu'au-boutisme russe* належить до слоту **Moyens**, оскільки описує конкретний підхід ведення війни.

L'invasion terrestre a été accompagnée d'une pluie de missiles. (29)

Словосполучення *l'invasion terrestre* позначає конкретний вид військових дій, а саме наземне вторгнення, яке є прикладом бойових операцій, що відносяться до слоту **Combats**. Метафоричний вираз *une pluie de missiles* вказує на інтенсивне застосування зброї, зокрема ракет, що дає змогу віднести його до слоту **Ressources**. Метафора створює враження невідворотності і безперервності ударів, надаючи контексту емоційного забарвлення.

Une preuve de plus que l'invasion se transforme en une guerre d'usure tandis que les négociations russo-ukrainiennes semblent dans l'impasse. (26)

У цій фразі, термін *guerre d'usure* описує стратегію затяжної війни, спрямованої на виснаження супротивника як у фізичному, так і в ресурсному плані. Термін активує уявлення про виснаження, витрату сил і ресурсів, що характерне для цього виду війни. Така характеристика відповідає слоту **Moyens**, оскільки визначає тактику, яку обирають сторони конфлікту для досягнення своїх цілей. До цього ж слоту відноситься колокація *les négociations russo-ukrainiennes*, яка додатково підкреслює безрезультатність дипломатичних засобів завдяки виразу *dans l'impasse*: ми когнітивно репрезентуємо складність досягнення консенсусу і перешкоди для мирного вирішення конфлікту.

Et de manière plus significative, lorsqu'une colonne d'une vingtaine de véhicules et de chars s'est engouffrée dans la rue de la gare, avant d'y être piégée par les Ukrainiens et décimée par des drones. (27)

Слот **Combats** вербалізується через опис активних бойових дій. Ситуація з колоною техніки, яка рухається вулицею, потрапляє у пастку та зазнає втрат,

ілюструє тактичну операцію, виконану українськими силами. Лексеми *s'engouffrer*, *piégée* та *décimée* створюють динамічну картину бойового зіткнення, яке було ретельно сплановане й реалізоване. Використання дієслова *s'engouffrer* створює у читача образ великої кількості техніки, яка безупинно рухається в напрямку пастки, де немає виходу. Вираз *piégée par les Ukrainiens* вказує на застосування тактики засідки, коли одна зі сторін навмисно створює умови, що обмежують рух ворога, завдаючи йому втрат. Дієприкметник *décimée* візуалізує повне знищення техніки. Слот *Ressources* відображений через згадку про конкретні види технічного забезпечення, які використовуються обома сторонами конфлікту. Лексеми *colonne d'une vingtaine de véhicules* та *chars* вказують на ресурси, залучені супротивником, тоді як *drones* репрезентують сучасні технології, використані українською стороною для контратаки.

Depuis lors, les forces russes concentrent leur offensive consistant à tout raser sur la deuxième région du Donbass, l'oblast de Donetsk. (25)

Лексема *offensive* позначає активні дії російської армії, зосереджені на захопленні Донеччини. Цей термін активує у свідомості образи агресивного руху вперед, організованості та цілеспрямованості, що створює уявлення про високий ступінь планування і координації військових дій, викликаючи асоціації із загрозою та невідворотністю. Таке тлумачення дає змогу віднести досліджуване слово до слоту *Combats*. Що стосується слоту *Moyens*, його вербалізація відбувається за допомогою слова *raser*, яке вказує на обраний метод ведення війни, а саме повне знищення об'єктів на території. Дієслово *raser* активує у свідомості метафору «чистого поля», де немає місця для відновлення чи опору. Також варто наголосити, що лексема не лише описує фізичну дію, але й підсилює ідею тотального руйнування через негативні конотації, що формують уявлення про війну як акт деструкції, спрямований на усунення всього, що може мати цінність.

Фрейм *Motivation* зосереджується на поясненні причин, цілей та підтримки, які лежать в основі воєнних дій. Слот *Causes* висвітлює причини конфлікту, які можуть бути виправданням дій сторін або їх реакцією на зовнішні чи внутрішні фактори. Слот *Objectifs* розкриває цілі, які переслідують учасники конфлікту. Це можуть бути конкретні територіальні, політичні чи економічні інтереси, які прямо чи опосередковано заявляються через дискурс. Слот *Soutien* стосується підтримки, яку отримують супротивники. Це може бути як матеріальна допомога (зброя, фінанси), так і політична, моральна чи дипломатична підтримка з боку союзників або міжнародних організацій.

Notre identité est menacée. (30)

Ця фраза містить чітке уявлення про загрозу, спрямовану на *identité*, що може означати національну, культурну чи політичну ідентичність. Дієприкметник *menacée* виступає ключовим елементом, який підкреслює стан небезпеки, слугуючи основним аргументом для обґрунтування дій чи протистояння. Використання особового займенника *notre* додає суб'єктивності та колективної залученості, що посилює емоційний вплив висловлювання. Таким чином, речення апелює до слоту *Causes*, акцентуючи увагу на потребі захисту ідентичності, що часто використовується як мотиваційний елемент у політичному та військовому дискурсі.

Car, si Moscou a échoué à « démilitariser et dénazifier l'Ukraine » dans une guerre éclair, le but premier de son plan politique et militaire reste inchangé : prendre en tenaille les forces ukrainiennes. (30)

У наведеному реченні вербалізуються два важливі слоти фрейму *Motivation*, а саме *Causes* та *Objectifs*. У першій частині висловлювання, де йдеться про невдачу Росії у досягненні своїх попередніх цілей, таких як *démilitariser et dénazifier l'Ukraine*, розкриваються основні причини, що стали підставою для початку військового конфлікту. Згадка про ці терміни, які стали частиною офіційної риторики Кремля, намагається виправдати агресію і представляє її як боротьбу з уявленими загрозами, які, на думку російських

властей, існують в Україні. Лексема *échoué* підкреслює невдачу в досягненні цих цілей, що є важливим елементом для розуміння динаміки зміни тактики та стратегії в рамках конфлікту.

У другій частині речення чітко визначено стратегічну мету Росії – *prendre en tenaille les forces ukrainiennes*. Цей вираз вказує на конкретну тактичну ціль, що полягає у створенні оточення навколо українських військ, що є частиною військової стратегії Кремля. Фразеологізм *prendre en tenaille* є військовим терміном, який символізує прагнення до оточення та перехоплення ворожих сил, що є прямим вказівником на цілі війни в стратегічному контексті. Він викликає у свідомості асоціації з пасткою та безвихіддю

Lors du déclenchement de la guerre en Ukraine, l'élan de solidarité français aura été historique et salutaire. (31)

Використання виразу *l'élan de solidarité* підкреслює масштаб і силу підтримки, яку Франція виявила з початку війни в Україні. Лексема *élan* (поштовх, імпульс) символізує не просто підтримку, а й її сильний і рішучий характер, що є надзвичайно важливим у контексті війни. Це не просто пасивна підтримка, а активний рух, спрямований на допомогу Україні. Додатково, прикметники *historique* та *salutaire* демонструють важливість допомоги Франції в цей критичний момент для України. Завдяки лексемі *historique* підкреслюється унікальність і вагомість цієї підтримки в історичному контексті, акцентуючи увагу на її значенні для поточного ходу подій, тоді як *salutaire* асоціюється з рятівною, життєво необхідною допомогою, яка набуває вирішального значення в умовах війни. Отже, цей вираз чітко вербалізує слот **Soutien** фрейму **Motivation**, акцентуючи увагу на моральній та практичній підтримці, яку Франція надавала Україні.

Sans relâche, quitte à brusquer, il n'a cessé, depuis un an, de demander – d'exiger – l'aide financière et militaire des pays amis. (33)

У цьому контексті вираз *l'aide financière et militaire* позначає конкретний вид підтримки, яку Україна активно запитує у своїх союзників. Лексеми

demander та *exiger* вказують на наполегливість й рішучість української сторони у відстоюванні своїх потреб. Використання цих дієслів підкреслює, що ця допомога розглядається не як опціональний жест доброї волі, а як обов'язкова умова для забезпечення стійкості України в умовах війни. Крім того, вживання *exiger* надає риторичі більшій категоричності, формуючи уявлення про критичну важливість цієї допомоги. Цей вибір лексем також когнітивно позиціонує союзників як сторони, від яких залежить подальший розвиток подій, створюючи елемент відповідальності й морального зобов'язання.

Non seulement l'Ukraine doit, selon lui, reconquérir l'ensemble des territoires occupés par la Russie depuis 2014 – « la guerre a commencé en Crimée et finira en Crimée », prédit-il – mais la résistance ukrainienne devrait aussi permettre de « libérer les Russes de leur esprit impérial et du système Poutine » (25)

У наведеному реченні чітко вербалізується слот **Objectifs**. Речення відображає стратегічну мету України в контексті війни з Росією, де основною ціллю є відновлення територіальної цілісності шляхом повернення всіх окупованих територій, зокрема Криму, який символізує початок і кінець конфлікту. Використання дієслівної конструкції *doit reconquérir* вказує на невідкладність і необхідність досягнення цієї мети. Лексема *reconquérir* передає ідею повернення захоплених територій, що є не тільки політичною, але й моральною ціллю для України.

Символічна фраза *la guerre... finira en Crimée* має багатозначний підтекст. Вона не лише вказує на територіальні амбіції України, а й підкреслює ідеологічний вимір конфлікту. Крим виступає стратегічною точкою, яка визначає логічний початок і завершення війни, наголошуючи на його центральній ролі у стабілізації ситуації в регіоні.

Використання дієслова *libérer* підкреслює бажану мету, яка в даному випадку стосується не лише України, але й Росії. Ця мета передбачає, що Україна не тільки бореться за своє власне визволення від окупації, а й має на меті змінити внутрішню ситуацію в Росії, визволивши її від імперського духу і

системи Путіна. Так, Україна виступає як каталізатор для змін не лише в межах своїх кордонів, а й в Росії.

Що стосується сприйняття французькою публікою, цей вираз може викликати уявлення про величезну боротьбу України за свою свободу і національну гідність, а також може поставити питання щодо майбутнього Росії під впливом авторитарного режиму, що несе загрозу для самих росіян. Залежно від політичних поглядів, він може бути сприйнятий як обґрунтована критика політики Путіна або як провокація, що апелює до можливої зміни внутрішньої політики в Росії.

Le but est de provoquer la rage, une soif de vengeance chez les Ukrainiens, un désir de faire de même avec les prisonniers de guerre russes. (34)

Колокація *provoquer la rage* вказує на активну дію, спрямовану на викликання агресивної емоційної реакції у противника. Далі йде розширення мети через вираз *une soif de vengeance*, що метафорично використовується для опису сильної та безмежної потреби у помсті. Лексема *soif* передає концепт постійної внутрішньої потреби, що стає рушійною силою для досягнення більшої мети – провокувати безконтрольну відповідь від українців, сприяючи ескалації насильства та конфлікту. Завершення фрази доповнює картину мети, вказуючи, що та сама помста має бути спрямована на російських військовополонених. З точки зору сприйняття французькою публікою, це може викликати складні почуття – з одного боку, співчуття до жертв, з іншого – занепокоєння з приводу ескалації насильства та моральних наслідків помсти. Отже, дане речення втілює фрейм *Motivation* у межах слоту *Objectifs*, оскільки вербалізується мета викликати емоційну реакцію та прагнення до помсти серед противника, що є частиною загальної стратегії воєнної ескалації і впливу на моральний стан ворогуючої сторони.

Фрейм *Conséquences* описує наслідки різних дій чи подій, зокрема ті, що стосуються людських жертв, інфраструктури, економіки та емоційного стану учасників конфлікту. Слот *Victimes* фокусується на наслідках у вигляді

людських втрат. Це можуть бути як цивільні, так і військові жертви, як з однієї, так і з іншої сторони конфлікту. Важливою характеристикою цього слота є підкреслення шкоди, завданої людським життям і здоров'ям внаслідок воєнних дій або насильства. Слот *Infrastructure* зосереджений на матеріальних збитках, зокрема руйнуванні чи пошкодженні будівель, шляхів, мостів, електричних мереж та інших важливих для функціонування держави та її населення об'єктів. Слот *Etat émotionnel* описує емоційні наслідки війни, що можуть проявитися у вигляді стресу, тривоги, депресії, почуття безвиході або, навпаки, патріотичного підйому, національної гордості та єдності. Слот *Economie* вказує на економічні наслідки війни, тобто шкоду, завдану економічній діяльності країни. Це включає зниження виробництва, руйнування промислових об'єктів, зменшення обсягів торгівлі, зростання безробіття, інфляцію і загальний економічний спад.

Difficile de ne pas médire de lui tant la terreur qu'a répandue son armée, en massacrant des civils dans des théâtres, en bombardant des maternités, en ravageant des villes entières, a laissé l'image du pire. (21)

У наведеному реченні вербалізуються різні аспекти наслідків війни, що належать до фрейму *Conséquences*, зокрема слоти *Victimes*, *Infrastructure* та *Etat émotionnel*. Перш за все, дієслово *massacrer* створює когнітивні образи крайнього насильства та дегуманізації, викликаючи асоціації з масовими розправами, що порушують гуманітарні норми. У контексті мирних жителів це слово підкреслює їхню беззахисність, посилюючи емоційне сприйняття через образ жертв агресії. Лексема активує уявлення про агресора як істоту, що втратила людяність, а також формує колективний образ страждань, пов'язаний з історичними трагедіями. Використання дієслова *massacrer* не лише позначає конкретний акт насильства, а й набуває символічного значення руйнування моральних норм, викликаючи гнів, осуд і негативний емоційний відгук у читача. Щодо слоту *Infrastructure*, то вирази *en bombardant des maternités* та *en ravageant des villes entières* вказують на знищення важливої інфраструктури, що

включає не тільки житлові й адміністративні будівлі, але й гуманітарні об'єкти, зокрема пологові будинки. Це порушення міжнародних норм війни, що забороняють цілеспрямовані атаки на цивільну інфраструктуру. Пошкодження інфраструктури створює тривалі економічні та соціальні наслідки для постраждалих регіонів, оскільки відновлення таких об'єктів потребує значних ресурсів і часу. Емоційний аспект наслідків війни представлений у слоті *Etat émotionnel*, де фраза *la terreur qu'a répandue son armée* акцентує на відчутті страху, яке охопило населення внаслідок воєнних злочинів. Використання лексеми *la terreur* зберігає негативну конотацію і підкреслює, як армія агресора не тільки фізично, але й психологічно руйнує населення. Поширення такого емоційного стану в умовах війни має довготривалі наслідки, оскільки може призвести до глибоких психічних травм і генерації подальшої ворожнечі у післявоєнний період.

Ce n'est plus une guerre, c'est une boucherie. (32)

Лексема *une boucherie* є метафоричним виразом, який надає образний опис війни, порівнюючи її з різаниною, що підкреслює безжальність конфлікту та численні людські втрати. Це дієслово можемо віднести до слоту *Victimes*. Вираз вказує на масовий характер насильства, де втрати серед цивільного населення або військових стають величезними й трагічними. Також, через такий метафоричний опис війни, передається емоційний стан або відчуття, яке війна викликає у спостерігачів чи учасників конфлікту. Слово *boucherie* також втілює сильний емоційний відгук, передаючи відчуття шоку, жаху і безнадійності, що характерні для слоту *Etat émotionnel*. Для французів, з огляду на історичний контекст (наприклад, пережиті трагедії війни, такі як Перша та Друга світові війни), таке порівняння може бути особливо чутливим і мати глибокий вплив на сприйняття актуальних подій. Оскільки Франція активно спостерігає за конфліктами в Україні, така риторика підсилює їхнє розуміння і співчуття до жертв війни, одночасно викликаючи сум і співчуття за масштаби страждань. Водночас, це може сприяти негативному ставленню до

агресора, підкреслюючи злочинність і бездушність насильства, яке він спричиняє.

Il énumère les atrocités de Boutcha: les viols, les exécutions sommaires, les civils écrasés pour le plaisir par des tanks dans leurs voitures, les langues et les membres coupés. (32)

Такі вирази як *les viols, les exécutions, les civils écrasés, les langues et les membres coupés* надають опис конкретних актів насильства й створюють потужний когнітивний образ, який дозволяє читачеві уявити усі жорстокість через деталі, надаючи відчуття шоку й огиди. Кожен з них викликає у свідомості конкретні картини насильства. Також, фраза *les civils écrasés pour le plaisir* додає ще одну травматичну деталь: знищення цивільного населення відбувається без жодної мотивації, окрім задоволення від вбивства, що ще більше підкреслює рівень дегуманізації ворога. Такі вирази впливають на сприйняття читача через активацію емоційних реакцій. З когнітивного погляду, така конкретизація і деталізація злочинів робить сприйняття цих дій більш реальним і відчутним для читача, підсилюючи емоційний ефект та впливаючи на моральне та етичне сприйняття війни. Використання цих виразів здатне викликати у французької публіки відчуття глибокої обуреності та співчуття до жертв, створюючи образи, що глибоко вкорінюються в їхній свідомості. Тому можна сказати, що ці вирази активно працюють на рівні слота *Victimes*, підкреслюючи невимовні страждання цивільних осіб, які стали жертвами цієї агресії.

Depuis des semaines, Marioupol, port stratégique de la mer d'Azov, au sud-est de l'Ukraine, est assiégée et bombardée. (27)

У цьому реченні описується ситуація в Маріуполі, де військові дії призвели до масштабних руйнувань і серйозного впливу на місцеву інфраструктуру та цивільне населення. Лексеми *assiégée* і *bombardée* прямо вказують на фізичні пошкодження міста, підкреслюючи жорстокість обстрілів та облоги. Ці слова формують уявлення про безперервну агресію, що спричиняє

деструкцію основних елементів міської інфраструктури, таких як порт. З погляду когнітивної лінгвістики, поєднання цих виразів формує образи, які активують у читача відчуття катастрофи, руйнувань і хаосу: дієприкметник *assiégée* вказує на ізоляцію і блокування міста, тоді як *bombardée* – на насильницькі та не вибіркові удари по місту, що підсилює враження про катастрофічний стан справ у Маріуполі. Ці вирази належать до слотів *Infrastructure* та *Victimes*. Вони не лише фіксують матеріальні пошкодження інфраструктури, але й зображують, як ці руйнування впливають на людей, які стають жертвами війни. *Infrastructure* охоплює порушення функціонування важливих об'єктів міста, що має значний економічний вплив на регіон, тоді як *Victimes* відображає страждання цивільного населення, яке потерпає від наслідків цих військових дій. Важливо зазначити, що такий тип вираження дає змогу побудувати у читача уявлення про подвійний вплив війни – як на фізичні об'єкти (місто, порт), так і на життя людей, що є характерним для медіадискурсу на подібні теми. Французька публіка, зважаючи на поточні міжнародні події та політичний контекст, може розглядати це як ще один доказ безжальності та жорстокості російської агресії, що може зміцнити солідарність серед французів із Україною.

Les forces armées russes sont en train de transformer la ville en poussière.
(27)

Мовний вираз *transformer la ville en poussière* є метафоричним зображенням повного руйнування інфраструктури міста внаслідок військових дій. Лексема *poussière* у цьому контексті символізує тотальне знищення фізичних структур, таких як будівлі, дороги та інші об'єкти, що є характерним для використання слота *Infrastructure*. Перетворення міста в пил викликає уявлення про невідворотність руйнації, неможливість відновлення. Це не лише відображає матеріальні наслідки війни, а й підкреслює її повністю деструктивний характер для урбаністичних середовищ. Водночас, вживання цього виразу може також вербалізувати слот *Victimes*, оскільки зруйновані міста призводять до великих

втрат серед цивільного населення. Прямі наслідки військових дій, що виражаються через знищення місць, де люди живуть, веде до людських жертв, що, хоча й не згадуються прямо в цьому реченні, є неминучим в контексті фізичних руйнувань. Так, для французької аудиторії створюється образ руйнації, що порушує не тільки фізичну структуру міста, але й долю людей, які його населяють: це може викликати у публіки моральне обурення та підтримку посилення санкцій чи військової допомоги Україні.

Notre conscience nationale se réveille et nous devons la renforcer. (30)

Дане речення вербалізує емоційну та національну мотивацію, які свідчать про сильне переживання стосовно національної ідентичності та загрози її знищення. *Notre conscience nationale se réveille* – це метафоричний вислів, де пробудження національної свідомості виступає як символ реакції на зовнішні загрози, які викликають необхідність об'єднання нації. Вживання дієслова *se réveiller* надає виразу динамізму, вказуючи на те, що національна свідомість була пасивною, але тепер вона прокидається під впливом поточної ситуації. У цьому контексті фраза виглядає не тільки як заклик до національного єднання всередині України, але й як демонстрація внутрішньої стійкості та патріотизму, яку українці хочуть поділитися з міжнародною спільнотою через медіа.

Концепт **Війна** в медійному дискурсі демонструє свою складність і багатогранність через взаємодію різних фреймів та слотів, кожен з яких відображає окремі аспекти війни. Зауважимо, що багато лексем важко однозначно віднести лише до одного слота, оскільки в залежності від контексту вони можуть вербалізувати різні фрейми. Така особливість свідчить про те, що війна не є статичним поняттям. Вона набуває різних форм залежно від того, як вона представлена в медійному дискурсі, і кожен компонент цього дискурсу може змінювати свою роль, з огляду на те, який аспект конфлікту висвітлюється в даний момент. Таким чином, для адекватного аналізу війни в мовному контексті необхідно враховувати не лише конкретне значення лексем, але й контекст, у якому ці лексеми вживаються, для повного розуміння, як одні

й ті самі слова можуть трансформуватися в різні фрейми та передавати різноманітні значення.

Аналіз мовних вербалізаторів концепту *Війна* у французькому медіа-дискурсі виявляє низку характерних особливостей. Один із основних акцентів робиться на моральній оцінці конфлікту, де війна зображується як абсолютне зло, що є символом насильства та геноциду. У медіа широко використовується концептуалізація війни як боротьби з цим злом, що визначає ставлення до противника як до безжального агресора. Такий підхід посилює почуття справедливості та необхідності боротьби.

Французький дискурс також активно використовує образи, що персоніфікують агресора. Лідери, зокрема, представлені як авторитарні фігури, що планують і реалізують насильницькі операції. Така персоніфікація сприяє створенню негативного іміджу противника і підсилює відчуття загрози. Цей аспект є важливим для формування колективної свідомості і підтримки мобілізації.

Емоційно насичена лексика, що стосується насильства і руйнувань, надає текстам сильного емоційного забарвлення. Опис жахливих наслідків війни, таких як масові вбивства серед цивільного населення або жахливі злочини, допомагає зосередити увагу на гуманітарних катастрофах і підкреслити моральні наслідки війни. Водночас, використання військових термінів підкреслює тактичний аспект війни, вказуючи на її масштаб і безжальність.

Особливу роль у французькому дискурсі відіграє акцент на національній ідентичності та солідарності. Коли йдеться про загрозу для нації, медіа сприяють формуванню образу єдності, що є важливим для підтримки національного духу в умовах війни. Опис національної свідомості як емоційного й морального стану, що «прокидається» через загрозу, підсилює відчуття необхідності єдності в боротьбі за своє існування.

Мовні вербалізатори французького дискурсу війни поєднують в собі елементи моральної оцінки, емоційного забарвлення і тактичних аспектів

конфлікту. Вони не лише описують події, але й активно впливають на соціальне сприйняття війни, формуючи колективні настрої та політичні реакції.

3.2. Засоби номінації концепту *Війна* в українських ЗМІ

Основною метою побудови фреймової моделі є виявлення та аналіз мовних засобів, які використовуються для позначення війни в українському медійному просторі, зокрема лексичних одиниць, фразеологізмів, метафор та інших мовних конструкцій. Фреймова модель дозволяє детально структурувати різноманітні аспекти його семантики та виявити, які фрейми й слоти організовують уявлення про війну у свідомості носіїв української мови. Це дослідження сприятиме кращому розумінню того, як концепт війни відображається у медіа та які культурні й мовні особливості визначають його сприйняття та вербалізацію.

3.2.1 Лексикографічний аналіз імені концепту *Війна*

Розгляд дефініційного складу концепту *Війна*, представленого в сучасних українських лексикографічних джерелах, дозволяє виокремити основні семантичні характеристики, пов'язані з поняттям війни, а також способи їхнього мовного вираження. Окремий акцент робиться на виявленні того, як українська мовна картина світу відображає історико-культурні та емоційні аспекти, закріплені за концептом. Аналіз сприятиме встановленню специфічних особливостей вербалізації концепту в українському дискурсі, а також слугуватиме базою для порівняння з франкомовним дискурсом.

Згідно з Великою українською енциклопедією, досліджуваний концепт визначається як: «1) соціально-політичне явище, крайня форма розв'язання соціально-політичних, ідеологічних, економічних, територіальних, етнонаціональних, релігійних чи інших суперечностей між державами,

народами, націями, урядами, спільнотами або воєнізованими групами, що відбувається за допомогою організованої збройної боротьби; 2) переносно – стан ворожнечі та відкритого протистояння між ким-небудь, крайнє загострення конфлікту в певній суспільній сфері (наприклад, війна інформаційна, торгівельна війна, війна пам’ятей)» [11].

Словник української мови (СУМ-11) трактує термін Війна як: «1. організована збройна боротьба між державами, суспільними класами тощо. 2. перен. стан ворожнечі між ким-небудь; суперечка, сварка з кимсь; боротьба» [42].

У Словнику української мови (СУМ-20) актуалізується така дефініція: «1. організована збройна боротьба між державами, народами або ж збройними угрупованнями всередині країни. 2. перен. стан ворожнечі між ким-небудь; суперечка, сварка з кимсь; боротьба» [1].

Передусім, усі джерела акцентують увагу на його базовому значенні як організованої збройної боротьби. У такому контексті війна трактується як форма протистояння між державами, народами чи внутрішніми угрупованнями, що має чітко окреслену соціально-політичну, територіальну, економічну або ідеологічну природу.

Крім того, термін набуває метафоричного значення, позначаючи стан ворожнечі, суперечки чи конфлікту у різних суспільних сферах. Такий семантичний розвиток ілюструє здатність концепту розширюватися поза межі традиційного військового контексту, формуючи ширший соціокультурний зміст.

Визначення, запропоновані у Великій українській енциклопедії, СУМ-20 та СУМ-11, охоплюють різноманітні аспекти, включаючи соціальні, економічні та етнічні суперечності. Це підкреслює складність і багатогранність концепту, який охоплює як конкретну боротьбу, так і символічні прояви протистояння.

Можемо виокремити компоненти – дефініційні репрезентанти імені концепту *Війна*, які слугують базою для його семантичного наповнення в

українській мові. Серед них варто зазначити такі: «збройний характер конфлікту», «стан ворожнечі або протистояння».

Таким чином, ці компоненти формують лексико-семантичний каркас концепту *Війна*, забезпечуючи його функціонування як у військовому контексті, так і в ширших соціально-культурних аспектах, що відображають різні види протистояння.

3.2.2 Визначення основних фреймів концепту *Війна*

Для розробки фреймової моделі концепту *Війна* було проведено аналіз українських медіа, зокрема 61 статті з таких Інтернет-ЗМІ, як: «Українська правда», «Економічна правда», «Життя», «Український тиждень», «Букви», «Уніан», «Вголос», «Віледж», «Суспільне», «Телеграф», «Укрінформ», «Радіо Свобода», «Главком», «ТСН», «ВВС», «hromadske». Аналіз фокусується на періоді з початку широкомасштабного вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року.

У результаті було виділено 415 мовних одиниць, що виступають вербалізаторами концепту *Війна*. На основі аналізу було побудовано структуровану фреймово-слотову модель, в рамках якої основні фрейми поділяються на відповідні слоти.

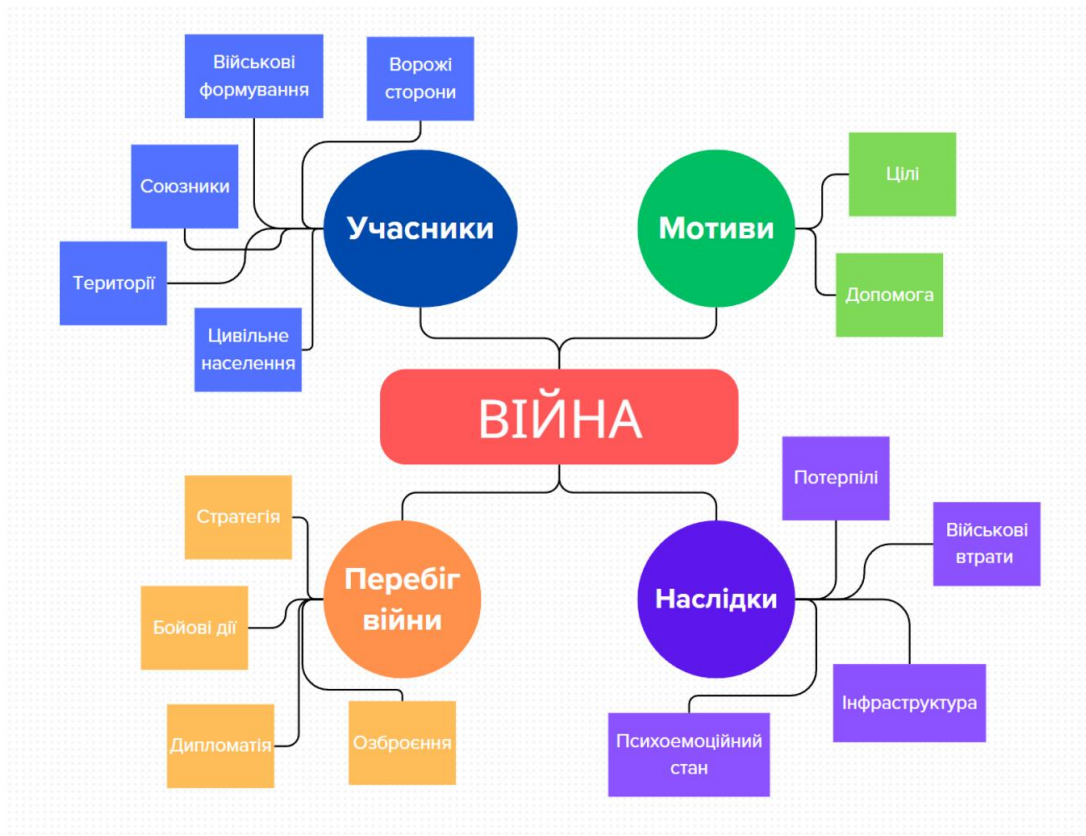

Рис. 3. 2 – Фреймово-слотова модель концепту *Війна*

Фрейм *Учасники* слугує основою для опису конфлікту з погляду ворожих сторін, їхніх союзників, просторового охоплення та впливу на різні соціальні групи населення. Слот *Ворожі сторони* визначає протиборчі сили, що перебувають у стані війни, що є важливим для окреслення основної дихотомії конфлікту. Слот *Союзники* стосується держав, організацій та спільнот, що надають військову, економічну чи дипломатичну підтримку одній зі сторін. Слот *Території* охоплює географічний аспект конфлікту. Територіальні питання є одним із ключових у конфлікті, адже вони безпосередньо впливають на стратегії й наслідки війни. Слот *Цивільне населення* включає мирних жителів, які зазнають фізичних, моральних та економічних втрат через війну.

На відміну від французького медіа-дискурсу, який надає лише поверхневу інформацію щодо перебігу російсько-української війни, в українських новинах часто згадуються структуровані збройні сили, а саме назви бригад, підрозділів, добровольчі батальйони. З огляду на це, ми виокремлюємо додатковий слот *Військові формування*.

Зеленський заявив, що в *Україні* вводять воєнний стан у зв'язку з початком *Росією* війни. (14)

Формулювання *початок Росією війни* когнітивно конструє образ агресора як активного ініціатора дій, підкреслюючи дихотомію агресор – жертва, де Росія виступає як сторона, що ініціює агресію, а Україна – як жертва, змушена реагувати. Важливим аспектом цього вислову є використання терміну *війна* замість більш нейтральних висловів. Це лексичне рішення однозначно ідентифікує події як масштабне і руйнівне протистояння, що відповідає стратегії українського медіа-дискурсу, спрямованого на демонстрацію серйозності ситуації. Використання лише прізвища *Зеленський* замість повного імені й посади надає тексту лаконічності і полегшує сприйняття. У медіа використання прізвища без імені часто передбачає, що реципієнт уже знайомий із ключовими фігурами подій, і тому немає потреби щоразу деталізувати їхній статус. Отже, це речення демонструє вербалізацію слоту *Ворожі сторони*.

В районі Мелітополя, у російському тилу лютують українські партизани. (11)

У цьому прикладі спостерігаємо слот *Території*, який вказаний географічною локацією, яка знаходиться в тимчасово окупованій Росією частині України, – *Мелітополь*. Слот *Ворожі сторони* в даному контексті виражений через словосполучення *російський тил*. Слово *тил* традиційно означає територію, яка знаходиться поза передовою лінією фронту і служить для забезпечення армії ресурсами. Також, учасниками конфлікту є *українські партизани*, які не є частиною регулярної армії, але займаються активним спротивом, часто шляхом партизанської війни, що включає використання диверсійних тактик і бойових дій у тилу ворога. Термін *партизани* несе у собі емоційну і моральну оцінку, підкреслюючи образ боротьби за незалежність та захист рідної землі. В українському медіа-дискурсі використання цього словосполучення викликає асоціації з національним героїзмом, боротьбою за свободу та гідність, що має сильну моральну складову у війні з агресором.

Ніхто з нас не ніс там варту і не бився понад 80 діб проти кількісно більших російських сил, ризикуючи своїми кінцівками та життями, – це робили військові полку “Азов”, 36-ї бригади морської піхоти, тероборони, прикордонників, КОРД та окремих місцевих поліцейських (12).

У цьому прикладі ми маємо два слоти фрейму **Учасники**, а саме **Ворожі сторони** та **Військові формування**. Колокація *російські сили* позначає російських військових, які є основним противником України. У тексті підкреслюється їх кількісна перевага та значна чисельність, що створює контекст, в якому ворог виглядає переважно потужним і здатним до тривалих бойових дій. Так, *російські сили* відносяться до слоту **Ворожі сторони**. Другий слот, **Військові формування**, представлений через конкретизацію українських підрозділів, які беруть участь у захисті України, і демонструє єдність нації перед загрозою: *полк «Азов», 36-та бригада морської піхоти, тероборона, прикордонники, КОРД та місцеві поліцейські*. Це представлення фрагментованих елементів як частини цілого підкреслює, як у війні суспільство мобілізується для спільної мети, надаючи кожній групі важливу роль у загальному захисті.

Росія заявляє, що після вторгнення в Україну все ще має друзів у світі – наприклад, Китай. (16)

Фраза безпосередньо вказує на *Росію* як на одну з ворогуючих сторін і, отже, фігурує у слоті **Ворожі сторони**. Росія намагається дистанціюватися від іміджу абсолютного ізгоя і підкреслити наявність країн, що продовжують її підтримувати, навіть після розв’язання війни в Україні. Так, у даному прикладі також згадується *Китай* як одна з країн, що підтримує Росію і готова співпрацювати з нею. Лексема *друзі* покликана створити враження теплих, дружніх відносин між країнами. Це дає підставу віднести ці слова до слоту **Союзники**.

З самого ранку 24 лютого з боку білорусі до нас заходили літаки, гелікоптери, ми чули вибухи, запуски ракет. (4)

У прикладі, фрейм *Учасники* вербалізується через слот *Союзники*, де *Білорусь* згадується як союзник Росії. Оскільки *Білорусь* дозволила використання своєї території для російських військових операцій, її роль у конфлікті часто асоціюється з підтримкою агресії. Вживання маленької літери в слові *білорусь* у деяких українських медіа може бути інтерпретоване як маркер негативного ставлення до країни та прагнення знизити значущість Білорусі як суб'єкта міжнародної політики, що підтримує Росію.

Російська армія вдень 18 листопада завдала ракетного удару по *Одесі*, внаслідок чого загинули щонайменше вісім *цивільних*. (1)

У наведеному прикладі вербалізуються *слоти* *Ворожі сторони*, *Території* та *Цивільне населення*. Словосполучення *російська армія* чітко визначає одну зі сторін конфлікту – Росію. У когнітивному контексті ми маємо поділ на «своїх» і «ворогів», тому *російська армія* однозначно асоціюється з категорією агресора, що порушує мир. Топонім *Одеса* вказує на територію, яка стала об'єктом ракетного удару. Окрім того, у фразі на перший план виходить вразливість *цивільних*, беззахисних верств населення, що підкреслює трагедію війни, адже їхнє життя ставиться під загрозу через постійні обстріли українських міст.

Фрейм *Перебіг війни* відображає процес війни, хід конфлікту, ключові події та дії сторін. У рамках слоту *Стратегія* вербалізується загальний план дій, який визначають сторони конфлікту для досягнення своїх цілей. Стратегії можуть включати використання ресурсів, організацію фронту, визначення ключових точок для атак, або ж стратегічні маневри для дезорганізації противника. Слот *Бойові дії* включає конкретні бої та операції, що проводяться на полі бою, зіткнення військових сил, локальні сутички, облоги, використання різних тактичних прийомів. Слот *Озброєння* охоплює як типи зброї, так і техніку, яку використовують сторони конфлікту. Зброя може бути як класичною, так і спеціалізованою (ракетні системи, танки, авіація, артилерія). Також було додано слот *Дипломатія* на позначення зусиль на політичній

арені, спрямованих на досягнення мирних домовленостей, припинення вогню або міжнародну підтримку. Дипломатія важлива як інструмент для мобілізації міжнародної спільноти, накладення санкцій або надання гуманітарної допомоги.

В умовах значної чисельної переваги ворога Україна змушена вдаватися до тактики повільного відступу із запеклими боями, намагаючись виснажити агресора (13)

Термін *тактика повільного відступу* входить до слоту *Стратегія*, оскільки він вказує на загальний напрямок дій українських військових, який включає поступовий відхід із збереженням боєздатності та змаганням на виснаження ворога. До цього ж слоту можемо віднести дієслово *виснажити*, оскільки воно описує воєнний підхід, що передбачає довготривалу боротьбу з метою зменшення ресурсів і бойового потенціалу противника. Словосполучення *запеклі бої* (слот *Бойові дії*) вказує на інтенсивні та жорстокі військові дії, які відбуваються під час процесу відступу. Усі ці елементи створюють когнітивний образ війни як боротьби за витривалість. На відміну від образу війни як штурму чи швидкого знищення ворога, тут передається картина поступового, але безперервного витискування ворога через виснаження ресурсів і сил, що дозволяє стратегічно управляти часом і підтримувати оборону.

Зокрема українські захисники знищили 8 танків, одну артилерійську систему, 24 одиниці бойової броньованої техніки, одну бойову спеціальну машину та 5 автомобілів ворога, в тому числі 2 паливозаправники (9)

У цьому прикладі фрейм *Перебіг війни* реалізується через слот *Озброєння*, де основну увагу приділено технічним засобам, за допомогою яких відбувається конфлікт. Лексеми, що належать до цього слоту (*танки, артилерійська система, бойова броньована техніка, бойова спеціальна машина, автомобілі*), відображають конкретні типи військової техніки, які використовуються під час бойових дій, а також демонструють здатність

українських військ знищувати техніку ворога. Це створює образ війни як високотехнологічного конфлікту, де результат часто залежить від потужності та кількості технічних засобів.

Як і слід було чекати, західні медіа тримають рот на замку щодо мотивів Ердогана (19)

У цьому прикладі фрейм *Дипломатія* відображається через використання номінації *західні медіа* – інформаційний простір, який має суттєвий вплив на міжнародні відносини. *Західні медіа* в даному контексті постають як суб'єкт, що зазвичай має значну роль у формуванні громадської думки та дипломатичних позицій, однак тут вони демонструють пасивність. Метафоричний вираз *тримають рот на замку* вказує на мовчазну або обережну позицію західних медіа щодо мотивів турецького президента Реджепа Ердогана, який, в свою чергу, залишається непередбачуваним у своїх діях, підтримуючи баланс між різними сторонами. Цей вираз також відображає дипломатичну невизначеність і обережність, характерні для міжнародної політики, де не завжди висловлюється чітка підтримка чи критика з огляду на складні міждержавні відносини та прагматичний підхід до співпраці з різними країнами. Автор статті, таким чином, передає атмосферу дипломатичного ланцюга, в якому важливі політичні гравці діють із обережністю, уникаючи прямих конфронтацій або відкритих висловлювань, що, своєю чергою, викликає у читача недовіру та емоційну напругу щодо європейських ЗМІ.

Президент Франції Емманюель Макрон наголосив, що лідер РФ Володимир Путін не хоче миру і не готовий вести переговори (8)

Для аналізу цього речення важливо розуміти контекст, оскільки президент Франції виступив з такою заявою після телефонного дзвінку з президентом РФ. Дієслівні словосполучення *не хоче миру* та *не готовий вести переговори* чітко демонструють відмову від запропонованого мирного процесу, що є центральним аспектом дипломатичної стратегії Росії. Тема переговорів є невід'ємною складовою врегулювання конфлікту, і відмова від них вказує на

небажання агресора обговорювати завершення війни дипломатичним шляхом. Такий підхід також може викликати скептицизм щодо можливості змінити ситуацію мирним шляхом, посилюючи відчуття, що конфлікт може затягуватися, якщо одна зі сторін відкидає переговори. З огляду на це, ми відносимо досліджувані вирази до *слоту Дипломатія*.

У цих містах, за його словами, РФ "може спробувати провести фіктивні референдуми, щоб спробувати додати видимість демократичної чи виборчої легітимності" (17)

Фраза вербалізує слот *Стратегія* внаслідок використання лексеми *фіктивні референдуми*, що виражає ідею про псевдодемократичні процеси, які можуть бути використані для легітимізації агресії та окупації, не маючи реальної демократичної основи. Це також підкреслює стратегічний аспект дій Росії, спрямованих на те, щоб створити зовнішній вигляд підтримки своїх дій з боку місцевого населення, навіть якщо такі референдуми не мають реальної легітимності або значення. Оскільки йдеться про спробу надати недемократичним або насильницьким діям вигляд демократичного процесу, сприйняття цього виразу формує у читачів відчуття недовіри та скептицизму щодо таких ініціатив.

Відчуваючи нестачу військ, балістичних та крилатих ракет і втрачаючи дедалі більше танків та іншої бронетехніки, "вишестоящіє органи" вдаються до будь-яких способів, щоби відволікти українців від битви за Донбас та не допустити передислокації українських підрозділів в цей регіон (10)

Лексеми, що позначають ресурсні труднощі агресора, а саме *нестачу балістичних та крилатих ракет, танків, бронетехніки*, входять до слоту *Озброєння*. Слова *нестача* та *втрата* виступають як індикатори зниження бойового потенціалу агресора, що впливає на подальшу стратегію війни. Це підкреслює, що в умовах ресурсного дефіциту війська агресора змушені адаптувати свої дії, що вказує на стратегічний перегляд бойових операцій.

Наступним важливим аспектом є вираз *вишестоящіє органи*, який може бути віднесений до слоту **Військові формування**, оскільки позначає органи вищого командування, які ухвалюють стратегічні рішення щодо ведення війни. Також зауважимо, що застосування кальки з російської мови передає іронію щодо російських органів влади. Конструкція *вдаватися до будь-яких способів* належить до слоту **Стратегія** і передає ідею про те, що агресор готовий застосовувати різноманітні засоби для досягнення своїх цілей. До цього ж слоту віднесемо дієслово *відволікти*, що також є частиною стратегії росіян. Лексема *битва за Донбас* входить до слоту **Бойові дії** і символізує інтенсивні, тривалі та стратегічно важливі військові дії, що відбуваються на території Донбасу, у східній частині України. Наостанок, вираз *передислокація українських підрозділів* відноситься до слоту **Бойові дії** і означає переміщення військових підрозділів або частин з одного місця на інше в межах території, зокрема для виконання оперативних завдань, зміни місця базування, підвищення ефективності бойових дій або адаптації до змін у стратегії та тактиці. Фрейм **Мотиви** слугує для розуміння причин та намірів сторін війни, визначаючи їхні стратегічні та тактичні цілі, а також допомогу, яку вони отримують або надають. Слот **Цілі** вказує на конкретні завдання, які переслідують сторони конфлікту, визначаючи їхні мотиви щодо досягнення певних результатів. У цьому слоті зосереджено на мотивації сторін війни та на тому, чому вони діють саме таким чином. Слот **Допомога**, своєю чергою, включає підтримку у вигляді військової, фінансової чи гуманітарної допомоги, а також політичної чи моральної підтримки.

*Для того щоб **рашизм** перестав існувати як значуще явище, у російському суспільстві повинен відбутися докорінний **моральний переворот**, переоцінка власних вчинків, свого історичного шляху (7)*

Лексема *рашизм* вживається для позначення ідеології або політичного руху, що виникло як термін для позначення певного набору політичних переконань, що втілюють російський націоналізм, імперіалізм, агресивну

зовнішню політику, а також схильність до авторитаризму і придушення опозиції всередині країни. Зазначений термін передбачає прагнення до домінування або втручання в інші країни під гаслом відновлення історичної справедливості чи відродження колишніх імперських кордонів, намагаючись створити нову сферу впливу. Таким чином, вираз *щоб рашизм перстав існувати* розглядається як бажання подолати ці агресивні ідеологічні устремління. Термін *моральний переворот* вказує на глибоку і радикальну трансформацію моральних уявлень і норм російського суспільства, що є важливою метою, яка необхідна для подолання агресивної ідеології рашизму. Ця мета вимагає не лише змін у поведінці індивідів, а й комплексної зміни колективних цінностей та переконань, що підтримують агресію та націоналістичні погляди. На нашу думку, вищенаведені лексеми вербалізують слот **Цілі**, оскільки автор цитати наполягає, що ліквідація рашизму зможе змінити хід війни та, ймовірно, призвести до закінчення конфлікту, а це може статися лише завдяки моральному перевороту серед росіян.

«Наші батьки нам здобули Незалежність, ми ж своїм дітям маємо здобути Волю!», – йдеться у дописі захисника України (6)

Словосполучення *здобули Незалежність* та *здобути Волю* є ключовими елементами, що позначають слот **Цілі**. Термін *Незалежність* позначає державний суверенітет, який був досягнутий попереднім поколінням українців, символізуючи основну мету національної боротьби в минулому. У цьому контексті незалежність виступає як історичне здобуття, фундаментальна ціль, яка є основою подальших прагнень. Лексема *Воля* у цьому висловлюванні набуває глибшого символічного значення: вона не лише вказує на свободу в політичному та державному сенсах, але й на внутрішню, духовну свободу, яка може бути результатом подолання агресії та завершення війни. В українському культурному кодї воля має глибоке історичне значення, яке сягає часів козацької доби. Так, у данній фразі *воля* – це мета, яку поточне покоління зобов'язане досягти для своїх дітей, виступаючи наступним етапом

національної боротьби за повне визволення. Зазначимо, що підкреслюється тяглість поколінь у досягненні мети, створюючи зв'язок між минулим і майбутнім. Фраза вкорінена у концепті сім'ї, де покоління пов'язані між собою обов'язками і спільними цілями, що підсилює образ боротьби як загальнонаціональної справи, у якій майбутнє дітей є ключовою мотивацією для сьогодення. Таким чином, висловлювання вербалізує ідею, що боротьба за свободу та державність є тривалим процесом, який кожне покоління має продовжувати відповідно до своїх історичних обставин.

Лауреати цьогорічної Львівської обласної премії імені у галузі журналістики імені В'ячеслава Чорновола (журналістика і публіцистика) використали обласну премію на закупівлю дронів (2)

Лексему *закупівля дронів* можна віднести до слоту *Допомога*: лауреати спрямували гроші на підтримку військових, демонструючи таким чином практичний внесок у контексті сучасної війни, адже дрони є важливими засобами ведення бойових дій. Цілеспрямоване перенаправлення коштів підкреслює благородний мотив дії – прагнення долучитися до спільної боротьби будь-яким способом, а також створює уявлення про активну громадянську позицію та переосмислення ролі творчих здобутків у контексті воєнного часу. Отже, читач сприймає це як надихаючу історію, що демонструє, як навіть символічні нагороди можуть бути трансформовані у важливу підтримку для захисників.

У 2022 році він увійшов до адвокаційної групи, яка просувала передачу винищувачів F-16 Україні, з'їздив на зустріч із урядовцями в Сполучені Штати та дав десятки інтерв'ю західним медіа (18)

Мова йде про Андрія Пільщикова, одного з пілотів 40-ї бригади тактичної авіації, яка на початку повномасштабного вторгнення захищала повітряний простір Києва. Він брав активну участь у модернізації української авіації. Так, він увійшов до *адвокаційної групи*, діяльність якої була спрямована на досягнення конкретної мети – передачі сучасного озброєння, що важливо для

забезпечення обороноздатності країни. Словосполучення *передача винищувачів* деталізує характер допомоги, а саме отримання необхідної техніки. Одним із способів отримання допомоги є *зустріч із урядовцями*, оскільки особистий контакт із американськими політичними структурами має вплив на ухвалення рішень. Додатково, колокація *давати інтерв'ю* демонструє публічну комунікаційну діяльність, спрямовану на інформування міжнародної спільноти про потреби України. Отже, можемо віднести вищенаведені мовні вербалізатори до слоту *Допомога*. Образ пілота, який не лише захищає свою країну, але й активно взаємодіє із західними партнерами, відображає сучасний культурний код героя, що об'єднує в собі риси військового професіоналізму, дипломатії та комунікації. Так створюється новий тип національного лідера – такого, що діє не лише на полі бою, але й у глобальному контексті.

Фрейм *Наслідки* стосується різних аспектів впливу військового конфлікту, акцентуючи увагу на масштабах шкоди. Слот *Потерпілі* зосереджений на трагедіях, що торкнулися мирного населення. Слот *Військові втрати* відображає втрати серед особового складу армії, техніки та інших ресурсів, необхідних для ведення бойових дій. У слоті *Інфраструктура* реалізуються слова, що позначають руйнування об'єктів, які забезпечують життєдіяльність суспільства. Слот *Психоемоційний стан* акцентує на впливі війни на емоційний і психологічний добробут населення.

Окупаційні війська обстріляли дитсадок у Зеленопіллі – у цей момент у підвалі ховалися четверо дітей разом із вихователями (1)

Цей приклад відображає два ключові слоти *Потерпілі* та *Інфраструктура*. У реченні згадуються жертви атаки, а саме *діти* і *вихователі*, які змушені були ховатися в підвалі під час обстрілу. Це дає підставу віднести ці лексеми до слоту *Потерпілі*. Слот *Інфраструктура* передається через слово *дитсадок*, яке вказує на цивільний об'єкт, що постраждав від обстрілу. Таким чином, взаємодія між двома слотами розкриває трагічні наслідки війни. Пошкодження інфраструктури напряму впливає на людей, які залежать від неї,

створюючи ланцюгову реакцію: фізична небезпека для потерпілих поєднується з моральною травмою і втратою відчуття безпеки. Згадка про дітей у підвалі створює драматичний контраст із звичним уявленням про дитсадок як місце безпеки та радості. Це підсилює емпатію читачів і пробуджує почуття несправедливості. У контексті війни в Україні пошкодження цивільних об'єктів, таких як дитсадки, резонує з колективною пам'яттю про мирне життя до війни, що формує відчуття гніву щодо порушення гуманітарних норм і підсилює готовність до боротьби за відновлення справедливості.

*Хтось відчуває таку **ненависть** до ворога, що **жахається** сам. Хтось навпаки – відчуває лише **спустошення** (15)*

Згадка про різні емоційні реакції на пережиті події підкреслює вплив війни на внутрішній стан особистості. Номінація емоції як *ненависть* та дієслово *жахатися* вказують на інтенсивні негативні емоції, які переживають українці. З іншого боку, лексема *спустошення* вербалізує більш пасивний, але не менш важкий емоційний стан. *Спустошення* як емоційний стан вказує на відсутність енергії, моральний занепад або відчуття безсилля. Загалом, ці словесні конструкції показують дві крайнощі емоційних переживань під впливом війни, демонструючи різноманіття психоемоційних наслідків, які можуть варіюватися від активного емоційного протесту до глибокої апатії, тому відносимо ці лексеми до слоту *Психоемоційний стан*. Завдяки чіткому позначенню емоцій, читач має можливість співвіднести їх із власним досвідом або уявленнями, що сприяє більш глибокому емоційному залученню.

*Станом на сьогодні, найбільш масштабним злочином проти **дітей**, який чинить Росія в Україні, є **примусове переміщення та депортація** українських дітей (5).*

Вербалізація слоту *Потерпілі* відбувається завдяки згадці окремого вразливого соціального класу, а саме *дітей*. У читача це автоматично викликає емпатію та співчуття, адже діти асоціюються із невинністю, беззахисністю та потребою в захисті. Лексема *примусове переміщення* належить до процесу, що

передбачає насильницьку зміну місця проживання осіб без їхнього бажання. Діти змушені залишити свої домівки через обставини, спричинені агресором, що призводить до серйозних соціальних, економічних та психологічних наслідків. Термін *депортація* розширює значення примусового переміщення, оскільки вона означає не лише зміну місця проживання, але й вигнання за межі країни, розрив зв'язків із родиною, культурною та соціальною спадщиною. Всі три лексеми разом формують єдиний ланцюг наслідків для дітей як потерпілих осіб та жертв воєнних дій. Лексема *діти* виокремлює вразливу групу людей, тоді як *примусове переміщення та депортація* вербалізують насильницькі акти щодо цієї категорії осіб. Цей фрагмент апелює до універсальних цінностей захисту дітей та їхнього майбутнього, що є важливим у всіх культурах. У контексті війни такі дії ворога набувають ще більшого значення як акт гуманітарної катастрофи та геноциду. Отже, це речення функціонує не лише як інформаційний меседж, але й як потужний інструмент впливу на емоції та моральні переконання читача.

В жалобі все місто: "на щиті" повернувся захисник, який загинув на чужій землі заради свободи України (3)

Почнемо з аналізу психоемоційного аспекту. Вислів *в жалобі*, що відноситься до слоту *Психоемоційний стан*, відразу налаштовує на розуміння того, що мова йде про не просто особистий біль, а колективне переживання, коли вся громада знаходиться у стані скорботи через втрату військовослужбовця. Метонімія *місто* позначає усіх жителів міста, які вшановують пам'ять загиблого. Другий аспект фрази стосується слоту *Військові втрати*, і тут важливим є вживання дієслова *загинути*, яке вказує на безпосередню смерть особи в результаті бойових дій. Загибель на фронті є не лише фізичною втратою індивіда, а й частиною більших втрат держави, які виявляються через втрату бойового потенціалу, моральної сили нації та ослаблення військової структури. Вираз *на щиті* має глибокий символічний сенс, відсилаючи до культурного й історичного контексту, де загибель воїна,

який повернувся на щиті, асоціюється із героїзмом, честю та самопожертвою. Це викликає у читачів почуття гордості за відвагу загиблого, але водночас посилює сум і біль через втрату. Цей вислів відсилає до історичних та міфологічних традицій, зокрема античної культури. У Стародавній Греції воїн, який загинув на полі бою, повертався додому на щиті – це був символ героїчної смерті. У сучасному українському дискурсі словосполучення набуло схожого символічного значення, асоціюючись із героїзмом українських воїнів, які захищають свою країну.

Отже, мовна вербалізація концепту *Війна* в українських ЗМІ відображає низку важливих аспектів, які підкреслюють специфіку медіадискурсу в умовах війни. Центральними елементами є зображення агресії як акта насильства та порушення прав людини з боку агресора, а також акцент на боротьбі за національну гідність і незалежність.

У медіа-текстах концепт *Війна* часто подається через образи, що викликають сильні емоції та співчуття, зокрема акцент на пожертві, героїзмі українських сил та їхній витривалості в умовах значної переваги ворога. Військові дії висвітлюються не лише як фізичний конфлікт, але й як моральне і психологічне випробування для населення, що бореться за своє право на існування та свободу.

Особлива увага приділяється стратегічним аспектам війни, зокрема тактиці, що використовують українські сили для виснаження агресора. Також у медіа активно описується використання різних військових методів з боку ворога, що включають удари по цивільних об'єктах, обстріли, атаки на важливу інфраструктуру. З цього боку концепт *Війна* набуває рис безжальності та варварства, підкреслюючи масштаби агресії.

Крім того, важливе значення має висвітлення міжнародного контексту війни. Україна зображується як жертва зовнішнього вторгнення, що шукає підтримки міжнародної спільноти. Росія, в свою чергу, намагається

легітимізувати свої дії, зокрема через маніпуляцію фактами і створення враження підтримки з боку певних країн чи організацій.

Мовна вербалізація концепту *Війна* в українських ЗМІ активно використовує образи героїзму, національної єдності та боротьби за свободу, створюючи колективну свідомість, що підтримує моральний дух і патріотизм громадян. Підкреслюється важливість боротьби не лише на фронті, а й на рівні глобальної політики, де кожен успіх у міжнародній підтримці є важливим етапом у цій війні за незалежність.

Таким чином, медіа-дискурс щодо війни в Україні поєднує зображення жорстокості, героїзму та національного патріотизму, що створює потужний емоційний фон для розуміння цієї війни як боротьби за гідність і існування нації.

3.3. Компаративний аналіз мовної вербалізації концепту *Війна* у французьких та українських ЗМІ

У сучасній лінгвістиці важливу роль відіграє вивчення концептів, які формуються внаслідок людської діяльності та закріплюються в дискурсі. Одним із таких є концепт *Війна*, що отримує різні інтерпретації в залежності від культурних, політичних та соціальних контекстів. Задля систематизації основних складових концептів, створюються фреймово-слотові моделі, які містять два основних компонента: фрейми та слоти. Фрейм – це когнітивна структура, яка відображає знання про певний концепт або явище в світі. Він являє собою загальний шаблон або каркас, що включає основні елементи, які є частинами цього концепту, а також взаємозв'язки між ними. Слоти, зі свого боку, – це конкретні елементи чи компоненти, які заповнюють фрейм, та визначаються через категорії. У випадку з концептом *Війна* фреймово-слотові моделі дозволяють зрозуміти, як різні мовні громади структурують свої

увлелення про конфлікт, які елементи вони підкреслюють, а які можуть залишати поза увагою.

Почнемо компаративний аналіз з фрейму *Acteurs / Учасники війни*, де можна простежити як схожі, так і відмінні лінії концептуалізації через різні слоти, що входять до кожної з моделей. У французькому дискурсі слот *Belligérants* надає акцент на два основні блоки, чітко виділяючи дві ворожі сторони: агресор (Росія) і жертва (Україна). В українському медіа-дискурсі слот *Ворожі сторони* вербалізується подібно, однак він ще більше акцентує увагу на Росії як агресорі: український читач не потребує додаткових пояснень, хто яку роль відіграє у конфлікті, оскільки це є самоочевидним у зв'язку з безпосередньою участю у воєнному процесі. В обох мовах слот *Alliés / Союзники* вербалізує учасників війни, які на боці однієї зі сторін і допомагають їй у конфлікті, надаючи політичну підтримку. Щодо слоту *Population civile / Цивільне населення*, французькі ЗМІ надають значну увагу гуманітарним питанням, у тому числі проблемам біженців та внутрішньо переміщених осіб, тоді як українські здебільшого відображають страждання та втрати серед мирного населення внаслідок російської агресії. Однак, важливим є те, що цей слот також підкреслює патріотизм і єдність нації, адже навіть в умовах війни цивільне населення активно підтримує армію. Так, український дискурс акцентує на єдності та мобілізації національних сил, що є важливою частиною концептуальної картини війни як національної боротьби за незалежність. Слот *Territoires / Території* у французькому та українському дискурсах в основному вербалізується подібно, оскільки арена боєвих дій є критично важливим елементом у розумінні війни для читачів обох країн. На відміну від французької фреймово-слотової моделі, в українській моделі також присутній слот *Військові формування*: він охоплює номінації Збройних Сил України, Національної гвардії, Територіальної оборони, добровольчих батальйонів та інших підрозділів. Цей слот відображає структурованість української армії та різноманітність сил, задіяних у війні, часто з використанням офіційної та

нейтральної лексики. У французькому дискурсі подібний слот відсутній, що зумовлено специфікою висвітлення конфлікту, оскільки французькі тексти більше зосереджені на узагальненому описі сторін, таких як українська армія або російські сили, без деталізації внутрішньої структури.

Далі проаналізуємо фрейм *Tactique / Перебіг війни*, щоб виокремити основні особливості опису воєнного процесу. Слот *Moyens / Стратегія* в обох мовах має спільну мету – вербалізувати засоби, які використовуються для досягнення стратегічних цілей. Слот *Ressources / озброєння* розкриває питання забезпечення та використання ресурсів, таких як зброя, техніка, боєприпаси, а також військове обладнання, яке є критичним для успіху бойових операцій. Слот *Combats / Бойові дії* описує безпосередні бойові зіткнення та типи військових операцій. Оскільки аналізувався медіа-контекст українсько-російської війни, нами було помічено, що українські ЗМІ щоденно повідомляють про ситуацію на фронті, тоді як французькі видання наголошують лише на найбільш визначних битвах, які сильно повпливали на хід війни. Варто зазначити, що в українській фреймово-слотовій моделі, на відміну від французької, присутній слот *Дипломатія*. В українському медіа-дискурсі постійно висвітлюється робота з міжнародними організаціями, зустрічі з іноземними лідерами, переговори щодо постачання озброєння, гуманітарної допомоги та введення санкцій проти агресора. Такий акцент пояснюється необхідністю мобілізувати максимальну підтримку міжнародної спільноти у контексті війни, яка відбувається на території України.

Фрейм *Motivation/Motivu* у французькій та українській моделях має схожу функцію – пояснити причини та цілі війни, але різниться структурою та акцентами. У французькому дискурсі фрейм охоплює три слоти: *Causes*, *Objectifs* та *Soutien*. Слот *Causes* відображає передумови війни, такі як геополітичні конфлікти, історичні аспекти або політичні рішення, що дає читачеві когнітивну основу для розуміння контексту подій. Слот *Objectifs* зосереджується на визначенні стратегічних цілей сторін, наприклад, захист

суверенітету України чи реалізація геополітичних інтересів Росії, структуруючи уявлення про мотиви конфлікту. Слот *Soutien* акцентує увагу на міжнародній підтримці, зокрема військовій, економічній та дипломатичній, що підкреслює глобальний характер залучення до війни. В українському дискурсі фрейм *Мотиви* є більш лаконічним і включає слоти *Цілі* та *Допомога*. Слот *Цілі* фокусується на прагненні України до захисту незалежності, відновлення територіальної цілісності та забезпечення безпеки, причому цей слот має патріотичну спрямованість і покликаний мобілізувати підтримку всередині країни. Слот *Допомога* описує міжнародну підтримку, зокрема її вплив на здатність України протистояти агресії. Головна відмінність між моделями полягає в акценті на причинах конфлікту: французький слот *Causes* забезпечує комплексне висвітлення передумов війни, що відповідає аналітичному підходу медіа, орієнтованому на стороннього спостерігача. Водночас в українській моделі цей аспект опущено, оскільки фокус зроблено на кінцевій меті боротьби та наративі, що сприяє формуванню національної єдності та спротиву. Когнітивно це відображає різницю у сприйнятті: французька аудиторія потребує роз'яснень щодо причин війни для кращого розуміння її контексту, тоді як українська аудиторія орієнтована на внутрішню мобілізацію та підтримку чітко визначених цілей боротьби.

Фрейм *Conséquences/Наслідки* у французькому та українському дискурсах демонструє як схожість, так і відмінності у способах вербалізації наслідків війни. Спільні слоти – *Victimes/Потерпілі*, *Infrastructure/Інфраструктура*, *État émotionnel/Психоемоційний стан* – відображають ключові аспекти впливу війни. Слот *Victimes/Потерпілі* у французькому дискурсі об'єднує цивільні та військові втрати в одному концепті, що дозволяє подати узагальнену картину людських страждань. Французькі медіа часто фокусується на кількісних даних, гуманітарних аспектах і долях полонених, спрямовуючи увагу аудиторії на глобальний характер трагедії. В українському дискурсі цей слот поділено на два окремих –

Потерпілі та *Військові втрати*, що відповідає національним пріоритетам. Статті про полеглих воїнів або тих, хто перебуває в полоні, є окремими текстами, підкреслюючи індивідуальні долі героїв і жертвовність військових. *Infrastructure/Інфраструктура* в обох моделях висвітлює руйнування життєво важливих об'єктів. Французькі тексти акцентують увагу на масштабі руйнувань та їхньому впливі на загальне функціонування країни, вказуючи на стратегічний характер конфлікту. Українські матеріали, окрім опису руйнувань, мають емоційний заряд, адже інфраструктурні втрати представлені як виклик, який народ має подолати. Слот *État émotionnel/Психоемоційний стан* відображає однаковий акцент у двох дискурсах, зосереджуючи увагу на переживаннях та стресі людей, що опинилися у зоні конфлікту. Французький дискурс висвітлює колективний аспект травми, наголошуючи на довгострокових наслідках для психічного здоров'я. В українському дискурсі, поряд із відображенням стресу та емоційних втрат, підкреслюється стійкість народу та його здатність долати труднощі.

Французький слот *Économie* вказує на макроекономічні наслідки війни, включно зі зростанням цін, енергетичною кризою та глобальним економічним впливом. Відсутність акценту на економічних наслідках війни в українських медіа можна пояснити кількома важливими факторами, зокрема соціокультурними, політичними та когнітивними. Перш за все, в умовах триваючої війни, основна увага медіа зосереджена на гуманітарних аспектах – людських втрат та безпеці населення. Для української аудиторії, що переживає війну, економічні проблеми часто є менш пріоритетними в порівнянні з фізичною та психологічною безпекою. Це також пов'язано з когнітивним аспектом сприйняття війни: люди на підсвідомому рівні більше фокусуються на переживаннях, пов'язаних із власною безпекою, ніж на економічних питаннях, які здаються менш життєво важливими в умовах загрози існуванню держави. Медіа, своєю чергою, підтримують цей психологічний тренд, підкреслюючи аспекти війни, які мають на меті зберегти моральний дух нації, підвищити

національну єдність та стійкість. Це обумовлює відсутність глибоких матеріалів про економічні втрати, оскільки такі теми можуть викликати тривогу та невдоволення серед громадян, що є неприязним для підтримки державної стабільності в часи війни.

Так, з когнітивної перспективи французький фрейм будується на прагматичному підході, формуючи широку картину для глобальної аудиторії. Українська модель фрейму є емоційно зарядженою, орієнтованою на внутрішню мобілізацію та збереження колективного духу стійкості.

Щодо стилістичних особливостей медіа-дискурсів, зауважуємо велику різницю, яка зумовлена низкою культурно-історичних, комунікативних і когнітивних чинників. Французька лінгвокультура характеризується традицією витонченого слововжитку, яка відображається у частому застосуванні тропів. Такий прийом сприяє естетизації тексту, підсилює його когнітивну складність і спрямований на формування багаторівневого сприйняття. Французький медіадискурс часто орієнтований на аналіз глобальних аспектів війни, акцентуючи увагу на загальнолюдських цінностях, таких як права людини, миротворчість і геополітична стабільність. Завдяки стилістичним фігурам досягається емоційна залученість читача, який, перебуваючи поза межами безпосереднього впливу конфлікту, сприймає його через художньо оформлені медіатексти.

Український дискурс, натомість, вирізняється прагматизмом та операціональною спрямованістю. Ця тенденція пояснюється впливом інформаційного контексту, в якому війна є центральною темою, що вимагає від медіа оперативності, точності та максимальної фактичності. Тексти орієнтовані на когнітивну ясність, де лінгвальні засоби зосереджені на передачі експліцитного значення, яке не потребує складної інтерпретації. У такому комунікативному середовищі стилістичні фігури сприймаються як потенційно надлишкові, оскільки вони можуть «пом'якшувати» драматизм або відволікати від основного повідомлення.

Важливим фактором є мета ідентифікації цільової аудиторії. Французька аудиторія, яка переважно розглядає конфлікт із дистанції, потребує текстів, що не лише інформують, а й формують глибше емоційне співпереживання. Лінгвістичні засоби, насичені стилістичними фігурами, сприяють активації когнітивних процесів метафоричного мислення, дозволяючи читачеві інтегрувати події у ширший контекст. Українська ж аудиторія, безпосередньо залучена у конфлікт, очікує текстів із високим рівнем когнітивної доступності, що відповідають їхнім нагальним інформаційним потребам.

З точки зору когнітивної лінгвістики, такі відмінності відображають різний рівень концептуальної складності, що пропонується адресатові. Французький дискурс стимулює читача до багатопланового осмислення подій, використовуючи складні семантичні структури. Український дискурс, навпаки, орієнтований на забезпечення безпосереднього доступу до інформації, оминаючи надлишкову стилізацію.

Лексичні особливості французького та українського дискурсів про російсько-українську війну демонструють суттєві відмінності, зумовлені когнітивними, соціокультурними та прагматичними факторами. Українські тексти вирізняються насиченістю неологізмів, які відображають актуальність і динамічність подій. Такі слова створюються для позначення нових явищ та понять, що виникають у контексті війни, і виконують когнітивну функцію формування колективного уявлення про реальність. Неологізми стають важливим елементом українського медіадискурсу, який активно адаптується до швидких змін та слугує засобом консолідації суспільства через спільну мовну базу.

Французькі тексти, навпаки, уникають активного використання неологізмів, зосереджуючись переважно на тих термінах, які були створені самими українцями. Ця тенденція пояснюється прагненням досягти максимальної зрозумілості для міжнародної аудиторії та зберегти універсальність висвітлення подій. Французький дискурс тяжіє до узагальнених

формулювань, що дозволяє уникати складних лексичних інновацій і полегшує когнітивне сприйняття тексту читачами, які перебувають поза контекстом війни.

Ще однією суттєвою відмінністю є часте використання в українському дискурсі номінацій військових бригад і підрозділів, тоді як у французькому такі назви практично не вживаються. Українські тексти деталізують події, акцентуючи увагу на конкретних учасниках військових дій, що підсилює ефект залученості читача. Французькі медіа натомість орієнтуються на загальну картину, уникаючи локалізованих елементів, що могло б ускладнити сприйняття для міжнародного читача.

Значним когнітивним контрастом є використання термінології для позначення самого воєнного конфлікту. В українському дискурсі слово «конфлікт» майже не вживається, що зумовлено прагненням уникати зниження драматизму подій і підкреслювати їхній реальний масштаб. Натомість французькі тексти активно використовують терміни на кшталт *conflit* чи інших узагальнених номінацій, що є наслідком їхньої прагматичної установки на об'єктивність та стриманість у висвітленні подій.

Ці відмінності відображають різні когнітивні підходи до концептуалізації війни у двох дискурсах. Українські медіа зосереджені на емотивно насиченому, операціональному мовленні, що апелює до безпосередньої участі аудиторії в подіях. Французькі ж тексти орієнтуються на раціональне, глобалізоване висвітлення, стимулюючи читачів до рефлексії через узагальнення і стилістичну нейтральність.

Таким чином, комплексний аналіз фреймових моделей концепту *Війна* у французькому та українському медіа-дискурсах дозволяє зробити висновок, що різниця між фреймовими моделями та їхньою вербалізацією зумовлена як мовними й культурними чинниками, так і різним ступенем залучення до конфлікту. Французький дискурс має тенденцію до узагальнення та стилізації,

тоді як український спрямований на документування фактів і швидке відображення реалій війни.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

У результаті проведеного аналізу мовної вербалізації концепту *Війна* у медіа-дискурсі французьких і українських ЗМІ, можна зробити кілька важливих висновків, орієнтуючись на фреймово-слотові моделі, які є основою для формування сприйняття війни в кожній з мовних спільнот. Виходячи з отриманих даних, можна стверджувати, що мовна вербалізація концепту *Війна* відображає не лише військові дії, а й соціально-політичні процеси, емоції та національні ідентичності, що стають ключовими при описі війни у кожному з дискурсів.

У французькому медіа-дискурсі основні фрейми, що утворюють концепт *Війна*, зосереджені навколо кількох ключових аспектів: зовнішньої агресії, моральної боротьби та міжнародної підтримки України. У французьких ЗМІ часто можна побачити апеляції до міжнародної підтримки України як країни, де відбувається глобальна боротьба за демократію та права людини.

В українському медіа-дискурсі концепт *Війна* наповнений кількома важливими складовими, що стосуються національної боротьби та героїзму. Медіа-тексти українських ЗМІ зосереджені на спільній боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність. Також важливим є образ «героя», де акцент робиться на відвазі, мужності та самопожертві українських захисників, що займають провідне місце у медійному просторі. Український медіа-простір наповнений текстами про трагедії, втрати і жертв, що також вказують на емоційні складови сприйняття війни – горе та біль. Важливою частиною українського дискурсу є також використання фреймів, що наголошують на необхідності відновлення справедливості після війни, зокрема через посилення на воєнні злочини і необхідність покарання агресора.

З порівняння двох медіа-дискурсів можна виділити кілька основних відмінностей. По-перше, французький дискурс більше зосереджений на міжнародному контексті війни, де Україна стає частиною глобальної боротьби

за демократичні цінності. Водночас, український дискурс, на відміну від французького, акцентує увагу на безпосередній національній боротьбі та індивідуальному героїзмі. Французький контекст дозволяє створити образ «геополітичного протистояння», що фокусується на боротьбі між західними державами та авторитарними режимами, в той час як в українському дискурсі переважають сценарії, пов'язані з героїзмом, жертовністю та національним обов'язком.

Загалом, концепт *Війна* у медіа-дискурсі обох країн не лише формує специфічне сприйняття подій, але й активно сприяє створенню образу національної ідентичності та підтримки демократичних цінностей. В обох випадках медіа-тексти про війну перетворюється на потужний інструмент, який не лише інформує, а й формує громадську думку.

ВИСНОВКИ

1. У рамках лінгвістичного дослідження поняття медіа-дискурсу було уточнене як специфічна форма комунікації, що здійснюється через мас-медіа, і є потужним інструментом формування суспільної думки. Медіа-дискурс характеризується використанням маніпулятивних стратегій, метафор і стереотипів, що впливають на свідомість та поведінку аудиторії. Він тісно пов'язаний з іншими видами дискурсів, такими як політичний, економічний та культурний, що свідчить про важливість медіа у суспільно-політичних процесах. Дослідження медіа-дискурсу з погляду прагматики, дискурс-аналізу та критичної лінгвістики дозволяє глибше зрозуміти механізми мовного впливу у медіа.

2. Концепт у когнітивній лінгвістиці є складною когнітивною одиницею, яка відображає процеси ментальної репрезентації світу через мову. Концепти не є статичними, а виявляються через багаточисельні знаки, що варіюються залежно від культурного та соціального контексту. Кожен концепт може бути виражений через різні мовні засоби, що вказує на його культурну та етнічну маркованість. Водночас, концепти формуються у свідомості людини через етапи від ідеальної конструкції до її номінування та об'єктивації у мовних формах. Важливим є те, що семіотична варіативність концептів зумовлена їх функціонуванням у мовних і культурних системах, і кожен концепт має свою специфіку, що відображає унікальність національної і культурної свідомості.

3. В результаті дослідження було розроблено дві моделі концепту *Війна*, які відображають ключові аспекти цієї складної соціокультурної теми. До моделі концепту *Guerre* відносяться такі елементи: Фрейм *Acteurs* (Слоти: *Belligérants, Alliés, Population civile, Territoires*), Фрейм *Motivation* (Слоти:

Causes, Objectifs, Soutien), Фрейм *Tactique* (Слоти: *Moyens, Combats, Ressources*), Фрейм *Conséquences* (Слоти: *Victimes, Etat émotionnel, Economie, Infrastructure*). Так, фреймово-слотова модель дозволяє побачити війну як глобальний конфлікт, який аналізується через різні соціальні, політичні та емоційні аспекти.

Модель концепту *Війна* має таку структуру: Фрейм *Учасники* (Слоти: *Ворожі сторони, Союзники, Території, Цивільне населення, Військові формування*), Фрейм *Перебіг війни* (Слоти: *Стратегія, Бойові дії, озброєння, Дипломатія*), Фрейм *Мотиви* (Слоти: *Цілі, Допомога*), Фрейм *Наслідки* (Слоти: *Потерпілі, Військові втрати, Інфраструктура, Психоемоційний стан*). Така розширена структура фреймово-слотової моделі на основі мовних вербалізаторів українських медіа-текстів глибше відображає реалії російсько-української війни.

4. Аналіз мовного вираження концепту *Війна* у французьких та українських ЗМІ показав як спільні, так і відмінні особливості у використанні мовних засобів для формування уявлень про війну. У французькому дискурсі переважають абстрактні терміни та метафори, що підкреслюють глобальний характер конфлікту та його аналітичне осмислення. Водночас український дискурс орієнтується на конкретні дії, емоційну складову війни та патріотичний елемент, з акцентом на участь громадян у боротьбі. Французька преса часто вдається до інтерпретації подій, висвітлюючи війну через призму міжнародної політики та дипломатії. Український дискурс зосереджений на загрозі національній безпеці та територіальній цілісності.

Перспективи подальших досліджень включають аналіз вербалізації концепту *Війна* в інших типах дискурсу і розширення порівняльного аналізу на інші мови для виявлення міжкультурних і лінгвістичних особливостей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Академічний тлумачний словник української мови.
URL: <https://sum.in.ua/s/vijna> (дата звернення: 20.11.2024).
2. Алексенко С. Конкретно-наукові методи лінгвістичних досліджень. Суми: Вид-во СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2020. 44 с.
3. Андрейчук Н. І. «Мова» культури і мовні знаки. *Мовознавчий вісник*. 2010. Вип. 11. С. 16 – 19.
4. Бутиріна М. В. Стереотипи масової свідомості: особливості формування та функціонування у медіа середовищі. М. В. Бутиріна. Дніпропетровськ: Слово, 2009.
5. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. підручник. Київ: Видавничий центр «Академія», 2004. 344 с.
6. Білик К. М. Жанр “надзвичайні новини” у сучасному європейському медіадискурсі: дис. д-ра філософії в галузі філології: 035. Київ, 2023. 263 с.
7. Близнюк К. Р., Свідченко Р. О. Асоціативне поле концепту війна у свідомості української молоді. *Закарпатські філологічні студії*. 2022. 23. С. 18–23.
8. Близнюк К. Р. Лексико-семантичні поля концепту «патріотизм» в українській, російській і польській мовах. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя*. Серія: Філологічні науки. 2013. Кн. 3. С. 125 – 128.
9. Бурбело В. Історичний вимір дискурсології. *Структурносемантичні і когнітивно-дискурсивні парадигми сучасного романського мовознавства: матеріали Другої Всеукр. наук. конф. романістів*, 16-18 жовт. 2008 р. М-во освіти і науки України, Чернів. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича; редкол.: В. Б. Бурбело та ін. Чернівці, 2008. С. 6-8.

10. Васянович Є. Психолінгвістичний аналіз асоціативного поля війна як фрагменту мовної картини світу українських студентів-гуманітаріїв. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія: Філологія. Соціальні комуні-кації. Том 31 (70), № 1, Ч. 1. 2020. С. 13–17
11. Велика українська енциклопедія. 2016. URL: [https://vue.gov.ua/Війна#:~:text=Війна%20-%20багатозначний%20термін:%201\),групами,%20що%20відбувається%20за%20допомогою](https://vue.gov.ua/Війна#:~:text=Війна%20-%20багатозначний%20термін:%201),групами,%20що%20відбувається%20за%20допомогою) (дата звернення: 20.11.2024).
12. Волошина О. Концепти ПРАВДА, ІСТИНА в українськомовній, англійськомовній та грецькомовній картинах світу: дис. ... д-ра філол. наук: 10.02.01. Маріуполь, 2013. 200 с.
13. Гарбера І. В. Концепт людина у фразеології східностепових українських говірок: автореф. дис. ... канд. філол. наук. Вінниця. 2018. 20 с.
14. Голик С. Компонентний аналіз лексеми-імені концепту OLD AGE. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. 2020. Т. 31, № 3. С. 102–107.
15. Голубовська І. О. Сучасна українська лінгвоконцептологія: стан і перспективи розвитку. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2016. Вип. 10(1). С. 151 – 159.
16. Єльнікова Н. І. Медіатекст як об'єкт лінгвістичних досліджень. *22-й Міжнародний молодіжний форум «Радіоелектроніка та молодь у XXI столітті»*. Зб. матеріалів форуму. Т. 11. Харків: ХНУРЕ, 2018. С. 33 – 34.
17. Єфимчук Г. Асоціативний експеримент у дослідженні соціолінгвальних особливостей концепту ARROGANCE. *Актуальні питання іноземної філології*. 2018. № 8. С. 76–81.
18. Загнітко А. П. Основи дискурсології: науково-навчальне видання. Донецьк: Дон НУ. 2008. 195 с.

19. Калько В. В. Вербальна репрезентація позитивної естетичної оцінки в українських пареміях. *Вісник Черкаського університету*. Серія: Філологічні науки. 2015. Вип. 7. С. 21 – 29.
20. Косенко А. В. До питання структури концепту. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія: Філологічна. 2014. Вип. 42. С. 83 – 85.
21. Кочерга Г. Лінгвістичний антропоцентризм і теорія мовної картини світу як основа дослідження історичної дериватології української мови. *Мовознавчий вісник*. 2012. № 14. С. 41–46.
22. Кравець Л. В. Концептуалізація вогню в українських фразеологізмах. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Філологія. Ужгород: ПП Данило С. І., 2020. Вип. 2(44). С. 202 – 207
23. Кусько К. Я. Дискурс іноземномовної комунікації. К. Я. Кусько, М. Полюжин, Т. Кияк; [та ін.]; під заг. наук. ред.: К. Я. Кусько . Львів: Львівський нац. ун-т ім. І. Франка, 2002 . 494 с.
24. Левченко О. П. Лінгвокультурологія та її термінна система. *Вісник Нац.ун-ту «Львівська політехніка»*. Серія «Проблеми української термінології». 2003. № 490. С. 105 – 113.
25. Лучик А. А. Компонентний аналіз у зіставних дослідженнях лексичних одиниць. *Сучасні дослідження з іноземної філології*: зб. наук. праць / відп. ред. М. П. Фабіан; МОН України, Ужгород. нац. ун-т. Ужгород: Папірус-Ф, 2009. Вип. 7. С. 258–262.
26. Ляхова О. В. Словотвірний аспект в аналізі концепту ВОЛЯ. *Вісник Харківського національного університету імені ВН Каразіна*. Серія: Філологія. 2016. С. 124-129

- 27.Махачашвілі Р. К., Сидоркіна А. О. Дискурс японських нових масмедіа: природа, ознаки та розвиток. *Studia Philologica (Філологічні студії)*. 2019. Вип. 12. С. 38-45.
- 28.Межжеріна Г. В. Структурна організація семантичних одиниць (поле – лексико-семантична група–слово). *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. 2002. Вип. 5. С. 114–126.
29. Мех Н. О. Наскрізні концепти слово, мова, думка у філософськорелігійній та мовній картинах світу Григорія Сковороди. Київ. 2005. 237 с
- 30.Мірошничено І. Г. Сучасні підходи до типології мас-медійного дискурсу. *Сучасний мас-медійний простір: реалії та перспективи розвитку: матеріали II Всеукраїнської наук.-практ. конф.*, 12–13.10.2016 р. Вінниця: Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського. 2016. С. 227-231.
31. Овсієнко Л. М. Проблема визначення сутності медіатексту в науковому полі лінгвістики й лінгводидактики. *Українська мова і література в школах України*. 2016. № 2. С. 9–13.
32. Павленко В. Когнітивні аспекти вивчення медіадискурсу. *Соціальні комунікації: теорія і практика*. 2016. Т. 2. С. 122.
33. Плаксіна І. Ю. Базові концепти триптиха Р. Музиля «Drei Frauen». *Держава та регіони*. Сер.: Гуманітарні науки. 2013. № 4. С. 74 – 77.
34. Полюжин М. М. Зміст і структура лінгвокультурного концепту. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2017. Вип. 3. С. 56 – 61.
- 35.Приходько А. М. Концепти і концептосистеми в когнітивнодискурсивній парадигмі лінгвістики. Запоріжжя: Прем'єр, 2008. 332 с.
36. Пянковська І. В. Лексичні особливості німецьких медіа-текстів на тему “Krieg in der Ukraine” в контексті медіае-кології. *Нова філологія*. 2022. 86. С. 144-149

37. Саєвич І. Г. Комплексна методика виокремлення лінгвокультурних домінант. *Studia philologica*. 2013. Вип. 2. С. 95 – 99
38. Саєвич І. Г. Узуальне/неузуальне в лінгвсеміозисі існування (на матеріалі слов'янських мов). *Studia Philologica (Філологічні студії)*: зб. наук. пр. 2018. №9. С. 130 – 139.
39. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: підручник. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с.
40. Скаб М. В. Закономірності концептуалізації та мовної категоризації сакральної сфери: монографія. Чернівці: Рута, 2008. 560 с.
41. Скиба Н. Медіатекст як інструмент у навчанні української мови як іноземної. *Studia ukrainica posnaniensia*. 2015. Вип. 3. С. 289-293
42. СЛОВНИК - тлумачний словник української мови, орфографічний словник онлайн. URL: <https://slovnuk.ua/index.php?swrd=війна> (дата звернення: 20.11.2024).
43. Сосюр Ф. д. Курс загальної лінгвістики: курс лекцій / пер. з франц. К. Тищенко, А. Корнійчук. 3-тє вид. Київ: ОСНОВИ, 1998. 328 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Sosiur_Ferdynan_de/Kurs_zahalnoi_linhvistyky.pdf (дата звернення: 21.10.2024).
44. Стефаник Р. Внутрішня форма слова – центр перетину референтної, концептуальної та вербальної (поетичної) “картин світу”. *Культура народів Причорномор'я*. 2002. № 32. С. 143–147.
45. Ступницька Н. Природа дискурсу: спроба інтерпретації. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. 2019. Випуск 175. С. 342-347
46. Суська О. О. Розвиток інформаційно-комунікативних теорій масмедіа та вивчення впливу інформаційного простору на особистість людини. Слово. Символ. Текст. 2006. С. 211–226

47. Ткаченко Г.В. Асоціативний експеримент як засіб пізнання онімів в когнітивній ономастиці. *Актуальні проблеми слов'янської філології*. Випуск XXIII, частина 3. 2010. С. 454–460.
48. Тернієвська Є. Й. Процес концептуалізації як аспект пізнавальної діяльності людини. *Advanced Linguistics*. 2022. № 9. С. 29 – 37.
49. Черняк Ю. І. Інтердисциплінарні виміри проблеми типології дискурсів та літературознавча аналітика. *Вісник Запорізького національного університету*. Філологічні науки. №1. 2010. С.94-100
50. Шарапановська Ю. В. Концепт PANDEMIC в англomовному медійному дискурсі. *Академічні студії*. Серія «Гуманітарні науки». 2023. С. 96-104.
51. Шепель Ю. Медіа-дискурс як засіб маніпулятивного впливу на читача. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2017. С. 302-307.
52. Ястремська Т. Лексико-семантичне моделювання українського діалектного простору: дис. д-ра філол. наук: 10.02.01. Київ. 2021. 610 с.
53. Alayhya A.F. Critical Discourse Analysis of Newspaper Articles Declaring the Outbreak of War in Ukraine: The Washington Post vs. The Moscow Times. *International Journal of Society, Culture & Language*. 2023. URL: https://www.ij scl.net/article_704037_9dce71e8cd620d1b97ea109562ddd554.pdf (дата звернення: 10.05.2023)
54. Anderson J. R. Learning and Memory: An Integrated Approach. John Wiley & Sons, 1994. 504 p.
55. Bargh, John A., and Tanya L. Chartrand. "The mind in the middle." *Handbook of research methods in social and personality psychology* 2 (2000): 253-285.
56. Bartlett F. C. Remembering: A Study in Experimental and Social Psychology. Royaume-Uni: Cambridge University Press, 1995.

57. Buysens E. Les langages et le discours: Essais de linguistique fonctionnelle dans le cadre de la sémiologie. Bruxelles: Office de Publicité, 1943. 99 p.
58. Centre National de Ressources Textuelles et Lexicales. URL: <https://www.cnrtl.fr/definition/GUERRE> (дата звернення: 20.11.2024).
59. Dictionnaire de l'Académie française. URL: <https://www.dictionnaire-academie.fr/article/A9G1672> (дата звернення: 20.11.2024).
60. Dumanska V. Psycholinguistic Markers of Hybrid Warfare. *Psycholinguistics in a Modern World*. 2020. 15. pp. 72-76
61. Groß M. Krieg und Sprache. URL: <https://intrapyschisch.de/krieg-und-sprache/> (дата звернення: 20.11.2024).
62. Harris R. J. A Cognitive Psychology of Mass Communication (Routledge Communication). Routledge; 6th edition, 2013. 560 p.
63. Harris Z. S. A Theory of Language and Information: A Mathematical Approach, 1991. 440 p.
64. Larousse.fr: encyclopédie et dictionnaires gratuits en ligne. URL: <https://www.larousse.fr/dictionnaires/synonymes/guerre/10612> (дата звернення: 20.11.2024).
65. Le Robert. Dico en ligne Le Robert. URL: <https://dictionnaire.lerobert.com/definition/guerre> (дата звернення: 20.11.2024).
66. Liebsch B. Das ‚Wort‘ und der Krieg. Zum Sinn der Sprache zwischen Ethik und Politik. *Zeitschrift für Praktische Philosophie*. 2019. Band 6, Heft 1. S. 161–188
67. Lindow J. 10- The Linguistic Frame. The Pre-Christian Religions of the North. Turnhout, Belgium, 2020. P. 215–222
68. Materynska O. Das anthropomorphe Bild des Krieges in den Deutschen und Ukrainischen Massenmedien. *Lingua Montenegrina*. 2019. Vol. 24. P. 153-167
69. Nickerson R. Confirmation Bias: A Ubiquitous Phenomenon in Many Guises. *Review of General Psychology*, 1998.

70. Peirce C. S. *Ecrits sur le signe* / trans. from english by G. Deledalle. POINTS, 2017. 352 p.
71. Jakobson R. *Linguistics and poetics. Style in language*. MA: MIT Press, 1960. 350-377.
72. Van Dijk T. A. (1999). Context models in discourse processing. The construction of mental representations during reading, 123-148.
73. Weiss D. Ukraine-Konflikt im Spiegel einer kontrastiv-quantitativen Diskursanalyse: methodologische Grundlagen. *Language and power in Discourses of conflict: Specimina philologiae Slavicae*. Berlin-Bern-Bruxelles: Peter Lang, 2020. S. 15–48
74. Wierzbicka A. *Understanding cultures through their key words: English, Russian, Polish, German, and Japanese*. New York: Oxford University Press, 1997. 317 pp.
75. Wiktionnaire. URL: [https://fr.wiktionary.org/wiki/guerre#:~:text=Du%20vieux-francique%20*%20werra%20\(et%20leur%20supplantation%20par%20l](https://fr.wiktionary.org/wiki/guerre#:~:text=Du%20vieux-francique%20*%20werra%20(et%20leur%20supplantation%20par%20l) (дата звернення: 20.11.2024).

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Бондаренко К. Окупанти знову обстріляли дитсадок на Донеччині: діти ховалися у підвалі (фото). ТСН.ua. URL: <https://tsn.ua/ukrayina/okupanti-znovu-obstrilyali-ditsadok-na-donechchini-diti-hovalisya-u-pidvali-foto-1985344.html> (дата звернення: 20.11.2024).
2. Боруцький Ю. У Львові на журналістську премію купили дрони для ЗСУ. *Інформаційне агентство Вголос/Vgolos*. URL: https://vgolos.ua/news/u-lvovi-na-zhurnalistsku-premiyu-kupili-droni-dlya-zsu_1457609.html (дата звернення: 20.11.2024).
3. В жалобі все місто: "на щиті" повернувся захисник, який загинув на чужій землі заради свободи України (фото, відео). *War Telegraf*. URL: <https://war.telegraf.com.ua/ukr/war-in-ukraine/2024-11-12/5885756-v-zhalobi-vse-misto-na-shchiti-povernuvsia-zakhisnik-yakiy-zaginuva-na-chuzhiy-zemli-zaradi-svobodi-ukraini-foto-video> (дата звернення: 20.11.2024).
4. «Відчувала, що помру, і боялася, що собаки будуть голодні». Як притулок «Сіріус» пережив окупацію. *The Village Україна*. URL: <https://www.village.com.ua/village/city/animals/325005-pritulok-sirius-yakiy-perezhiv-okupatsiyu> (дата звернення: 20.11.2024).
5. На окупованих територіях кожна дитина може стати потерпілою та врешті стає такою – інтерв'ю з представницею Офісу Генерального прокурора про розслідування злочинів, пов'язаних з дітьми - Букви. *Букви*. URL: <https://bukvy.org/na-okupovanyh-terytoriyah-kozhna-dytyna-mozhe-staty-poterpiloyu-ta-vreshti-staye-takoyu-intervyu-z-predstavnyczeyu-ofisu-generalnogo-prokurora-pro-rozsliduvannya-zlochyniv-povyazanyh-z/> (дата звернення: 20.11.2024).

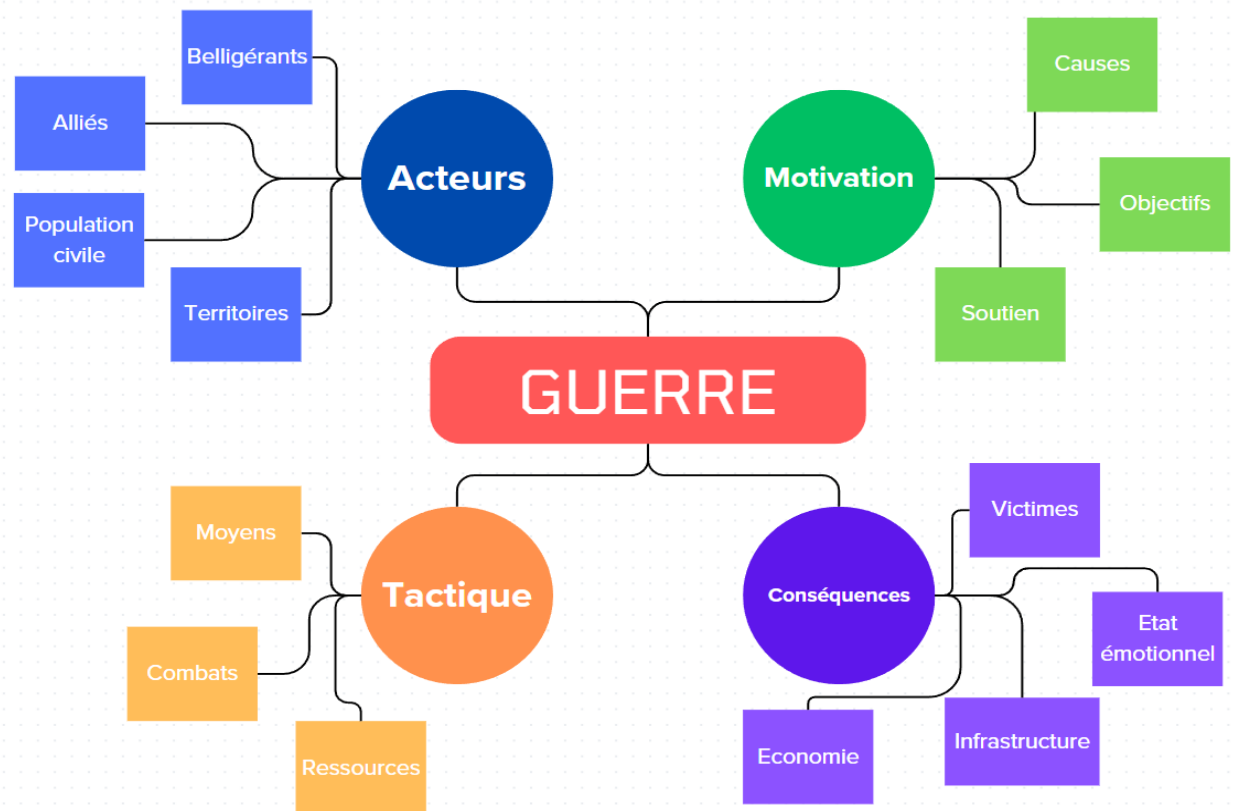
6. На фронті загинув син політика-дисидента Лупиноса - Комерсант Український. *Комерсант Український*. URL: <https://www.komersant.info/na-fronti-zahynuv-syn-polityka-dysydenta-lupynis/> (дата звернення: 20.11.2024).
7. Рашизм житиме й після Путіна. *Український тиждень*. URL: <https://tyzhden.ua/rashyzm-zhytyme-j-pislia-putina/> (дата звернення: 20.11.2024).
8. «Росія не хоче миру»: Макрон не телефонуватиме Путіну - Букви. *Букви*. URL: <https://bukvy.org/rosiya-ne-hoche-mygu-makron-ne-telefonuvatyme-putinu/> (дата звернення: 20.11.2024).
9. ЗСУ відбили 9 атак військ РФ та знищили кілька одиниць російської техніки на Донбасі – штаб ООС. *Радіо Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-oos-ataky-rf-zsu/31828659.html> (дата звернення: 20.11.2024).
10. Том Купер: Війна в Україні 16-17 травня 2022. *Republic.com.ua*. URL: <https://republic.com.ua/article/tom-kuper-vijna-v-ukraini-16-17-travnya-2022.html> (дата звернення: 20.11.2024).
11. Том Купер: «В районі Мелітополя, у російському тилу лютують українські партизани». *Український тиждень*. URL: <https://tyzhden.ua/tom-kuper-v-rajoni-melitopolia-u-rosijskomu-tylu-liutuiut-ukrainski-partyzany/> (дата звернення: 20.11.2024).
12. Том Купер: «Легко жалітися на зраду, сидячи за сотні, якщо не тисячі кілометрів від “Азовсталі”». *Український тиждень*. URL: <https://tyzhden.ua/tom-kuper-lehko-zhalitysia-na-zradu-sydiachy-za-sotni-iaqshcho-ne-tysiachi-kilometrив-vid-azovstali/> (дата звернення: 20.11.2024).

13. Україна перейшла до стратегії повільного відступу, - NYT. *Новини України - останні новини України сьогодні - УНІАН*. URL: <https://www.unian.ua/war/viyna-v-ukrajini-zsu-realizuyut-taktiku-povilnogo-vidstupu-12778038.html> (дата звернення: 20.11.2024).
14. Українська правда. Головні новини середі і ночі: Путін почав війну, введення воєнного стану. *Українська правда*. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/02/24/7325254/> (дата звернення: 20.11.2024).
15. Українська правда. Життя. Як залишитися людиною під час війни: 13 запитань психотерапевту. *Українська правда. Життя*. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2022/04/30/248460/> (дата звернення: 20.11.2024).
16. Українська правда. Росія вважає, що вона ще має “друзів” після вторгнення в Україну. *Українська правда*. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/02/28/7326673/> (дата звернення: 20.11.2024).
17. Українська правда. РФ спробує “приєднати” до своєї території Донбас у середині травня – CNN. *Українська правда*. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/05/2/7343599/> (дата звернення: 20.11.2024).
18. Українська правда. Чергування в бур’янах, небажана публічність і леґо-Привид. Історія Андрія Пільщикова (“Джуса”) очима його мами. *Українська правда*. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2023/09/22/7420865/> (дата звернення: 20.11.2024).

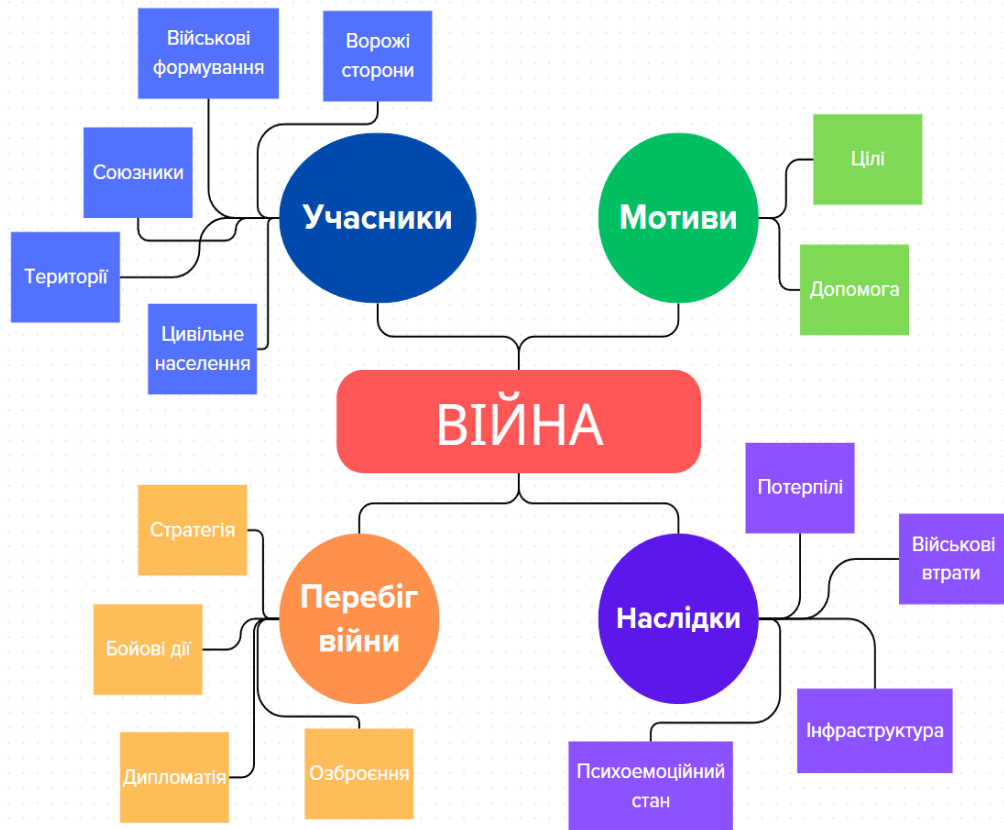
19. Юрий. Том Купер. Війна в Україні 16-17 травня 2022. Republic.com.ua
URL:<https://republic.com.ua/article/tom-kuper-vijna-v-ukraïni-16-17-travnya-2022.html> (дата звернення: 20.11.2024).
20. Crimes de guerre: Poutine au banc des accusés. *Le Figaro*. 2022. No. 24142. P. 1.
21. Daniel S. L'objectif minimal de Poutine. *L'OBS*. 2022. No. 2997. P. 8.
22. Delesalle N. Et Poutine entre en Ukraine. *Paris Match*. 2022. No. 3799. P. 42.
23. Deroubaix C. Guerre en Ukraine: les six dates qui ont marqué 365 jours de conflit. *L'Humanité*. 2023. 23638.
24. D'istria T. « Ceux qui ne savent pas creuser, ils meurent ». *Le Monde*. 2022. No. 24105. P. 2.
25. Donbass: avec les soldats ukrainiens, sous le feu russe. *Le Monde*. 2022. No. 24105. P. 2–4.
26. En Ukraine, la guerre d'usure. *La Croix*. 2022. No. 42277.
27. Guerre en Ukraine: le maire de Marioupol affirme que 90% de sa ville est détruite. *Libération*. 2022. No. 12636.
28. Haski P. "La guerre avant la guerre". *L'OBS*. 2022. No. 2992. P. 7.
29. Invasion de l'Ukraine: pour le président Zelensky, les Russes vont «essayer de prendre» Kiev cette nuit. *Libération*. 2022. No. 12654.
30. Lan P. Guerre en Ukraine: "Génocide", "nazis"... le vrai du faux dans l'allocution de Poutine. *Marianne*. 2022. No. 1302.
31. L'interminable attente des Ukrainiens de France. *Le Parisien*. 2022. No. 24252. P. 2.
32. L'ONU autorise la Russie à semer la mort. *Libération*. 2022. No. 2099.

33. Un an de guerre en Ukraine: Volodymyr Zelensky, l'arme fatale de Kiev. *Le Parisien*. 2023. No. 24417.
34. Zelensky prépare l'Ukraine à un durcissement de la guerre. *Le Figaro*. 2022. No. 24243.

ДОДАТКИ

Додаток А Фреймово-слотова модель концепту *Guerre*

Додаток Б Фреймово-слотова модель концепту *Війна*

Додаток В Мовні вербалізатори концепту *Війна* у французьких ЗМІ

	Мовні вербалізатори	Фрейми
1.	Dans la nuit, après le discours vindictif du président russe , un char entre en mouvement dans une des deux républiques sécessionnistes .	Фрейм: Acteurs Слот: Belligérants Фрейм: Tactique Слот: Moyens Фрейм: Motivation Слот: Causes
2.	L'exode en direct: dans les zones prorusses , les villageois s'enfuient pour échapper aux combats .	Фрейм: Acteurs Слот: Belligérants Слот: Population civile Фрейм: Conséquences Слот: Victimes
3.	Le Kremlin veut montrer qu'il pense aussi aux civils .	Фрейм: Acteurs Слот: Belligérants Слот: Population civile
4.	Selon les séparatistes , des milliers de femmes et d'enfants ont déjà été évacués vers la Russie .	Фрейм: Acteurs Слот: Belligérants Слот: Population civile Фрейм: Conséquences Слот: Victimes
5.	Moscou annonce avoir débloqué un budget de 60 millions d'euros pour les réfugiés .	Фрейм: Acteurs Слот: Belligérants Фрейм: Conséquences Слот: Victimes Слот: Economie
6.	Par milliers, les civils se mobilisent .	Фрейм: Acteurs Слот: Population civile Фрейм: Tactique Слот: Moyens
7.	Huit ans de guerre dans le Donbass ont forgé leur patriotisme .	Фрейм: Acteurs Слот: Territoires Фрейм: Conséquences Слот: Etat émotionnel

8.	Selon un sondage réalisé à Kiev , 44,9 % des Ukrainiens se déclarent prêts à défendre leur pays.	Фрейм: Acteurs Слот: Belligérants Фрейм: Motivation Слот: Objectifs
9.	Le pays dispose de 125 avions de combat .	Фрейм: Tactique Слот: Ressources
10.	En novembre dernier, Washington a livré 88 tonnes de munitions , dont 180 missiles .	Фрейм: Acteurs Слот: Alliés Фрейм: Tactique Слот: Ressources
11.	Des civils apprennent à manier un lance-roquettes lors d'un entraînement militaire sur une plage de Kiev au bord du fleuve Dniepr , le 19 février.	Фрейм: Acteurs Слот: Population civile Слот: Territoires Фрейм: Tactique Слот: Moyens Слот: Ressources
12.	La guerre , encore froide , est déclarée .	Фрейм: Tactique Слот: Moyens Фрейм: Motivation Слот: Causes
13.	S'ils attaquent , nous souffrirons , mais toute l'Europe souffrira aussi.	Фрейм: Tactique Слот: Combats Фрейм: Conséquences Слот: Victimes
14.	En Ukraine , après huit ans de conflit larvé dans l'est et le sud du pays, les habitants retiennent leur souffle .	Фрейм: Acteurs Слот: Population civile Фрейм: Motivation Слот: Causes Фрейм: Etat émotionnel
15.	À l'heure où 150 000 à 200 000 hommes en armes sont massés aux frontières de l'Ukraine, la déclaration laisse augurer une offensive au Donbass ou vers Kiev .	Фрейм: Acteurs Слот: Belligérants Слот: Territoires Фрейм: Motivation Слот: Causes Фрейм: Objectifs

16.	Dorénavant, tout peut s'embraser à chaque seconde.	Фрейм: Conséquences Слот: Victimes
17.	Le conflit jusque-là à basse intensité a déjà causé la mort de 13 000 personnes.	Фрейм: Conséquences Слот: Victimes
18.	Nous les en chasserons .	Фрейм: Motivation Слот: Objectifs
19.	C'est la première fois depuis huit ans de conflit que les Russes pénètrent officiellement en territoire ukrainien .	Фрейм: Acteurs Слот: Belligérants Слот: Territoires Фрейм: Tactique Слот: Combats
20.	Nous ne céderons pas une parcelle du pays .	Фрейм: Motivation Слот: Objectifs
21.	Je ne sais pas comment arrêter cette absurdité, mais nous sommes prêts à nous défendre .	Фрейм: Motivation Слот: Objectifs
22.	Les habitants affirment régulièrement entendre des hélicoptères survoler la ville, emmenant des blessés à l' hôpital militaire local.	Фрейм: Acteurs Слот: Population civile Фрейм: Tactique Слот: Ressources Фрейм: Conséquences Слот: Victimes
23.	Nous avons aménagé des abris , fait des réserves , expliqué le maniement des armes .	Фрейм: Tactique Слот: Ressources
24.	Notre identité est menacée .	Фрейм: Motivation Слот: Causes
25.	Notre conscience nationale se réveille et nous devons la renforcer.	Фрейм: Conséquences Слот: Etat émotionnel
26.	Le jusqu'au-boutisme russe était-il écrit d'avance?	Фрейм: Tactique Слот: Moyens

27.	La guerre a, de facto, débuté il y a trois mois; une guerre dite hybride : la formule décrit bien la nouvelle conflictualité qui n'est pas faite que de chars d'assaut mais aussi de cyberattaques , de guerre des nerfs , d'intox sur les réseaux sociaux et de rapports de force psychologiques .	Фрейм: Tactique Слот: Moyens Слот: Ressources
28.	Le maître du Kremlin a méthodiquement mis en scène la mobilisation de ses forces .	Фрейм: Acteurs Слот: Belligérants Фрейм: Tactique Слот: Moyens
29.	Pendant trois mois, il a orchestré ses demandes de garanties de sécurité et la théâtralisation des relations internationales.	Фрейм: Tactique Слот: Moyens
30.	..le monde a plongé, depuis un certain temps déjà, mais plus brutalement ces dernières semaines, dans une ère de confrontation qui risque d'être durable .	Фрейм: Tactique Слот: Combats
31.	L'Ukraine, nation indépendante de 44 millions d'habitants , a vu se concrétiser le scénario du pire: une invasion totale, aérienne et terrestre .	Фрейм: Acteurs Слот: Belligérants Фрейм: Tactique
32.	Les bruits d'explosions ont alterné avec les sonneries des sirènes d'alarme .	Фрейм: Tactique Слот: Combats
33.	L'invasion terrestre a été accompagnée d'une pluie de missiles .	Фрейм: Tactique Слот: Combats Слот: Ressources
34.	Des radars , des dépôts de munitions ont été réduits en poussière partout à travers le pays.	Фрейм: Conséquences Слот: Infrastructure
35.	Les pays européens ont décidé d'augmenter leur livraison d'armes à l' Ukraine .	Фрейм: Acteurs Слот: Alliés Слот: Belligérants Фрейм: Motivation Слот: Soutien

36.	Une déclaration qui tranche avec la volonté aichée jusque-là de « démilitariser et dénazifier l'Ukraine » dans son ensemble et non pas seulement dans cette région orientale où se trouvent deux « républiques » séparatistes pro-russes .	Фрейм: Motivation Слот: Objectifs Фрейм: Acteurs Слот: Belligérants Слот: Territoires
37.	Depuis des semaines, Marioupol , port stratégique de la mer d'Azov , au sud-est de l'Ukraine , est assiégée et bombardée .	Фрейм: Acteurs Слот: Territoires Фрейм: Tactique Слот: Combats Фрейм: Conséquences Слот: Infrastructure
38.	Les forces armées russes sont en train de transformer la ville en poussière .	Фрейм: Acteurs Слот: Belligérants Фрейм: Tactique Слот: Combats Фрейм: Conséquences Слот: Infrastructure
39.	Une preuve de plus que l'invasion se transforme en une guerre d'usure tandis que les négociations russo-ukrainiennes semblent dans l'impasse .	Фрейм: Tactique Слот: Moyens
40.	Car, si Moscou a échoué à « démilitariser et dénazifier l'Ukraine » dans une guerre éclair , le but premier de son plan politique et militaire reste inchangé: prendre en tenaille les forces ukrainiennes .	Фрейм: Motivation Слот: Causes Слот: Objectifs Фрейм: Tactique Слот: Combats Слот: Moyens Фрейм: Acteurs Слот: Belligérants
41.	Depuis le début du conflit , plus de 900 missiles balistiques auraient été ainsi tirés depuis la Russie , la mer Caspienne et la mer Noire .	Фрейм: Tactique Слот: Moyens Фрейм: Tactique Слот: Ressources Фрейм: Acteurs Слот: Territoires
42.	Le champ de bataille semble s'être figé .	Фрейм: Tactique Слот: Combats

43.	Nous sommes en présence d'un homme capable de raser Grozny, Alep, Marioupol , et d'un pays qui dispose de toute la palette nucléaire , y compris tactique .	Фрейм: Tactique Слот: Ressources
44.	Au total, plus de dix millions de personnes, soit plus d'un quart de la population, ont dû quitter leur foyer .	Фрейм: Acteurs Слот: Population civile
45.	Les pourparlers entre la Russie et l'Ukraine , en vue d'un cessez-le-feu , mardi à Istanbul, les premiers en présentiel depuis le 10 mars, ont été «substantiels».	Фрейм: Tactique Слот: Moyens Фрейм: Acteurs Слот: Belligérants
46.	Un sommet serait ensuite possible entre ce dernier et son homologue ukrainien, Volodymyr Zelensky , pour mettre fin aux hostilités , ont estimé les deux parties.	Фрейм: Motivation Слот: Objectifs Фрейм: Acteurs Слот: Belligérants
47.	Plus personne, même dans les milieux les plus perméables à la propagande poutinienne .	Фрейм: Tactique Слот: Moyens
48.	Difficile de ne pas médire de lui tant la terreur qu'a répandue son armée , en massacrant des civils dans des théâtres , en bombardant des maternités , en ravageant des villes entières, a laissé l'image du pire.	Фрейм: Tactique Слот: Moyens Фрейм: Acteurs Слот: Belligérants Фрейм: Conséquences Слот: Victimes Слот: Infrastructure
49.	Déjà le « tsar » fait annoncer par les présidents fantoches de ces deux Républiques de papier qu'un référendum de rattachement à la Russie sera bientôt organisé.	Фрейм: Acteurs Слот: Belligérants Фрейм: Tactique Слот: Moyens
50.	Le Kremlin a mis en place en Allemagne des réseaux d'espionnage très complexes dans presque tous les domaines d'activité.	Фрейм: Acteurs Слот: Belligérants Фрейм: Tactique Слот: Moyens

51.	Nous avons été réveillés par un tonnerre de bombardements .	Фрейм: Tactique Слот: Combats
52.	Ce n'est plus une guerre , c'est une boucherie .	Фрейм: Tactique Слот: Moyens Фрейм: Conséquences Слот: Victimes
53.	« Les orques [le nom que les Ukrainiens donnent aux soldats russes , ndlr] ont dit que ce sont les Ukrainiens qui avaient tiré , mais on n'a vu aucun impact, on n'a entendu aucun bruit et la structure n'a pas bougé, explique Yuriy.	Фрейм: Acteurs Слот: Belligérants
54.	Le Kremlin comptait prendre la capitale en quelques jours.	Фрейм: Acteurs Слот: Belligérants Фрейм: Motivation Слот: Objectifs
55.	Et de manière plus significative, lorsqu' une colonne d'une vingtaine de véhicules et de chars s'est engouffrée dans la rue de la gare, avant d'y être piégée par les Ukrainiens et décimée par des drones .	Фрейм: Tactique Слот: Combats Слот: Ressources Фрейм: Acteurs Слот: Belligérants
56.	« Le mal absolu est venu sur notre terre », a dit le président ukrainien , accusant la Russie de « génocide ».	Фрейм: Acteurs Слот: Territoires Слот: Belligérants Фрейм: Tactique Слот: Combats Слот: Moyens Фрейм: Conséquences Слот: Victimes
57.	L'impensable paraît possible: sinon la seule armée de Zelensky , la population ukrainienne en armes pourrait tenir en échec l'ours russe .	Фрейм: Acteurs Слот: Belligérants Frame: Motivation Слот: Causes Слот: Objectifs

58.	Poutine a-t-il franchi la ligne rouge dans sa guerre ?	
59.	Pour les Ukrainiens , pris dans la tourmente d'une guerre totale depuis cinq semaines, la riposte économique et graduée des Occidentaux ne suffit plus, surtout à la lumière des crimes atroces commis par les forces russes dans les zones qu'elles ont occupées .	Фрейм: Acteurs Слот: Belligérants Слот: Alliés Слот: Territoires Фрейм: Conséquences Слот: Victimes Слот: Economie
60.	Il énumère les atrocités de Boutcha : les viols , les exécutions sommaires, les civils écrasés pour le plaisir par des tanks dans leurs voitures, les langues et les membres coupés .	Фрейм: Acteurs Слот: Territoires Фрейм: Conséquences Слот: Victimes Фрейм: Tactique Слот: Ressources Слот: Moyens
61.	A Melitopol s'est installé un pouvoir collaborationniste , dirigé par Evgeny Balitsky et Galina Daniltchenko, qui ont toujours été connus pour leurs positions prorusses .	Фрейм: Acteurs Слот: Territoires Слот: Belligérants
62.	«Ces gens transmettent à l'occupant des listes de députés, de fonctionnaires, de ceux qui ont combattu dans les zones occupées par les séparatistes prorusses », s'indigne Svitlana Zalizetska.	Фрейм: Acteurs Слот: Territoires Слот: Belligérants
63.	« Elle n'a pas accepté le “Russkiy mir” (le “monde russe”), alors ils ont massacré sa famille ! »	Фрейм: Conséquences Слот: Victimes Фрейм: Motivation Слот: Objectifs
64.	Alors que les soldats de Poutine , surpris par la résistance ukrainienne , se sont retirés des villes.	Фрейм: Acteurs Слот: Belligérants Фрейм: Tactique Слот: Moyens
65.	« Cette fois, il n'y a pas eu de prisonniers », nous dit Alex, le commandant du bataillon Bratstvo de la défense territoriale qui est en	Фрейм: Acteurs Слот: Belligérants Фрейм: Conséquences

	train de nettoyer le terrain, c'est-à-dire de ramasser les corps , de déminer la zone , de récupérer les dizaines d'obus abandonnés par les Russes dans leur retraite .	Слот: Victimes Фрейм: Tactique Слот: Moyens
66.	« Il n'y a pas de doute: on va gagner cette guerre. »	Фрейм: Motivation Слот: Objectifs
67.	Les victimes n'étaient pas toutes mortes de bombardements d'artillerie .	Фрейм: Tactique Слот: Moyens Фрейм: Conséquences Слот: Victimes
68.	Parmi elles, un certain nombre de civils ont été abattus de sang-froid .	Фрейм: Acteurs Слот: Population civile Фрейм: Conséquences Слот: Victimes
69.	Avec, chaque jour, la crainte de mourir sous le feu russe .	Фрейм: Conséquences Слот: Etat émotionnel Фрейм: Tactique Слот: Moyens
70.	Les Ukrainiens sont prêts à mourir pour défendre leurs aspirations européennes .	Фрейм: Acteurs Слот: Belligérants Фрейм: Motivation Слот: Objectifs
71.	Siversk a le ciel lourd .	Фрейм: Acteurs Слот: Territoires Фрейм: Tactique Слот: Combats
72.	Ivan avait fui vers Kharkiv avant de revenir, quatre mois plus tard, en juillet, après la libération de la ville par l' armée ukrainienne .	Фрейм: Acteurs Слот: Territoires Слот: Belligérants
73.	Lyssytchansk , ville voisine tombée aux mains des forces russes dimanche 3 juillet.	Фрейм: Acteurs Слот: Territoires Слот: Belligérants Фрейм: Tactique Слот: Combats

74.	Depuis lors, les forces russes concentrent leur offensive consistant à tout raser sur la deuxième région du Donbass , l'oblast de Donetsk .	Фрейм: Acteurs Слот: Territoires Слот: Belligérants Фрейм: Tactique Слот: Combats Фрейм: Conséquences Слот: Infrastructure
75.	«Les deux premiers jours, c'était l'enfer », affirme Ihor Levachov d'une voix calme.	Фрейм: Conséquences Слот: Etat émotionnel
76.	«Nous avons eu le temps afin d'être prêts pour les repousser .»	Фрейм: Tactique Слот: Combats
77.	Le 5 mars, neuf jours après le début de l'invasion de l'Ukraine , c'est par là que Natalia Obouhovska, 23 ans, et sa mère, Oleksandra Tchorna, 51 ans, sont passées pour sortir d'Irpine, verrou stratégique situé à 20 kilomètres au nord-ouest de Kiev .	Фрейм: Acteurs Слот: Population civile Слот: Territoires Фрейм: Tactique Слот: Moyens Фрейм: Territoires
78.	Un drap jaune et bleu , les couleurs nationales , a été étendu pour que chacun puisse rendre hommage aux victimes – Natalia y a écrit le nom de son ancien professeur de sport, tué au combat .	Фрейм: Conséquences Слот: Victimes Фрейм: Acteurs Слот: Belligérants Фрейм: Tactique Слот: Combats
79.	La ville, dévastée , a été libérée le 28 mars.	Фрейм: Conséquences Слот: Infrastructure
80.	C'est une guerre pour la survie de l'Ukraine , disait--il en mars.	Фрейм: Motivation Слот: Objectifs Фрейм: Acteurs Слот: Belligérants
81.	Pour Sentsov comme pour tous les combattants sur le front ukrainien , au devoir patriotique immédiat s'ajoute la conviction, à tort ou à raison, que leur sacrifice pourrait permettre aux prochaines générations de vivre en paix . « Nous devons	Фрейм: Motivation Слот: Causes Слот: Objectifs Фрейм: Conséquences Слот: Victimes Фрейм: Acteurs

	payer le prix de la liberté.	Слот: Belligérants
82.	Non seulement l' Ukraine doit, selon lui, reconquérir l'ensemble des territoires occupés par la Russie depuis 2014 – « la guerre a commencé en Crimée et finira en Crimée », prédit-il – mais la résistance ukrainienne devrait aussi permettre de « libérer les Russes de leur esprit impérial et du système Poutine »	Фрейм: Motivation Слот: Objectifs Фрейм: Acteurs Слот: Belligérants Слот: Territoires Фрейм: Conséquences Фрейм: Tactique Слот: Moyens
83.	Nous étions là un peu par hasard, or ce furent les bombardements les plus terribles et les combats les plus acharnés que j'ai connus dans cette guerre . Après des heures de bataille , nous avons dû battre en retraite .	Фрейм: Tactique Слот: Combats
84.	« À ce stade de la guerre , la terreur est la principale arme de la Russie », a-t-il martelé.	Фрейм: Tactique Слот: Moyens Фрейм: Motivation Слот: Objectifs Фрейм: Acteurs Слот: Belligérants
85.	« Le but est de provoquer la rage , une soif de vengeance chez les Ukrainiens , un désir de faire de même avec les prisonniers de guerre russes . Torturer ou ne pas capturer du tout, exécuter sur place, castrer , humilier », analyse-t-elle.	Фрейм: Motivation Слот: Objectifs Фрейм: Conséquences Слот: Victimes Фрейм: Acteurs Слот: Belligérants
86.	Lors du déclenchement de la guerre en Ukraine, l' élan de solidarité français aura été historique et salutaire.	Фрейм: Motivation Слот: Soutien
87.	Le 24 février dernier, chaque Français ou presque s'est senti concerné par la tragédie que vivaient ces lointains cousins européens .	Фрейм: Acteurs Слот: Alliés Фрейм: Conséquences Слот: État émotionnel

88.	Depuis bientôt deux mois, on est dans une guerre d'attrition et de position plutôt que dans une guerre de mouvement	Фрейм: Tactique Слот: Moyens
89.	Il y a aussi ce que l'on appelle la " war fatigue ", la fatigue de la guerre et la lassitude des opinions publiques occidentales étranglées par la crise de l'énergie .	Фрейм: Conséquences Слот: État émotionnel Слот: Economie Фрейм: Acteurs Слот: Alliés
90.	Plus rien ne peut être prévu et nos enfants sont privés d'enfance , mais nous allons continuer de nous défendre et de nous battre jusqu'au bout pour leur avenir, notre tranquillité et notre sécurité . Pour notre pays.	Фрейм: Acteurs Слот: Population civile Фрейм: Motivation Слот: Objectifs Фрейм: Conséquences Слот: Victimes Слот: État émotionnel Фрейм: Tactique Слот: Combats
91.	Ce qui se passe en Ukraine est une agression . L'agression d'un pays souverain et indépendant par la Russie .	Фрейм: Acteurs Слот: Belligérants Фрейм: Tactique Слот: Moyens
92.	Nous ne cherchons rien d'autre que de permettre à l'Ukraine de recouvrer sa souveraineté .	Фрейм: Motivation Слот: Objectifs Фрейм: Acteurs Слот: Belligérants
93.	Ni la France ni aucun de ses amis et alliés n'est en guerre contre la Russie .	Фрейм: Acteurs Слот: Alliés Слот: Belligérants
94.	Elle commet des crimes de guerre et très vraisemblablement des crimes contre l'humanité .	Фрейм: Conséquences Слот: Victimes
95.	À la tête d'une nation d'Ukrainiens réfractaires - héritage de la mentalité rebelle cosaque - il prend soin de ne pas se mêler de tout.	Фрейм: Acteurs Слот: Belligérants Фрейм: Motivation Слот: Causes
96.	Sans relâche, quitte à brusquer, il n'a cessé, depuis un an, de demander - d'exiger - l'aide financière et militaire des pays amis .	Фрейм: Motivation Слот: Soutien Фрейм: Acteurs

		Слот: Alliés
97.	En plus des livraisons d'armes, l'aide occidentale s'est aussi matérialisée par un savoir-faire technique et l'apport de logiciels de pointe à des cyberdéfenseurs compétents	Фрейм: Tactique Слот: Moyens Слот: Ressources Фрейм: Acteurs Слот: Alliés
98.	La cyberguerre est désormais entrée dans une autre phase avec le retour au renseignement et aux infiltrations .	Фрейм: Tactique Слот: Moyens
99.	Pendant l'occupation, Boutcha et sa région ont été le théâtre de violents combats qui ont détruit des centaines de maisons , dont la leur, frappée lors d'un énième bombardement russe au printemps.	Фрейм: Tactique Слот: Combats Слот: Moyens Фрейм: Acteurs Слот: Territoires Фрейм: Conséquences Слот: Infrastructure
100.	À leur retour, en lieu et place de leur maison, Serhii et Olia n'ont trouvé qu' un champ de ruines .	Фрейм: Conséquences Слот: Infrastructure
101.	Marioupol finit par hisser le pavillon blanc .	Фрейм: Acteurs Слот: Territoires Фрейм: Tactique Слот: Combats
102.	Le dernier noeud de résistance avait pris place dans l'immense complexe d'Azovstal , l'un des plus grands d'Europe, dans lequel s'était retranché le bataillon Azov , dont certains combattants arborent des emblèmes néonazis .	Фрейм: Tactique Слот: Combats Фрейм: Acteurs Слот: Territoires Слот: Belligérants Фрейм: Motivation Слот: Causes
103.	C'est la contre-offensive que personne n'a vu venir.	Фрейм: Tactique Слот: Moyens

104.	Peut-être le Kremlin accepterait-il néanmoins un gel du conflit (mais je doute que Zelensky soit d'accord).	Фрейм: Acteurs Слот: Belligérants Фрейм: Motivation Слот: Objectifs
105.	Les Occidentaux se réunissent à Munich pour une conférence qui vire à la démonstration d'unité derrière l'Ukraine .	Фрейм: Acteurs Слот: Alliés Фрейм: Motivation Слот: Soutien
106.	Le débat sur les chars n'est plus - il a été tranché en faveur de la livraison , bienvenue à celui sur les avions .	Фрейм: Tactique Слот: Ressources
107.	Comme pour les blindés , dans un premier temps, États-Unis , Allemagne et France se montrent réticents tandis que la Pologne et le Royaume-Uni jouent les boutefeux .	Фрейм: Tactique Слот: Ressources Фрейм: Acteurs Слот: Alliés Фрейм: Motivation Слот: Soutien
108.	D'abord parce que la bataille décisive n'a pas eu lieu, non pas celle qui donne la victoire à l'un des camps , mais plutôt celle qui fait percevoir clairement le rapport de forces sur lequel se bâtira la négociation éventuelle.	Фрейм: Tactique Слот: Combats Фрейм: Motivation Слот: Objectifs Фрейм: Acteurs Слот: Belligérants
109.	Pour l'instant, chacun estime pouvoir encore atteindre l'essentiel de ses buts de guerre: reconquête de l'intégrité totale de son territoire pour Kiev .	Фрейм: Motivation Слот: Objectifs
110.	Il faut donc se poser la question: qu'ambitionne Emmanuel Macron en revêtant l'habit du va-t-en-guerre ?	Фрейм: Acteurs Слот: Alliés
111.	Lui qui voulait un temps bâtir une architecture de sécurité avec la Russie invite aujourd'hui tous les responsables européens à la contrer.	Фрейм: Motivation Слот: Objectifs Фрейм: Acteurs Слот: Belligérants

112.	C'est la première fois que le président français , qui a infléchi sa position depuis son discours de Bratislava, en juin 2023, évoque la nécessité d'une « défaite » de la Russie face à l' Ukraine	Фрейм: Acteurs Слот: Alliés Слот: Belligérants Фрейм: Motivation Слот: Objectifs
113.	Les difficultés des forces armées ukrainiennes sur le terrain , la multiplication des actes hostiles de la Russie , le blocage de l'aide américaine au Congrès et la perspective d'un retour de Donald Trump à la Maison-Blanche en novembre ont profondément modifié la politique russe de l' Élysée .	Фрейм: Acteurs Слот: Alliés Слот: Belligérants Фрейм: Motivation Слот: Soutien Фрейм: Tactique Слот: Moyens
114.	Une dissuasion vis-à-vis d'un régime russe qui ne comprend que le rapport de force .	Фрейм: Motivation Слот: Objectifs Фрейм: Acteurs Слот: Belligérants Фрейм: Tactique Слот: Moyens
115.	L' économie de guerre annoncée par le président français depuis juin 2022 ne s'est jamais traduite dans les faits en France.	Фрейм: Acteurs Слот: Alliés
116.	Dans la plupart des pays européens, les stocks militaires sont vides.	Фрейм: Tactique Слот: Ressources
117.	Les trente années passées à désarmer au nom des fameux dividendes de la paix laisseront des traces pendant longtemps.	Фрейм: Motivation Слот: Objectifs Фрейм: Conséquences Слот: Economie
118.	Si l' offensive militaire ukrainienne déclenchée le 6 août dans la région russe de Koursk reçoit beaucoup d'attention, car elle porte les hostilités sur le sol de l'assaillant , l' épicentre des combats demeure l'est de l' Ukraine , où les troupes du Kremlin , mieux équipées et plus nombreuses, continuent d'avancer .	Фрейм: Tactique Слот: Combats Фрейм: Acteurs Слот: Belligérants Слот: Territoires

119.	« Il y a ce contraste entre la vie civile , à l'arrière, et ce qu'il se passe sur le front , dit Stanislav Asseyev.	Фрейм: Acteurs Слот: Population civile Фрейм: Tactique Слот: Combats
120.	Et, encore une fois, quelle est la solution pour eux ? La désertion.	Фрейм: Tactique Слот: Moyens

Додаток Г Мовні вербалізатори концепту *Війна* в українських ЗМІ

	Мовні вербалізатори	Фрейми
1.	Президент Росії Володимир Путін виступив з екстремим зверненням до громадян , в якому повідомив про рішення щодо військової операції на Донбасі .	Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони Слот: Території Фрейм: Перебіг війни Слот: Стратегія
2.	Зеленський заявив, що в Україні вводять воєнний стан у зв'язку з початком Росією війни .	Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони Фрейм: Перебіг війни Слот: Стратегія
3.	Окупаційні війська обстріляли дитсадок у Зеленопільлі – у цей момент у підвалі ховалися четверо дітей разом із вихователями .	Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони Слот: Цивільне населення Слот: Території Фрейм: Перебіг війни Слот: Бойові дії Фрейм: Наслідки Слот: Потерпілі
4.	На початок третього дня тривають запеклі бої по всій країні, Росія намагається взяти контроль над Києвом – стріляють по житлових будинках і військових частинах .	Фрейм: Перебіг війни Слот: Бойові дії Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони Слот: Території Фрейм: Наслідки Слот: Інфраструктура

5.	Четвертий день війни почався з техногенних катастроф: російські війська підірвали газопровід на Харківщини, горить нафтобаза біля Василькова.	Фрейм: Наслідки Слот: Інфраструктура Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони Слот: Території Фрейм: Перебіг війни Слот: Стратегія
6.	Росія заявляє, що після вторгнення в Україну все ще має друзів у світі – наприклад, Китай.	Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони Слот: Союзники
7.	І так на кожному кроці, відняти і поділити, якась ментівська держава.	Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони
8.	Як і слід було чекати, західні медіа тримають рот на замку щодо мотивів Ердогана.	Фрейм: Учасники Слот: Союзники Фрейм: Перебіг війни Слот: Дипломатія
9.	Відчуваючи нестачу військ, балістичних та крилатих ракет і втрачаючи дедалі більше танків та іншої бронетехніки, “вишестоящіє органи” вдаються до будь-яких способів, щоби відволікти українців від битви за Донбас та не допустити передислокації українських підрозділів в цей регіон.	Фрейм: Перебіг війни Слот: Бойові дії Фрейм: Учасники Слот: Території Слот: Військові формування
10.	Це може означати, що битву за Маріуполь завершено, вона закінчилася українською поразкою та евакуацією гарнізону.	Фрейм: Перебіг війни Слот: Бойові дії
11.	Не дивує той факт, що в Україні вже шириться буремна реакція, включно зі звинуваченнями у зраді, ганьбі та подібному.	Фрейм: Наслідки Слот: Психоемоційний стан

12.	Не дивує і той факт, що Зеленський та його уряд намагаються пояснити, що важливо було вберегти досвідчених військових...	Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони
13.	Ніхто з нас не ніс там варту і не бився понад 80 діб проти кількісно більших російських сил , ризикуючи своїми кінцівками та життями , – це робили військові полку “Азов”, 36-ї бригади морської піхоти, тероборони, прикордонників, КОРД та окремих місцевих поліцейських .	Фрейм: Перебіг війни Слот: Бойові дії Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони Слот: Військові формування
14.	І вони билися до тих пір, поки боротьба не втратила сенс.	Фрейм: Перебіг війни Слот: Бойові дії
15.	Зокрема українські захисники знищили 8 танків , одну артилерійську систему , 24 одиниці бойової броньованої техніки , одну бойову спеціальну машину та 5 автомобілів ворога , в тому числі 2 паливозаправники .	Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони Фрейм: Перебіг війни Слот: Озброєння
16.	Хтось відчуває таку ненависть до ворога , що жахасться сам. Хтось навпаки – відчуває лише спустошення .	Фрейм: Наслідки Слот: Психоемоційний стан
17.	У цих містах, за його словами, РФ "може спробувати провести фіктивні референдуми , щоб спробувати додати видимість демократичної чи виборчої легітимності".	Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони Фрейм: Перебіг війни Слот: Стратегія
18.	Наприклад, відомо, що Канада надіслала артилерійські гаубиці М777 , але кількість уряд не розголошує.	Фрейм: Учасники Слот: Союзники Фрейм: Мотиви Слот: Допомога

19.	Також ідеться про постачання камер, розвідданих, рушниць, гранат, ракетних систем, двох тактичних літаків.	Фрейм: Перебіг війни Слот: Озброєння Фрейм: Мотиви Слот: Допомога
20.	В районі Мелітополя, у російському тилу лютують українські партизани.	Фрейм: Учасники Слот: Території Слот: Ворожі сторони
21.	Для того щоб рашизм перестав існувати як значуще явище, у російському суспільстві повинен відбутися докорінний моральний переворот , переоцінка власних вчинків, свого історичного шляху.	Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони Фрейм: Мотиви Слот: Цілі
22.	“ Оленівка – біль, який не згасне...” – саме такий меседж Асоціації родин захисників “Азовсталі” , яка через рік після трагедії продовжує боротьбу за справедливість , аби міжнародні організації відновили розслідування , і масове вбивство військових у полоні врешті було визнано терактом .	Фрейм: Учасники Слот: Території Фрейм: Наслідки Слот: Потерпілі Фрейм: Перебіг війни Слот: Стратегія Фрейм: Мотиви Слот: Цілі
23.	Станом на сьогодні, найбільш масштабним злочином проти дітей , який чинить Росія в Україні , є примусове переміщення та депортація українських дітей .	Фрейм: Наслідки Слот: Потерпілі Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони
24.	Проте також зафіксовано інші серйозні порушення прав дітей в умовах війни: вербування та використання їх у власних інтересах, викрадення, вбивства, каліцтва, зґвалтування чи інші форми сексуального насильства, напади на школи та лікарні , відмова в гуманітарному доступі.	Фрейм: Наслідки Слот: Потерпілі Слот: Інфраструктура

25.	В жалобі все місто: "на щиті" повернувся захисник , який загинув на чужій землі заради свободи України .	Фрейм: Наслідки Слот: Психоемоційний стан Слот: Військові втрати Фрейм: Мотиви Слот: Цілі
26.	Путін вперто завдає ударів по наших об'єктах та психологічно тисне на українців .	Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони Фрейм: Перебіг війни Слот: Стратегія
27.	Він зухвало демонструє силу та показує військовий потенціал Росії .	Фрейм: Перебіг війни Слот: Стратегія
28.	Але останні ракетні удари та постійний терор "Шахедами" , на мою думку, це передусім підготовка України , а також наших союзників до майбутніх переговорів . Таке собі "виховання" терором ", – розповідає він.	Фрейм: Перебіг війни Слот: Стратегія Слот: озброєння Фрейм: Учасники Слот: Союзники
29.	Зеленський прокоментував дозвіл від США, Британії та Франції бити ракетами по РФ : "Сьогодні багато в медіа говорять про те, що ми отримали дозвіл на відповідні дії. Але ударів завдають не словами. Такі речі не анонсують. Ракети самі за себе скажуть ".	Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони Слот: Союзники Фрейм: Перебіг війни Слот: Стратегія
30.	Ми залишилися, та дронщиків відстежують , нас "змалювали" і атакували .	Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони Фрейм: Перебіг війни Слот: Бойові дії
31.	У нас була група з п'яти бійців , поранення отримали троє: один – маленький уламок , а я та ще один борець стали важкими "300" .	Фрейм: Наслідки Слот: Потерпілі Слот: Військові втрати

32.	Їхнє головне завдання там – показувати, як все "відбудовується" , як Росія все зруйноване ремонтує, наприклад, у Маріуполі . Але це теж картинка , яка повністю не відповідає дійсності .	Фрейм: Учасники Слот: Територія Фрейм: Перебіг війни Слот: Стратегія
33.	Матеріальні втрати українців: зруйновані будинки, знищені квартири, спалені автомобілі, навіть вибиті шибки, понищений дах та побутові речі – за це все має заплатити держава, яка вже спричинила безліч зла .	Фрейм: Наслідки Слот: Потерпілі Слот: Інфраструктура Фрейм: Мотиви Слот: Цілі
34.	Світ подивований українській боротьбі та жертвності , світ захоплюється нашими військовими та силою духу всього народу.	Фрейм: Наслідки Слот: Психоемоційний стан
35.	За вісім років боротьби українці, вогнем і мечем, загартували дух і волю , які переплавили із совково-малоросійської маси у попередні десятиліття.	Фрейм: Наслідки Слот: Психоемоційний стан
36.	Понад 700 бійців бригад "Азов" другий рік поспіль перебувають у російському полоні – в нелюдських умовах , в абсолютній владі ворога , який ігнорує будь-які закони війни та Женевські конвенції .	Фрейм: Учасники Слот: Військові формування Фрейм: Перебіг війни Слот: Стратегія Фрейм: Наслідки Слот: Потерпілі
37.	Вже сьогодні "Привид Києва" уособлює всіх пілотів 40-ї бригади тактичної авіації , що в перші години широкомасштабного вторгнення сіли за штурвали літаків і мужньо відбивали ракетні та авіаційні атаки ворога .	Фрейм: Учасники Слот: Військові формування Фрейм: Перебіг війни Слот: Бойові дії

38.	У 2022 році він увійшов до адвокаційної групи, яка просувала передачу винищувачів F-16 Україні , з'їздив на зустріч із урядовцями в Сполучені Штати та дав десятки інтерв'ю західним медіа.	Фрейм: Мотиви Слот: Допомога Фрейм: Учасники Слот: Союзники
39.	Глава французької держави наполягає, що необхідно швидше переходити до військової економіки , включно зі збільшенням виробництва боєприпасів, систем протиповітряної оборони та ракет середньої та великої дальності .	Фрейм: Учасники Слот: Союзники Фрейм: Перебіг війни Слот: Озброєння
40.	Як наголосив політолог, якщо на початку російського вторгнення в Україну для багатьох європейських лідерів встановлення довготривалого миру через переговори за будь-яких умов виглядало найраціональнішим, то тепер ситуація змінилася.	Фрейм: Учасники Слот: Союзники Фрейм: Перебіг війни Слот: Дипломатія Фрейм: Мотиви Слот: Цілі
41.	У міру залучення до протистояння Ірану та Північної Кореї , а також подвійної гри Китаю й наростання конфліктів між росією й іншими європейськими державами , всі усвідомили, що москва не збирається зупинятися на захопленні України та може спробувати напасти на країни Балтії .	Фрейм: Учасники Слот: Союзники Фрейм: Мотиви Слот: Цілі
42.	Тож це змушує європейських політиків сміливішати в підтримці України , яка захищає Європу від російської експансії .	Фрейм: Учасники Слот: Союзники Фрейм: Мотиви Слот: Допомога

43.	Фактично весь місяць вона здійснювала активні механізовані штурми позицій українських військових , проте своєї головної мети – повного захоплення міста – не досягла, а російські сили , навпаки, були фактично розгромлені .	Фрейм: Перебіг війни Слот: Бойові дії
44.	Лауреати цьогорічної Львівської обласної премії імені у галузі журналістики імені В'ячеслава Чорновола (журналістика і публіцистика) використали обласну премію на закупівлю дронів .	Фрейм: Мотиви Слот: Допомога
45.	Лекорню додав, що взимку Росія , ймовірно, посилить удари вглиб України .	Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони Фрейм: Перебіг війни Слот: Стратегія
46.	У відповідь Франція надасть переносні зенітно-ракетні комплекси Mistral і ракети Scalp .	Фрейм: Учасники Слот: Союзники Фрейм: Мотиви Слот: Допомога Фрейм: Перебіг війни Слот: Озброєння
47.	У неділю ввечері ворожі ударні БпЛА продовжують атакувати Україну з північного напрямку .	Фрейм: Перебіг війни Слот: Озброєння Слот: Бойові дії
48.	Президент Франції Емманюель Макрон наголосив, що лідер РФ Володимир Путін не хоче миру і не готовий вести переговори .	Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони Слот: Союзники Фрейм: Перебіг війни Слот: Дипломатія

49.	Колишній прем'єр-міністр Великої Британії Борис Джонсон заявив, що британські війська можуть відправити в Україну, якщо Дональд Трамп скоротить підтримку Україні.	Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони Слот: Союзники Фрейм: Перебіг війни Слот: Дипломатія
50.	Він сказав, що поразка України призведе до “ще більшої загрози на наших кордонах, кордонах європейського континенту скрізь, де демократії стикаються з Росією ”.	Фрейм: Перебіг війни Слот: Дипломатія
51.	росія може зупинити роботу фахівців Міжнародного агентства з атомної енергії (МАГАТЕ) , якщо вважатиме таку роботу недоцільною .	Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони
52.	Як повідомляють прикордонники , 23-річна закарпатка разом зі своїм 42-річним спільником переправляли за кордон річкою Тиса військовозобов'язаних чоловіків - закарпатця та житомирянина .	Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони
53.	20 жовтня у різних регіонах України вирішили скоротити роботу громадського транспорту, відключати зовнішнє освітлення та обмежити електропостачання великих підприємств , щоб знизити споживання електроенергії на фоні російських ударів по енергетичних об'єктах .	Фрейм: Перебіг війни Слот: Стратегія Фрейм: Наслідки Слот: Інфраструктура
54.	Наступна зима буде дуже важкою для всіх українців , а особливо – для українських бійців на фронті .	Фрейм: Наслідки Слот: Психоемоційний стан

55.	Втім такий підхід зв'язав українцям руки : від них очікували ударів тільки по російських силах на території України, але не хотіли переносити війну на територію супротивника , як це зробив би будь-який військовий начальник .	Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони Слот: Території
56.	Внаслідок нічної атаки по Одесі постраждали 9 людей . Четверо з них - діти 12 і 9 років та двоє малюків , яким немає й року, повідомив у телеграмі очільник ОВА Олег Кіпер. Троє дорослих і четверо дітей - у лікарні . Поранені у стані середньої важкості.	Фрейм: Учасники Слот: Території Слот: Цивільне населення Фрейм: Наслідки Слот: Потерпілі
57.	Він заявив, що українське суспільство ще не підійшло до цієї критичної точки, однак росіяни прагнуть скористатись скрутним становищем ЗСУ , які відчують гостру нестачу озброєнь .	Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони Фрейм: Перебіг війни Слот: Озброєння
58.	«Наші батьки нам здобули Незалежність , ми ж своїм дітям маємо здобути Волю! », – йдеться у дописі захисника України .	Фрейм: Мотиви Слот: Цілі
59.	Танковий апокаліпсис для окупантів : армія рф втратила цілий батальйон за день.	Фрейм: Перебіг війни Слот: Озброєння Слот: Бойові дії
60.	Вони є прикладом для нас – бо дають відсіч російським агресорам .	Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони
61.	Перемога України – це національно-визвольна боротьба .	Фрейм: Мотиви Слот: Цілі

62.	Бійці бригади наступу "Лють" під час одного зі штурмів, коли відбивали позиції російської армії, взяли полоненого, що ховався в окопі.	Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони Слот: Військові формування Фрейм: Перебіг війни Слот: Бойові дії
63.	І хоч російське керівництво продовжує заперечувати ці втрати, запевняючи, що їх немає та маскуючи власні військові провали запевненням, що все іде по плану, та проблеми накопичуються і збільшуються як сніжний ком.	Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони Фрейм: Перебіг війни Слот: Бойові дії
64.	Ні бліцкригу, ні перелому на користь росіян не відбулося і не відбудеться – це цілком логічний і зрозумілий перебіг подій у війні, де армія мародерів намагається протистояти армії захисників і патріотів.	Фрейм: Перебіг війни Слот: Стратегія Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони Фрейм: Мотиви Слот: Цілі
65.	Фінал війни визначиться не тим, хто контролює руїни міст, а здатністю продовжувати боротьбу, кажуть експерти.	Фрейм: Перебіг війни Слот: Стратегія Фрейм: Наслідки Слот: Інфраструктура Фрейм: Мотиви Слот: Цілі
66.	В умовах значної чисельної переваги ворога Україна змушена вдаватися до тактики повільного відступу із запеклими боями, намагаючись виснажити агресора.	Фрейм: Перебіг війни Слот: Стратегія Слот: Бойові дії Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони

67.	У Чехії прогнозують нову хвилю українських біженців через важку зиму під час бойових дій в Україні або навіть у разі їх завершення.	Фрейм: Учасники Слот: Союзники Фрейм: Наслідки Слот: Потерпілі
68.	"Це був такий емоційний підйом , таке враження, що ось він, український дух витає над нами, над кожним, хто співає гімн , хто вказує напрям окупантам , хто вказує кожному російському солдату , що йому "пора домой – пока живой" .	Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони Фрейм: Наслідки Слот: Психоемоційний стан Фрейм: Мотиви Слот: Цілі
69.	Україна – не Росія , не мовчазне стадо, ми їх не боїмося.	Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони Фрейм: Наслідки Слот: Психоемоційний стан
70.	Окупанти знову спробують влаштувати блекаут .	Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони Фрейм: Перебіг війни Слот: Стратегія
71.	Тракторні війська теж працюють.	Фрейм: Мотиви Слот: Допомога
72.	Українці навпаки прагнуть максимально дистанціюватися від "русского мира" .	Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони Фрейм: Мотиви Слот: Цілі
73.	Так би мовити, мордор є мордор .	Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони

74.	За даними опитування, 71% респондентів повністю згодні, що Україна має чинити збройний опір попри масовані обстріли українських міст та руйнування інфраструктури .	Фрейм: Перебіг війни Слот: Бойові дії Слот: Стратегія Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони Фрейм: Наслідки Слот: Інфраструктура
75.	28 березня було звільнено Ірпінь на Київщині .	Фрейм: Учасники Слот: Території Фрейм: Перебіг війни Слот: Стратегія
76.	В облозі лишається біль усього світу – Маріуполь .	Фрейм: Учасники Слот: Території Фрейм: Перебіг війни Слот: Стратегія
77.	Чернігівщина продовжує потерпати від нещадних обстрілів .	Фрейм: Учасники Слот: Території Фрейм: Перебіг війни Слот: Стратегія
78.	Російська армія вдень 18 листопада завдала ракетного удару по Одесі , внаслідок чого загинули щонайменше вісім цивільних .	Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони Слот: Території Слот: Цивільне населення Фрейм: Перебіг війни Слот: Стратегія Фрейм: Наслідки Слот: Потерпілі
79.	Велика Британія поки що не підтвердила рішення про дозвіл Україні використовувати ракету Storm Shadow для атак на територію Росії .	Фрейм: Учасники Слот: Союзники Слот: Території Фрейм: Перебіг війни Слот: Озброєння

80.	В Україні розробили 4 види ракет , вже зараз тривають випробування , заявив Президент України Володимир Зеленський .	Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони Фрейм: Перебіг війни Слот: Озброєння
81.	З тимчасово окупованих територій Донецької, Запорізької та Херсонської областей вдалося повернути ще 15 дітей.	Фрейм: Учасники Слот: Території Фрейм: Наслідки Слот: Потерпілі
82.	58-річного окупанта , який з 2014 воював у лавах бойовиків “Л/ДНР” , а з початком повномасштабного вторгнення катував жителів Харківської області , заочно судитимуть за обвинуваченням у жорстокому поводженні з цивільними .	Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони Слот: Території Фрейм: Наслідки Слот: Потерпілі
83.	На всій території України щоранку о 9:00 вшановуватимуть хвилиною мовчання загиблих на війни з росією , повідомив президент Володимир Зеленський .	Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони Фрейм: Наслідки Слот: Потерпілі Слот: Військові втрати
84.	На його обличчі – маска жаху .	Фрейм: Наслідки Слот: Психоемоційний стан
85.	У травні мешканці вирішили почати відбудову за свій кошт.	Фрейм: Наслідки Слот: Інфраструктура
86.	Зібрали 1,5 мільйона гривень, які витратили на розбір завалів і підсилення зруйнованих поверхів , щоб не було обвалу .	Фрейм: Наслідки Слот: Інфраструктура

87.	Потім до справи долучилася КМДА, стало зрозуміло, що для відновлення будинку доведеться розбирати всі верхні поверхи, які нависають над діркою від влучання ракети .	Фрейм: Наслідки Слот: Інфраструктура Фрейм: Учасники Фрейм: Перебіг війни Слот: Бойові дії
88.	Згідно з даними Офісу Генерального прокурора , станом на 24 січня в Україні від збройної агресії РФ постраждали 1373 дитини. Це ті, хто загинув або отримав поранення . Ще 14 578 дітей депортовані, а 343 вважаються зниклими безвісти .	Фрейм: Наслідки Слот: Потерпілі Фрейм: Учасники Слот: Цивільне населення Фрейм: Перебіг війни Слот: Бойові дії
89.	Навіть ті, хто не бачив жах на власні очі, не мав поранень і не втрачав батьків , мають складнощі у спілкуванні, емоційні гойдалки та підвищений рівень тривоги .	Фрейм: Наслідки Слот: Психоемоційний стан Слот: Потерпілі
90.	З самого ранку 24 лютого з боку білорусі до нас заходили літаки, гелікоптери , ми чули вибухи, запуски ракет .	Фрейм: Перебіг війни Слот: Бойові дії Слот: Озброєння Фрейм: Учасники Слот: Союзники
91.	І ми дуже здивувалися: коли зайшли росіяни в притулок під час « зачистки » й бігали з автоматами по всіх рядах, собаки просто мовчали.	Фрейм: Перебіг війни Слот: Бойові дії Слот: Стратегії Фрейм: Наслідки Слот: Потерпілі

92.	З початком повномасштабної війни Сашкові, як і всім українцям, довелося пережити багато страхів і випробувань: виїзд з Києва в іншу область, онлайн навчання, коли над оселею летять російські ракети, багато тривожних ночей в сирому підвалі, повернення додому і дитинство під майже щоденний вий сирен повітряних тривог.	Фрейм: Перебіг війни Слот: Бойові дії Фрейм: Наслідки Слот: Психоемоційний стан
93.	Щоб допомогти Силам оборони, хлопчик вирішив використати свій хист: створив картину воїна і продав її на благодійному аукціоні, організованому фондом «Доброта сердець» спільно з 27 Печерською бригадою Національної гвардії України.	Фрейм: Учасники Слот: Військові формування Фрейм: Мотиви Слот: Допомога
94.	В ЗСУ дуже задоволені французькими гарматами CAESAR.	Фрейм: Учасники Слот: Військові формування Слот: Союзники Фрейм: Перебіг війни Слот: Озброєння
95.	Самохідні артилерійські установки показали високу ефективність в умовах інтенсивних бойових дій російсько-української війни.	Фрейм: Перебіг війни Слот: Озброєння Слот: Бойові дії
96.	Самохідні артилерійські установки CAESAR, які Україні передали Данія та Франція, стали важливим інструментом в арсеналі ЗСУ, особливо на Східному та Південному напрямках.	Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони Слот: Союзники Фрейм: Перебіг війни Слот: Озброєння Слот: Бойові дії Фрейм: Мотиви Слот: Допомога

97.	Україна отримала можливість завдавати ударів по цілях всередині Росії , що відкриває нові перспективи для бойових дій .	Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони Фрейм: Перебіг війни Слот: Стратегія
98.	Наприкінці березня росія відновила енергетичний терор .	Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони Фрейм: Перебіг війни Слот: Стратегія
99.	Ворог продовжує прицільно бити по об'єктах енергетичної інфраструктури Харкова, Запоріжжя, Одеси, Дніпровщини, Хмельниччини, Вінниччини та інших українських міст.	Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони Слот: Території Фрейм: Перебіг війни Слот: Стратегія Фрейм: Наслідки Слот: Інфраструктура
100.	«Протягом останніх атак противник комбінував різні засоби нападу: безпілотники-камікадзе, балістичні й крилаті ракети .	Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони Фрейм: Перебіг війни Слот: Озброєння
101.	У місті Харкові , до прикладу, росіяни намагалися знищити кожен значний енергетичний об'єкт , щоб залишити без електрики щонайменше 700 тисяч людей», – у коментарі The Associated Press сказав Володимир Кудрицький, голова правління НЕК «Укренерго».	Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони Слот: Території Фрейм: Перебіг війни Слот: Стратегія Фрейм: Наслідки Слот: Інфраструктура
102.	Найімовірніше, російські війська намагаються використати нестачу українських ракет протиповітряної оборони в новій спробі зруйнувати енергетичну мережу України, пише у звіті Американський інститут вивчення війни ISW.	Фрейм: Учасники Слот: Ворожі сторони Фрейм: Перебіг війни Слот: Озброєння Слот: Стратегія Фрейм: Наслідки Слот: Інфраструктура